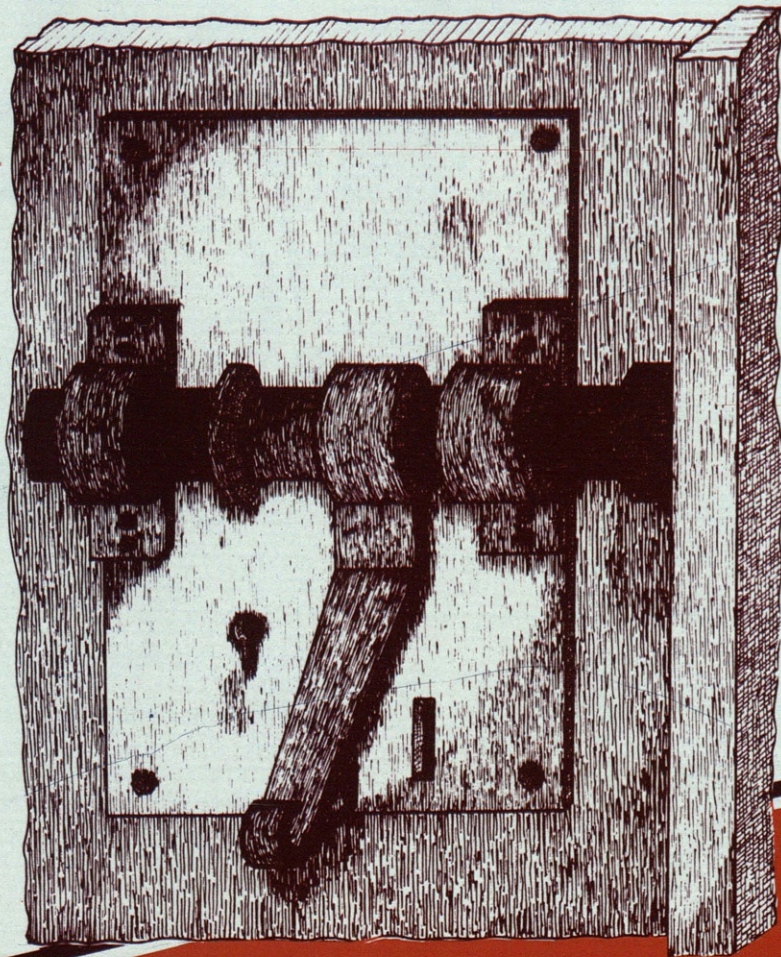

ARGIA

1.984 - Ekaina 24 - XLVII garren urtea - 1021 zenbakia. 100 pezta

Herrerako borrokaren erdian
preso batek bestea elkarrizketatu
SARRIONANDIA MINTZO

Lehen maisu promozioa guztiz
euskalduna aurten atera da

Nafarroako jeltkideak:
PNV-ek bidea ixten

DIRUA ORDU GUZTIETAN

Ordu guztietan Kutxaren zerbitzuak zure mesedetan daude.

Hemen duzu gure Txatel Berdea. Txartel Berdearekin eragiketa guztiak, diru ateratzea, diru sartzea, etab. edozein ordutan egin dezakezu, gauean edo egunean, lanegunetan edo eta jaiegunetan. Txartel Berdeak ez du ezagutzen jairik.

Erlojuak begiratu barik, behar dituzun soluziobideak zeure eskuetan daude:

- Edozein unetan dirua ateratzen.
- Dirua sartzen.
- Zure saldoa berehala ezagutzen.
- Taloi txekoak eskatzen.

KREDITUA EDOZEIN TOKITAN

Bidai agentzietan, hoteletan, jate-txetan, dendetan, erostetxe handietan.

Bizkaian 2.000 toki baino gehiagotan.

Munduan zehar 2.600.000 tokitan.

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartela erakutsirik **NO-NAHI**, txakur txiki bat ere gabe, erosiko duzu.

Horrela, ez duzu gainean dirurik eraman behar ez eta konturik atera behar.

Gauzez gozatzeko ez duzu itxaron behar. Pagatzeko itxaron behar duzu, gure kreditu osoa duzu eta.

ETA 5.000.000 TAKO SEGURO DOHAIN BAT

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartelarekin harantz honuntz ibiltzea ez da bakarrik eroso. Segurua baita.

Abioiez, trènez edo eta itsasuntziz egindako bidaiak txartelaz abonatzen badituzu, zuek eta zeure etxekoek

istripuen kontrako aseguru bat duzue. 5.000.000 pztako aseguru hain zuzen. Dena debalde.

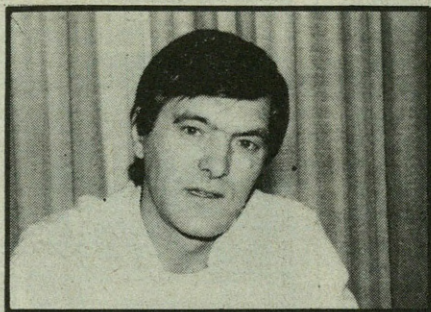
Horregaitik ere Bizkaiko Kutxaren Master Charge-a eduki eta erabili behar duzu.

Seguru gaude.

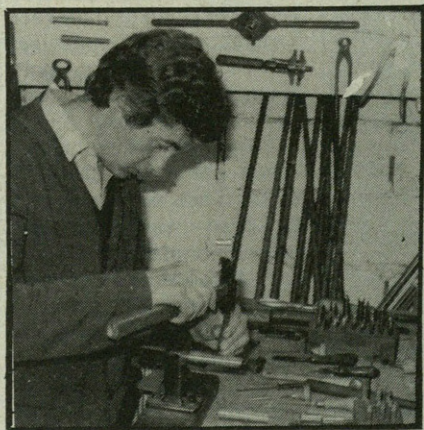
CAJA DE AHORROS
VIZCAINA

BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA

Joan den asteen PNVko EBBn nagusi den tendentziaren eritziak Jerardo Bujandak adierazten zizkigun bezala, aste honetan Koldo Amezketagana jo dugu, jelkide nafartarren ordezkari-gana. Amezketaren hitzak Bujandarenekin alderatu, eta PNVren krisia pit-tin bat argiago azaltzen zaigu. (11. orr.)

Makilak nola egiten diren eta oso elkarriketa polita dakartzagu Iñaki Alberdi makilagilearekin (20. orr.). Arrate Irratikoeak ere badaukate zer esana beren eguneroko lanari buruz eta 28. orrialdea eta hurrengo eskeini dizkiegu.

4. Aste giroa.
10. Eraso militarra Hernanin. Antonio.
11. Nafarroako jelkide expulsa-tuak mintzo. I. ZUBIONDO.
15. Mundua ez da borobila.
16. Nazioartekoa: Hiru oztopo daude. P.SASTRE
18. Herriko Plaza: Nafarroako purgak direla eta.
20. Iñaki Alberdi makilagilea.
22. Herrerako borrokaren erdi-tik. Sarrionandia mintzo.
26. Magisterio eskolak: 1.ºº promozioa euskaraz. L. MINTEGI.
28. Arrate Irratia, Eibarko uhi-nak. J.L.
31. Kulturaren ataria.
32. Artea: Esperantzari lehio bat irekita. J. MOLLARRI.
33. Antzerkia: Promozio baten promesak. M. A.
34. Musika: Albizturgo trikiti-lariak soinu txikia miatzen. M. AZKUE.
36. Literatura: Udan ere euskal literatura. J.L.
37. Bertsolaritza: Bilboko Are-nalean. L.Mintegi eta D.Zuazalde
38. Txutxumutxuka. SABIN
39. Argazki nobela.
40. Jo...Adarra.
41. Bertsokak: Donostiako kaiean: Sebastian SALA-BERRIA.
42. Azkena: Bi komunitateen arteko gerra: ARLANTZ.

ERDIAN DUZU KOKKA

Joseba Sarrionandiarekin oihuka beste preso batek egindako elkarriketa iritsia da gure eskuartera. Hiru hilabete ia lau inkomunikaturik daramatzate-larik Herrerako gartzelan borrokan guztiz interesgarria da giro horretatik aterata Sarrik dioenari begiradaxo bat ematea. 22. orr.

Kultur orritan, beti bezala, badago bai non paratu begiak. Musika, Albiz-turgo trikitilariak argitaratu berri du-ten zinta dela eta (34. orr.), Literatura, aurtengo udan nobedade izango diren liburuei begiradaxo bat emanaz (36. orr.). Artea...e.a.

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia Kooperati-ba.

Donostiako erredazioa: Josu Lan-da, Joxemi Zumalabe, Pello Zubi-ria, Iñaki Uria, Xalbardin, Jon, Joseba Alvarez.

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Bilbon: ANAITASUNA taldea.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Hiribarren, Allande Soka-rtos.

Iruñean: Pello Lizarralde.

Kolaboratzaileak: Martxel Aizpu-

rua, Enrike Amonarriz (Jo...Ada-rra), Mikel Antza, Joxe Azurmen-di, Balere Bakaikoa, Luis Mari Bandres, Xabier Erro, Iñaki Ka-mino (Aste Giroa), Emilio Lopez Adan «Beltza», Alfontso Marti-nez, Mikel Nabarro «Trikuharri», Eneko Olasagasti, Xabier Portu-gal, Koldo San Julian, Andoni Sar-riegi «Murumendi», Joseba Sar-rionandia, Pablo Sastre, Joxean Gezalaga «Zaldubi».

Marraskilariak: Joxemi, Julio, Zut.

Argazkilariak: Kristina, Txema Ormazabal, Luis Otaegi.

Publizitatea: Xabier Erro.

Administrazioa: Joxe Mari Osto-laza.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA. Virgen del Carmen, z/g. Ramonenea behea. DONOSTIA-12.

Telefonoa: (943) 28 33 99.

Inprimategia: GRAFICAS SEMI.

Hego Euskal Herria,	
Estatu Espainola.....	3.500 pta.
Ipar Euskal Herria,	
Beste atzerriak.....	4.800 pta.
Airez.....	7.300 pta.
Ale bakarra.....	100 pta.

EKAINA 23 EKAINA 29

29-an ilberri

mareak
(igandea 24koak)
gora: 01.34 eta 14.05
behera: 07.47 eta
20.12

eguzkia: (igandea 24an)
irten: 06.45
sartu: 21.49
(ordularen ordutan)

aldizkariak

Izena: Antzerki. Prezia:
Zenbakia: 62.
Antzerkia: Mendi ta Itsaso.
Egilea: Agustin Zubikarai.

Ondarruko idazleaz edozer
esan ahal izango da. Inoiz
kenduko ez dioguna ordea
bere oparotasuna da, bere
obren ugaltasuna, bere lan
neka gabea, nahiz eta urtetan
sartua egon jada gizona.

Berrito ere bere lan bat,
antzerki lan bat oraingoan,
heldu da gure eskutara.
«Mendi ta itsaso» izeneko lan
bat. Berak hainbat maite di-
tuen itsas-bazter eta men-
di-gainen ondokik egina.

Oraingo hau, lehengo beste

hainbat bezala, haurrentzako
egina da. 1.983.eko Markina-
ko Lore Jokoetara aurkeztu
eta lehenengo saria irabazita-
koa. «Baldintzak aurren ant-
zerkia eskatzen eben eta ala-
xe, prisaka egin neban lan
au».

Baina antzerki lanaren au-
rretik bere antzerki lanen tes-
tamentu moduko bat egin
digu Agustin jaunak. Zerren-
da luze bat bere afizioaz. Ge-
rra garaiko eta gerra ondoko
giroa. Luises eta Marias giro
hartan dantzan ezin bezala ez
eta ere antzerkian ezin elkar-
tu neska mutilak. Lotsak...
Eta bere obra guztia. Antzerki
kontutan dabilzan ikerleei
arras interesatuko zaielakoan
gaude.

Xabier Letek Zubikaraien
«Bizi Garratza» libururaren
sarreran esandako bi gauza
ere badakartza aldizkari-li-
buru honek: «Izan ere, Agus-
tin Zubikarai aipaturikako
gerla osteko giroan bere lana
osatu duen idazlea da. EZtut
honekin garai hartara baka-
rrik lotu nahi. Gaur ere idaz-
ten du, eta nire ustez inoiz
baino hobeto: baina, hala ta
gutziz, bere pentsakeraz, iza-
keraz, edadez eta idazkietako
giro berezi horrek adierazten
digunez, garai hartako egile
klasikoa da, eta behar bada,
teatro saillean langilleena eta
onena».

Ez diogu besterik erantsiko
gure aldetik.

Izena: Korrok.
Zenbakia: 3.
Ezaugarriak: Iruñeako litera-
tur aldizkaria. 50 pta.

Asko idatzi da azken garai

honetan literatur aldizkari-
taz. Oraindik ere asko idatzi-
ko delakoan gaude, bai lite-
ratur aldizkari horietan eta
bai eta ere horietatik kanpo
horiei buruz.

Esan da «literatur aldizka-
rien sasoia» dela. Eta hala da.
Gazte asko dabil fuerte eraso
eginaz Euskal Herriko eus-
kualde bakoitzeko hiribu-
ruan aldizkari bat argitaratuz.
Iruñeako kontua da «Ko-
rrok», eta Nafarroakoa ere
bai agian.

Ez dakit merezi duen baina
esan behar da oso aldizkari
txukuna, ederra eta majoa ar-
gitaratzen dutela. Guai alegia,
Edonor kantidadia mo-
latzeko modukoa. Baina
marabila formalei alde batera
hultzadaxo bat emanaz, hor-
rela erabat baztertzeko.
«Korrok» en meriturik han-
diena idazle mordo berri ba-
ten agertzea, sortzea edota
badirela ikustea da. Horrela
diote sarreran: «Arras min-
duta gaude. Euskal literatu-
rak Nafarroan daraman
martxak larritzen gaitu oso.
Urte aunitzez, salbuespen
salbo (agur eta ohore sal-
buespenei) ez da idazle berri-
rik sortu». Araba zazpigarren
alaba baldin bada Nafarroa
umezurtza dela diote.
Korrok-ek izan dezaken tokia
bere lekuan jarriaz. «Idazleak
ez dira supitoki, malabaris-
moz sortzen. Tamalez unt-
xiak bezain umekor ta zakil
bizkorak ez izanik ezinezkoa
dugu kapela hustuetatik bi-
pateko idazle berrien belar-
naldi bat sortu. Arbolatz»
honen kimu azpian bil gaitze-
zen. Nafarroan euskal litera-
turaren onurarako gerta da
din».

Eta ondoren... artikulua,
elkarriketa, ipuiak, korrok-
tegia, poemak...

liburuak

Titulua: Bertsutan ariz ikas-
ten.

Egilea: J.P. Mendiburu.

Argitalariak: Kanboko
«Bertsularien lagunak»
elkartea.

Ezaugarriak: 104 orrialde.

Amurizaren eskolak bada-

kar segimendua, oraingo ho-
netan iparraldetik gainera.
Hark hasitako lana, bertsoa
ez dela zientzia infusaz jasot-
zen den gauza baizik eta pis-
kana piskana ikas daitekeen
horietakoa baino, esplikatzeko
izan bada urte askotan, ikusi
dugu frutu ugari eman diz-
kiola bere lan horrek.

Iparraldean ere eredu horri
jarraiki nahi izan diote: bert-
soak errimaz, neurritz, doinuz
eta bertsoan esaten den gai-
az eta bere antolaketa osatzen
direla bertsoak alegia.

Eta gauza bakoitza azter
daiteke. Eta gauza bakoitza
ikasten joan, eta horrela bert-
solari «izate» ra iritsi.

Hori da J.P. Mendiburuk
liburuak honetan aurkeztu-
tako bidea. Praktikan gaine-
ra. Bukareen zerrendak, erri-
ma lantzeko ariketak, doi-
nuak, betegailuak...

Baina ez da hori liburu ho-
netan agertzen den gauza ba-
karra. Garrantzizkoena bai
agian, baina ez bakarria.

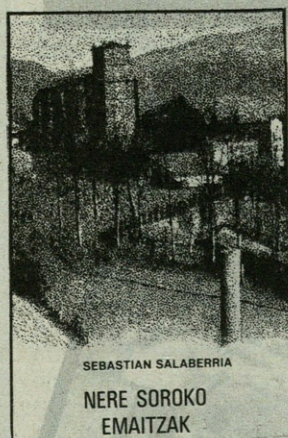
Liburuaren hasieran aint-
zin-solas mordo bat dago
bertsularitzaren fenomeno-
a pittin bat kokatzeko bai Eus-
kal Herrian bai iparraldean,
eta bestalde buru-kirola be-
zala definitzeko.

Sarrera hauen egile M. Le-
kuona, E. Larre, F. Mihura,
J.L. Laka eta E. Alkat ezagu-
nak ditugu.

Ondoren J.P. Mendiburu-
ren «Nola egin bertsoak» lana
dator. Mendiburu bertsoan
gero, bere bertsoak agertzen
dirrelarik. Eta Mendiburu
antzerkian azkenik, Mon-
zon-i dedikatutako azken
partearen.

Ederki asko apaindua dago
liburua bertsulari eta bertsu-

larien bizitza inguruko argazkiekin.

Titulua: Nere soroko emaitzak.

Egilea: Sebastian Salaberria.

Argitaletxea: Auspoa.

Ezaugarriak: 186 orrialde.

500 pta.

Hona hemen irakurle askorentzat oso gustokoa izango den liburu bat: Auspoa-manontzat alde batetik eta bestetik ahozko literatura ezagutzen ez duten eta beren euskara lantzeko beharrezkoa zaien euskaldun eta euskaldunberri guztientzat.

Gogora dezagun Sebastian Salaberria «Neronek tirako nitzin» izeneko elaberri prosa-lanaren egilea dela. 1.963. urtean Agora saria irabazitakoa. Euskal literatura bide berriak arakutzen hasi zeneko hartan Sebastian Salaberriak zekiena zekien modura, oso dotore esanaz, idatzi zuen.

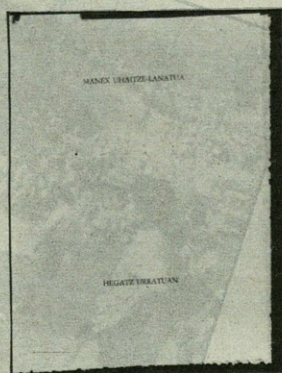
Liburu hartatik atera daiteke bere bizitzari buruzko hainbat xehetasun: Oiarzungo Elbitxuri baserrian jaio zela 1.915.eko abenduaren 26an; gurasoak txikitan galdurik, gazte denbora morroi igaro zuela; ondoren gerrara joan beharra etorri zela, han zauritu eta hankamotz gelditzeko; eta abar eta abar.

Gerra ezkerotik Donostiako adaletearentzat ibili da lanean Aieteko ur-depositoa, eta zaindari bezala.

Oraingo honetan, «Nere soroko emaitzak» izeneko liburuan bere bizitzan zehar argitaratu eta argitaratu gabeko bertsoak atera ditu. Batzuk lehendik aterata zeuden

Zeruko Argian. Beste batzuk ez.

Bertsoen artean «Españako gerra tristea»-ri jarritakoak, familiakoei, Aita Santuari, Euskal Herriko ohitura zaharrei, etabar luze bat.

Titulua: Hegatz urratuan.

Egilea: Manex Uhaitze-Lanatua.

Argitaletxea: Maiatz.

Ezaugarriak: Serigrafiaz, 400 aleko tirada numeratua, 1.000 pta. 27 orr.

Poztekoa da Maiatz aldizkariak hartu duen iniziatiba berria, liburuak argitaratzen hastea alegia.

Manex Lanatuaren liburu hau ez da ohizko liburu bat. Bueno, hasi aurretik esan dezagun poema liburu dela.

Baina gehien nabarmentzen dena zera da: liburu berezia da bere inprimaketa aldetik. Oso berezia. Eskuz egindako liburu. Paper eder batean serigrafiaz inprimatutakoa eta azal karpeta moduko beltz batez estalia lokarri zuri batez josia.

Esan daiteke ikusteko eta ikutzeko egindako liburu dela. Bueno, irakurtzea ere nahi erraz jartzen du daukan letra handiak. «Zoramen» bat bezala definitzen zuen liburu itxaro Borkak «bai formaren aldetik bai mamiaren aldetik».

«Liburu osatzen duten materialak ez dira bere izateetan gartzelatuak, burdinzki lotuak. Berezko libertatea daukate orrialdeek, azalak eta sokak». Mamia hein berekoa dela diosku Itxaro berberak: «senditzen da sei poema horietan libertate haize batek

lerroak oro zorutzen dituela. Artzain zenak eta ebanista denak ezin zezakeen noski bestela egin».

Tristura, oroitzapenak, giro gris eta melankoliatsua... hortxe duzue liburu, egin diren 400 aleak agortu baino lehen horietakoren bat lortzerik baduzu.

kassetak

Izena: Sukaldari entzunez Euskal Herria

Egileak: Arzak, Argiñano, Roteta, Castillo eta Subijana.

Ezaugarriak: Euskal sukaldaritza berriaren errezetaz osatutako kasseta.

Juan Jose Lapitzek aurkeztutako zinta honen hasieran honela esaten da: «Historia guztiko sukalgintzak izan dituen zazpi gertaera nagusien artean sartu behar da euskal sukaldaritzak gaur bizi duen egoera». Katalonian jaiotako gastronomo baten hitzak omen dira. Txinar inperio garaiko sukaldaritza eta frantsesen sukalde famatuaren pareko jartzen du gaurko sukaldari berri hauen ondo egin nahia.

Ez da hau ordea Euskal Sukaldaritza goraipatzen aritzeko ordua. Ez dago zergatik goratu behar berez goian dagoena.

Zinta honen gauzarik ederrerenak bat aipatzen saiatuko gara. Zinta beraren asmoa alegia. Asko eta asko dira sukaldaritzaz argitaratutako liburuak. Ia alerik ere ez euskaraz seguruenik. Eta

izanda ere ze etxeoandrek daki euskaraz irakurtzen? Ze etxeoandre dago alfabetatua euskaraz irakurtzeko moduan? Esango didazue errezeta bat irakurtzeko adina ednork jakin ahal duela. Bale.

Baina zerbait prestatzerakoan ez al zaio askoz ere errazago gertatuko zinta jarri, entzun eta barazkiak prestatzen hastea?

Edonori.

Barruan hamabost bat errezeta. Gaur egun sukaldari famatu hauek beren errestaurante elegantetan prestatzen dituztenetakoak. Berdin berdin. Kokotxak, krabarroka pastela, almeja beteak, txangurrua labea... mila gutizi badira hor era erraz batan esan eta edonork egiteko modukoak.

On egizuela!

ARGIAREN OHARRA

Astegiroa sailaren irakurleeri eta sail hontan beren berriak argitaratzea nahi duten guzietan ohar garrantzitsu bat jakin arazi nahi die ARGIAko erredazioak.

Astegiro bakoitzean, ARGIA irten eta ondoren go asteburuko berritik hasiz hurrengo ostiral artekoak bakarrik sartuko dira. Hau da, ARGIAk, bera irten eta hurrengo igandeko data eramaten duenez gero, data horren aurreko larunbatetik hurrengo ostiral arteko berriak sartuko ditu ASTEGIROAN.

Zuek bidali eta sartzen ez baditugu, ia beti, berandu iritsi zaizkigulako izan ohi da.

Ho i gerta ez dadin zuen berriak hamabost egun aurretik jakin behar izaten ditugu.

Beraz bidali zuen berriak HAMABOST EGUN lehenago!!!

diskak

Taldea: Echo and The Bunnymen

Izena: Ocean Rain

Diskaetxea: Korova-Wea eta

Taldea: The Psychedelic Furs

Izena: Mirror Moves

Diskaetxea: CBS

Betiko kontua. Echo and the Bunnymen eta Psychedelic Furs 80. etako hamarkadaren haserako musika ulertzeko ezinbestekoak suerta daitezke. Beren balioa eta lana ordea, guttiengo espezializatu baten inguruan ezagutzen da.

Askotan gertatu ohi dena. Jendeak Elvis ezagutu zuen (neronek ere) Gene Vincent ezagutu beharrean.

Musika egiteko era, estilo baten aintzindariak beraz, ilunpeko cult band bihurtzen dira, industriaren bitartekoak eskutartean dituenak fama, ezagutza eta ospea (musika estiloaren sortzaile kredentzialak barne) bereganatzen dituelarik.

Erreza dugu hurrengo pausua zein den asmatzea. Bi talde hauek (eta beste hainbat) ez dira batera leloak, beraz, nahiago dute beren estiloa leun eta entzun errezagoa eginez saltzea, diska azoka menderatzea alegia, musikaren garapen logiko batez sortze lan berrietan murgildu eta betiko lau katuaren ohore madarikatuak jasotzen jarraitzea baino.

Ondorioak kaskarrak ditugu beraien aurreko lanak gozatu izan ditugunontzat. Doinu ederrak, eranskorak, ondo egin eta moldatuak bai Psychedelic Furs-en Mirror Moves-ean ere. Baina bi talde hauen eraso ahalmena sunt-situ dela dirudi, antzineko

agresibitatea klasikotasun bilakatu. (Gaurko azoka eta bestelako bitartekoen baldintzak tarteko).

Bi lan hauek politikak, miragarriak gerta dakizkizuke, hutz hutsean, inongo erreferentziarik gabe. Baina talde bi hauen historian atzera so eginez gero milaka galdera, zailantza, arazo sortzen zaizkizu industria-komertzio-komunikabide eta musikaren arteko erlazio ustelaren inguruan.

Zertarako da musika? Zerk gidatzen du gaurko musikaren norabidea? Hauen eta beste galdera zenbaituen erantzuna hurrengoan.

Herriz-herri

Egitarraren jaialdiak hauek dituzte:

ekaina
23 Larunbatean, hilak 23. Billabonan Otxote gaztiak Gurea zinean gaueko hamarretan.

Areatzan, Axpeko San Juan eleizan arratseko zortzi terdietan Pablo Sarasate izeneko laukotea.

Berritzen San Antonio ermitan Bide Sarriak Kantuzen ekitaldia izango da gaueko bederatziatik aurrera.

Etxebarriko San Esteban eleizan eta arratseko zortzi terdietan piano saioa izango da Belen Duqueren eskutik.

Eta Urdulizen gabeko bederatzi Naikok kantaldia eskainiko du.

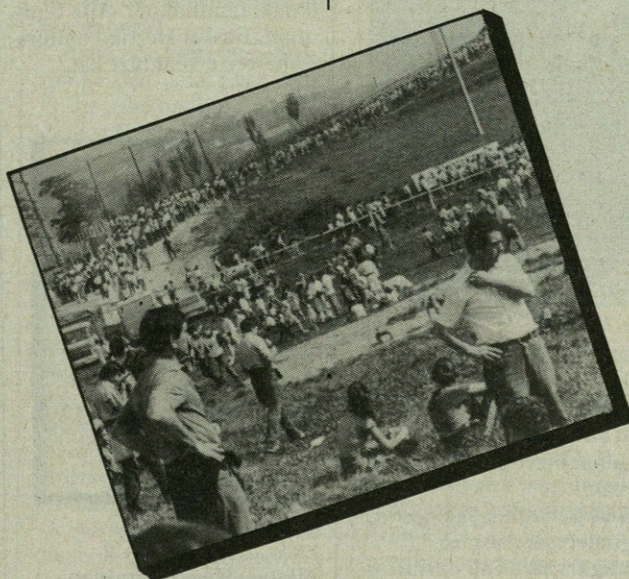
ekaina
29 Ostiralean hilak hogeitabederatzi honako ekitaldi hauek dituzte aurrean:

Legazpin parrokiari, arratseko zortzi terdietan Loreto Fernandez Imaz organoarenekin.

Oiartzunen San Esteban parrokiari Donostiako haitzeko bostekotea arratseko bederatzi terdietan.

Usurbilen Jazz bana octec-ent kantaldia, gaueko hamar terdietan herriko pilota lekuan

ihardunaldiak

II. AEKnapada Urkiolan

Aurreko astean ematen genizuen aurtengo AEKnapadaren lehenengo bi egunen berri. Astekari honek astegiroa osatzerakoan ez baititu sartzen hurrengo astean ager daitezkenak.

AEKak eraturako II. akanpada honen azken bi egunetako egitarauak honako gaiak eskaintzen dizkigu:

ekaina
23 Larunbatean 10.etan txangoa, egunero bezala, egun berri bat asten dela zazpi alderdietara ohiukatzeke, oraindik lo daudenak esna daitezten eta oraindik lo hartzeko aukerarik izan ez dutenek animoa berpiztu dezaten.

12etan Herri Kirolak euskal gizon emazteek beren abildade eta trebetasunak frogatu dituzten.

1etan azken bolara hontan euskal sukaldaritzaren arrakasta ez dela txantxetakoia eta aurrerantzean ere herri honek hobeki exportatuko duen produktua sukaldaria dela munduari jakinarazteko: **sukalki txapelketa**

Txapelketaren ondorioak eta beste jan ondoren **antzerkia** izango da **Titiriteros de Sebastopolen** eskutik, depaso **siesta** pisat egin nahi duenari

ere aukera ematen zaion **bi-tartean**.

Setatik 7etara euskal dantza ikasteko ikastaroak eta 6,30etan fanfarrea.

9,30etan **Ruper Ordorika** eta **Itoiz** izango dira euskal musika modernoaren azken sorketak eskainiko dizkigutenak. Eta jaialdi honekin tartekatuz **KORRIKA**ko filmaren proiektzioa.

11,30etan **Euskal Herriko** beste baztar guztietan bezala **San Juan** sua.

San Juan suaren ondoren 12,30etan dantzaldia **Niko Etxartekin**.

Eta goizeko hiruretan oraindik begiak irekiak mantentzeko gai direnentzat **zine-ma**.

ekaina
24 Igandean, **aeknapa-**daren azken eguna.

Egitarrak goizerako bakarririk ematen digu aholku. Nonbait arratserako dendak jaso eta dena garbitzea gertatuko delarik. **Goizeko 10etan txangoa** igaro ondoren 12etan **bertsolariak** eta 1,30etan **Leon eta Maurizia Trikitilariak** eta **Fanfarrea**.

Azkenik eta AEKnapadari amaiera emateko **Julen Kalzada** AEKkolehendakariaren agurra.

euskal zinema

euskal zinema saioak Amsterdam-en

Karta bitxi bat jaso dugu Amsterdametik, Euskofilme-ko festibal batera gonbidatuz. Etorri nahi baduzue, ongi etorri. Atzerritarrentzat oheak daude, esaten digu gutun horrek.

Inbitazioarekin batera Ekainaren 22 eta 23rako egitaraua:

Bi egun horietan ikusi ahal izango diren filmeak hauek dituzue: Operacion Ogro, Euskadi, Euskadi: Zona Especial Norte, Lemoiz, Euskadi et sa liberte, AMA LUR, Arrasateko kooperatiba mugimendua

Informazio gehiago nahi duenarentzat hona helbidea:

Baskisch filmfestival Nederland
p/a Postbus 55581
Amsterdam
Holanda

musika

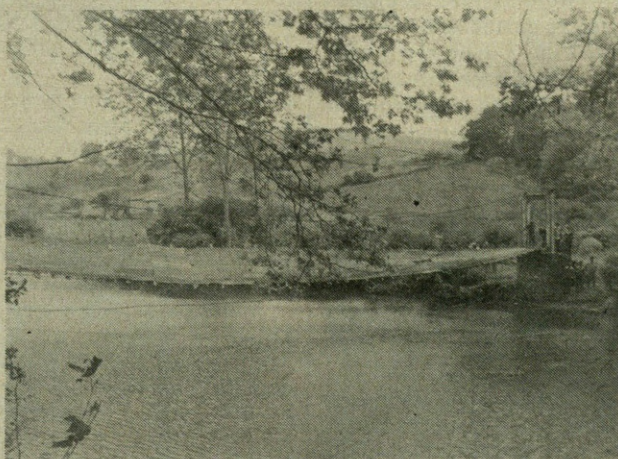
Larunbatean hilak 23, San Juan bezperan, bizkai aldean honako musika-ekintza izango duzu: Bilboko Orkestra Sinfonikoaren kontzertua Leioan Urbano Ruiz Laorden zuzendaritzapean.

udako ikastaroak

Nafarroako AEKak Goimailako ikasleentzat eta mintza praktika egiteko gai direnentzat Goizuetan ikastaro bat prestatu du Uztailaren 2tik 21era

Izena emateko eta jakinahiak eskatzeko hona bi telefono: 12.04.77 eta 22.22.46

ekologia

Urumea Ibaiaren III. Jeitsiera

^{ekaina} **23** San Juan bezperan, Urumea inguruko ekolojista guzientzat eta ibai garbi bat bereskuratu nahi dutenentzat ekintzak merezi duen egitarau polit bat osatu dute antolatzaileek.

Larunbatean Ereñozun emango zaio irteera arratsaldeko lau terdietan.

Hor bilduko dira aurreko bi urteetan bezala moda guziak gaingiditen dituzten itsasontzi harrigarriak.

Lasaia, alaitsua eta pozgarria izango da aurtengo saioa ere, aurreko urteetakoak izan zirenaren modukoa.

Larunbat gauerako (San Juan gauerako) erria jetsi duten guzientzako afaria egongo da Hernanin, eta hurrengo egunean, Donostian, helmuga.

kantaldiak

Ekaina 23.

URKO, Beran udaletxeko plazan hamar terditan. ITÖIZ, RUPER eta NIKO ETXART, Urkiolan AEK antzokian. HERTZAINAK eta LA PULLA RECORDS, Olaberrian. San Juan suak animatuz BARRICADA, Ejea de los Caballerosen.

Ekaina 24.

JOTAKIE, La Puebla de la Barcako frontoian gaueko hamarretan.

Ekaina 26.

NIKO ETXART, Arrasateko Garibai enparantzan 11etatik aurrera.

pelota

^{ekaina}

21

Iruñean, ekainak 21, ostegunarean hasi zen Zaletuen Txapelketa asteburu honetan bukatzen da, ekainak 23 eta 24ean. Azken aurrekoa eta azkenak jokatuko dira motxa eta luzeko modalitate guztitan Labrit eta Euskal Jai Berri frontoietan. Azkenak Labriten jokatuko dira.

^{ekaina}

23

Eibarko Astelena frontoian berriz, San Juaneko Feriaren barne partidu interesgarria larunbatean, ekainak 23, Reto II.a eta Aldazabal II.a, Oreja III.a eta Galarza III.aren kontra.

Ekaina
23
Ekaina
29

arrituko dira lau terdietatik aurrera, eguneko bigarren partidua izango da hau.

ihardunaldiak

Kultur erreibindikapena Bainonan

Ekainaren 23an, larunbatez, bada zita garrantzitsu bat Bainonan euskalzaile ororentzat. Orain dela bi hilabete ofizialki sortu zen Pizkundera elkarteak elkarreratzte bat eratu du egun horretarako Bainonan. Pizkundera bi eskabide nagusi ditu, bata euskara ofizialdu eta kultur mugimenduaren eskaria hartuko dituen legea; eta bestea lege hori betetzeko plangintza orokorra.

Larunbatean, beraz, erreibindikapena festa giroarekin nahastuko dira Pizkundera-koek eratu ekintzak direla medio. Elkarretaratzea Baionako karriketa zehar egingo den ibilaldi batekin hasiko da eta ondoren St. André enparantzan Herri pesta izanen da: kantuak, animazioa eta umore ona ez faltan izango.

telebista

^{ekaina}

26

Ekainaren 26an, asteartetan, ETBK gaueko bederatziak terdietan eskeintzen duen Mahai ingurua saioan U.E.U.ri buruzko eztabaida izango da. Amatiñok zuzentzen duen saio honetarako gonbidatuen zerrenda guztiz zehazturik ez bada ere, honoko izen hauek aurrera ditzakegu: Paco Garmendia, Eusko Jaurlaritzako Aholku Batzordeko arduraduna, Goio Monreal edo Xabier Kintana, Baleren Bakaikoa eta Jazinto Setien U.E.U.tik. Inaki Irizabalbeitia Elhuyarretik eta Bidegain Iparraldetik.

Saioa interesgarria gerta daiteke, pil-pilean dagoen arazoa bait dugu azkenaldian U.E.U.koa, ARGIAko orrialdeak eztabaida horren plaza garrantzitsu bihurtu direlarik.

erakusketak

Bilbo

ARTETA. Iparragirre. 15. Mari-sa Ortigaren oleoak.
 EGUERRI. El Corte Ingles. Gran Via. 9. Ekainaren 30a bitarte. Raulen oleoak.
 ESPIN. Marques del Puerto. 1. Talde erakusketa Verano 84.
 ARTE EDERREN ERAKUS-TOKIA. Ekaina eta Uztailen. Cafe Deutschland gut Jorg Im-mendorffen erakusketa.
 ARTE EDERREN ERAKUS-TOKIA. Ekainaren 30a bitarte. Alfär eta bere garaia.

Iruñea

ZIUDADELA. Ekainaren 24a bitarte. nafar artisauen era-kusketa.

Zarautz

SANZ-ENEA ERAKUSTO-KIA. Nafarroako Etorbi-dean. 15 argazkilari zaletu zarautzar.

Errenteria

GASPAR. Santxonea. 16. Javier Minaren erakusketa.

Ondarroa

IRUDI TAILER ESKOLA. Ekainaren 30a bitarte argazki erakusketa

Donostia

POSTA KUTXAKO ERAKUS-KETA ARETOA. Garibai. 34. Ekainaren 29a bitarte Juan Bautista Piranesi italiar artistaren grabatuak.

GOYAZ GALERIA. Sarriegi Enparantza. 5. Ayerdi, Fernandez, Erentxun, Juaristi, Marticorena eta Navascuesen azkenaldiko lanak.

ECHEBERRIA GALERIA. Zubieta. 20. Euskal akuarelisten erakusketa.

GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA. Garibai. 20. Artista nobelen XXVI. lehiaketa.

AURREZKI KUTXA MUNI-ZIPALA. Arrasate. 12. Ekai-naren 30a bitarte. Jose Ro-candiori omenaldi-erakuske-ta.

ESTUDIO. Antso Jakituna. 17. X. Laka, T. Murua, A. Oteiza eta R. Ugarteren eskulturak.

Amurrio

KULTUR ETXEA. Ekainaren 23a bitarte. jaien txartel era-kusketa.

Arrasate

GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA. Garibai. 8. Leniz Zeramika Eskola.

Bera

GURE TXOKOA ELKARTEA. Jose Manuel Abasoloren gra-batuak eta argazki lehiaketa-ren erakusketa.

jaiak

San Juanak eta San Pedroak

Erabat ezinezkoa zaigu as-te honetan irtxi zaizkigun egitarau guziak azaltzea. Ja-kina denez urtearen garai hontan ospatzen dire jai ge-hienak. Eguzkia goien da-goen garaia dela. urteko egun luzeenak hauek direla. Eus-kal herriko herri eta herrixka gehienetan festa.

Hona hemen Gipuzkoa eta Bizkaia hartuz zerrenda polit bat:

San Juanak (24.ean) Ale-gin. Aretxabaletan. Belaunt-zan. Zegaman. Zestuan. Ei-barren. Hernanin. Itsason-don. Legazpin (Telleriarte auzoan). Arrasaten. Olabe-rin. Seguran. Tolosan. Bizkai aldean Barakaldon. Bermeon (Gazteluatxeko ermitan). Muskizen. Ibarrangeluan. Santurtzin...

San Pedroak Bizkai aldean Basaurin. Lekeition. Munda-kan. Mungian. Sestuan. So-pelan...Gipuzkoa aldean ber-riz Abaltzisketan. Asteasun. Beizaman. Zegaman (San Pedro ermita inguruan). Eskoriatza. Leaburun. Muti-loan. Orion. Zumaian...

Eta gainera San Pelayoak Zarautzen. Oinatin Korpuse-ko jaiak eta abar. eta abar. San Martzialak ere 29an as-ten dira zenbait tokitan. Au-kerarik gabe behintzat ez da inor etxean sarturik geldi be-harko...

euskal zinema

VII Euskal Zinema Bilerak Lekeition

Lekeitioko Zine eta Argaz-ki Taldeak, beste zenbait isti-tuzioetatik hartzen duten la-guntzaz, aurtun zazpigarrena egiten duen saioa antolatu du. Zine bilera hau euskaraz egindako filmen lehiaketaren

inguruan egiten da. Baina beste gai garrantzitsurik ere izaten da bilera hauetan.

Aurtengoan aipagarria Katalanek Super-8n aurkez-tutako bilduma monografiko bat dakartela izango litzate-ke. Eta honekin batera orain dela hogeitamar urte Lekei-tion egindako espionajezko filma bat ere ikusteko aukera izango da.

Lehiaketa barrenen hogeitamar pelikula sartu dira eta horiek ikusteko aukera izan-go da. Aurreko urtetan bezala dokumentalik onena eta gai-rik hoberenak izango dira sa-rituak. Bakoitza 60.000 peztza eta zilarrezko Antzarrarekin.

Aurtengoan laguntza bere-zi bat ere izango da Eusko Jaurilaritzako Gazteen Sailak zinegile zitei emana.

musika-rock

Sestuan hogeitalau ordur rock-open

Sestuako San Pedro zelaian larunbata 23. Camporras ize-neko lekuan Bilbo ezker al-deko I. Rock lehiaketa ospa-tuko da. bertako udal etxeak antolatuturik. Ordu eta erdi ezenarioaren gainean jotzen

erakusketa

Komikiak eskegita Gipuzkoan zehar

Gipuzkoako Foru Aldundiak babestu eta antolatzen duen erakusketa bitxi hau martxan dago jadanik. Donostiako San Telmo Museoa egin zen inaugurazioaren ondo-ren Euskal Komikiaren Erakusketa. 1.984 hortik zehar ibiliko da Gipuzkoako honoko herri hauek korrituz: Hernani, Lasarte, Urnieta, Tolosa, Ordizia, Lazkao, Legazpi, Oñati, Arrasate, Bergara, Eibar, Elgoibar, Deba, Zumaia, Zestoa, Azpeitia, Zarautz, Pasaiä eta Errenteria. Beraz, hañbat komikileren artean osatutako erakusketa hau ikus-teko aukera handia izango da Gipuzkoan. Komikiak azke-naldian duen gorakada kontuan harturik, oso interesgarri gerta daiteke hemengo egileen lana bildurik ikusi ahal izatea, estilo ezberdin, eta eraberean gai ezberdinetan zehar bidaia liluragarri bat egiteko. Komikizaleek eta bestelakoek ere hemen dute erakusketa aproposa.

iharduteko gai den edozein talde aurkeztu daiteke lehiaketa honetara.

Lehiaketa hontan hiru sari emango dira. Baitan sariak dirutan izan beharrean irabazle gertatu diren taldeen diskak argitaratzean izango dira. Lehenengoari LP bat. Bigarrenari maxisingle bat eta hirugarrenari single bat. Gainera 1000 aleko salmenta aurrez baieztaturik izango dute irabazleak.

Euskarazko rock musika bultzatzearen, lehenengo saria edo bigarrena irabazi duen taldea euskarazkoa ez bada hirugarren saria derri-gorrez euskaraz egiten duen talde bateri eman beharra izango da.

San Juan gauean rock za-leak badute nora joan.

antzerkia

ekaina
29

Ekainaren 29an. On-darruko Txanpa tal-deak. Apar eta bits izeneko muntaia estreinatuko du. Dantza eta dramatizazioaren artean dabilen talde honek Ondarru bertako frontoian eskeiniko du bere lehen ema-naldi hau gaueko hamar ter-dietatik aurrera. Txanpa tal-dearen obra berri hau ikuste-ko aukera ederra beraz ostiral horretan.

asteko filmea

Koldo SAN JULIAN

Lapitzak eta pintzelak

Filmea: La historia de Piera. **Zuzendaria:** Marco Ferreri. **Aktoreak:** Isabelle Huppert, Hanna Schygulla eta Marcello Mastroianni. **Girotze-lana:** Marco Ferreri

Marco Ferreri ezaguna bada ez da hitzek sortzen dioten erakartasunagatik. Pieraren historian ere bere bideari jarraitu dio okertu gabe, eta berriro ere hitzaren gizartean bizi garela frogatu du. Gertakizunak eta geronen irudiak inora ez garamatzan hitz hutsezko hitz-jario batez aldatuak daude. Pieraren historia. Ferreriren filmerik koerenteena, kamara majiko batez zuzendua dago; lerro zuzen eta bihurriak ere marrazten dituen lapitz batetan bilakatzaren dena, eta gizarte berri batetik aterata diruditen kolore ezezagunez margotzeko gai den pintzel batean ere bai.

Guziau kontutan hartuta ere Pieraren historiaren gauzaik azpimarragarriena, bere egilearen habildadea da gizarte honen zutabe eta oinarri guziak txikitzeko. Gizarte honek jarrai dezan edota piskana piskana gurekin

akaba dezan, dauzkan zutabeekin. Nahiko du Marco Ferrerik haur bat dibujatzea, pertsona baten haurtzaroa nahiago baduzue, hezkuntza dejenerezio ikaragarri bat dela adierazi ahal izateko eta bide horrek lelokeriara garamatzala esateko. Pintzelada batez gai da alderdi politiko-koen ideologia, eskuko soinu batez aide triste eta mingotz bat jotzea baino ez dela esateko.

Garrantzizkoena ordea, Pieraren nortasuna da, nes-kutsa eta anderea, bere musu eta laztanak, traumei ezetz esan behar hori eta gizakien bizitzaren gauzarik garrantzitsuentzat izatea amodioa. Ferrerik, azkenik, ama-alaba eta aita-alaba erlazio bat erakutsi digu inolako kulparik eta zigorrik gabe. Lapitzak eta pintzelak elkartu egiten dira Pieraren historian amodioa margotzeko.

zine-klubak

BILBO. El rey de la Comedia, Martin Scorsese. Cine Club FAS. Ekainaren 25ean, astelehena. 7.30etan. San Vicente-2.

BARACALDO. Tienda de locos, Charles Riesner. Cine-Club Contrastes. Ekainaren 29an, ostirala, gaueko 9.45tan. Cine Duplex-A.

ERRETERIA. 1789, Arianne Mnouchkine. King Kong Zinema Taldea. Ekainaren 28an, osteguna. 7.30etan. Alameda zinema aretoan.

mendi ibilaldiak

KKT (Lasarte): (21tik 24 bitarte) Picos de Europa, akanpaldia Jou de Llorozan. T. 36.29.00

Gazteiz: (23 eta 24) Gran Fatxa (3006 m.) Sallent de Gellego. T. 25.03.54

Tabira (Durango): (21tik 24 bitarte) Picos de Europa. Aitzarte (Egia): (24rako) Lizartza Otsabio Altzo Udalaiz. Club Vasco de Camping (Donostia): (21tik 24 bitarte) Euskal Herriko Taldeen VI. akanpaldia (Igeldoko Kanpinean) T.42.84.79.

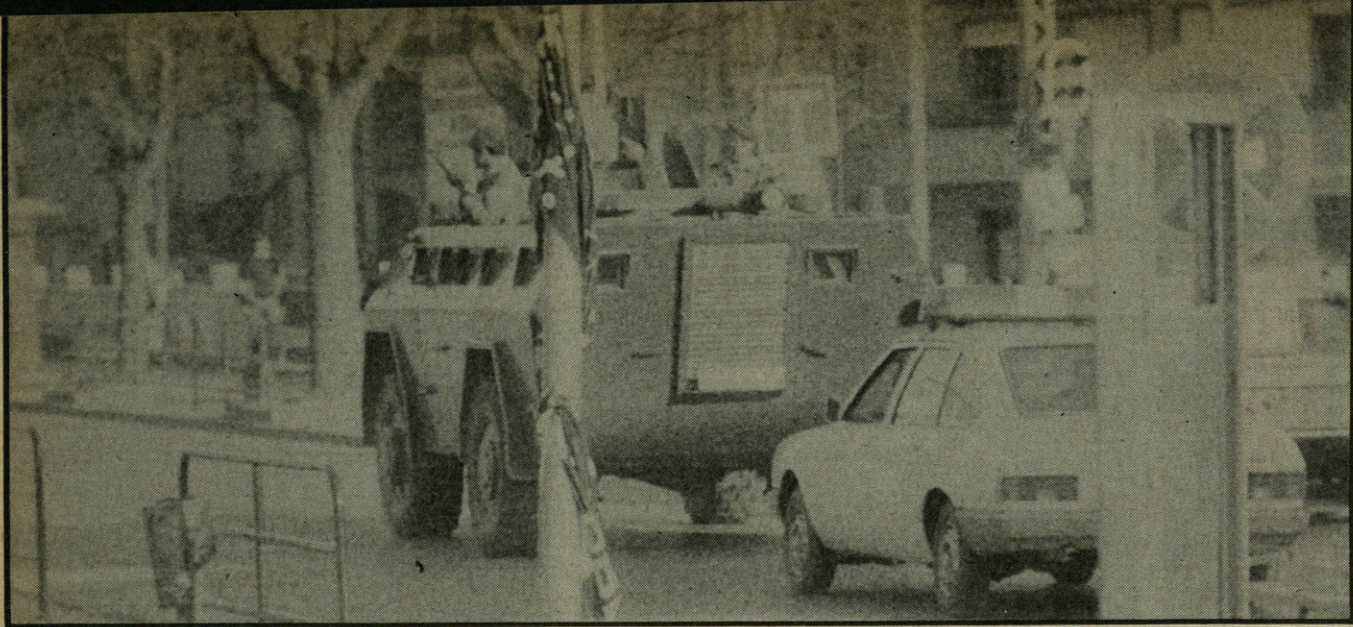
Artibai (Markina): (21tik 24 bitarte) Vignemale (3.298 m.) Kresala (Donostia): (24rako) Lizarraga San Donato Unanua. T. 42.09.05.

Lagun Onak (Azpeitia): (21tik 24 bitarte) Akanpaldia. T. 81.20.25.

Anaitasuna (Azkoitia): (21tik 24 bitarte) Umeen akanpaldia.

Besaide (Arrasate): (21erako) Larraitz San Migel. T. 79.84.74.

Ekaina
23
Ekaina
29

ERASO MILITARRA HERNANIN

Espainiako eskuina eta ezkerre zerbaitetan ados badaude ETA bukatu beharrean da. PSOEek legealdi honetan arazoa despatxatu behar du eta horretarako Guardia Civilari nagusitasuna uztea erabaki du; hau da, militarren lanari, hauteskunde garaian G.C.a desmilitartzea agindu zuen arren.

Gaston Defferre eta José Barrio-nuevok Madrilén iritsitako tratu antiterrorista lehen orrian zekarten egunkariak kioskoetara iritsi baino ordubete lehentxoago hasi zen Hernaniko operazio militarra. Espainiako Estatuan erreforma politikoaren ikur bihurtu den egun horretan, ekainaren 15ean, goizaldean, ETAk bi militante hil zituen Guardia Civilak, Juan Luis Lekuona Busturiarra eta Agustín Arregi Hernanikoa, Arrasateko Jesus Mari Zabarte «Garratz» detenituz.

Erasoaren ondoren bere seme hilak lurperatu ditu Euskal Herriak. Milaka lagun ziren Hernanin eta Busturian. Eta beldurra. Setien apezpikuari berari pastoral bat idatzi erazterainoko beldurra.

Batzuk hil eta denak eskarmentatu

Hernanikoa ekintza militar gisa pentsatu eta egin du Guardia Civilak. Pasaian lau Autonomoak eta Kruzesen Iñaki Ojeda hil zituztenean bezala, Hernanin ere gerla baten gisa jokatu dute, militanteak fisikoki eliminatuz, gerla materialeak erabiliz eta beti ere informazioa ateratzeko behar duten bat bizirik utziaz.

Israeldarrek palestinoekin erabilt-

zen dituzten sistemak gogora erazten zizkigun norbaitek Hernanin larunbat goizean. Prisioneroak egiteko partez ahal dela hil, eta populazioa ere aldi berean zigortu bere etxea dinamitatuz. Hernaniko herriari eskarmentua eman behar zitzaion. Jadanik barruan geratzen ziren biak hilik zeudela tirokatzeak jarraitu zuen, baita kaletik ametrailatu zuen tanketa batetik ere, horri bonbak ere erantsiz. Bi gorputz txirtxilatuta eta txiki-txiki egindako etxe bat dira hernaniarrentzako lezioa.

Donostiako kaleak ostiral goizez oktabilaz bete ziren, ikurrina baten gainean «ETA ez, Estatuto bai» ziote-la. Gordizibil zauritu batek bere odolaz utzi omen zuen idatzia («VI, GC, Love») egunkari guztietatik erakutsi digute. Lehen baino gogorkiago egiten dute min, zehatzago mantentzen dute beren moralak. Psikologo onak ere berenganatuak izanen dituzte.

Guardia Civila Euskadin monopolio

Baina ez da efektu hutsa Hernanin bezala Kruzesen eta Pasaian erabili den espektakularitatea. Espainiako Estatuak edonola ere Euskal Herriko borroka armatua azkar suntsitu nahi duela esatea ez da dagoeneko esatera soil bat. Fronte guztietatik erasotzen

du eta erreparorik gabe. Errefuxiatuen kontra GAL sortzea ongi kalkulatuak inbentua zela ikusi da geroztik. Hegoaldean poliziaren ekintzak kupidarik gabekoak dira eta Hegoaldean ere jendea «desagertzen» hasi da... oraingoz berriz denak agertzen badira ere, mendian torturatuak izan ondoren.

Eta guzti horrekin batera aldaketa bat Estatuaren indarretan: Guardia Civila egin da guztiaren monopolio. Irungo detentzioen ondoren Gipuzkoako gobernadoreak merituak garbi berdeenak direla argituz atera duen notak ez du alferrik galtzeko ezer. Barrio-nuevok sozialisten aurkikunde bat Guardia Civila dela esan zutenean zerbaitengatik zioen: efektibotasuna behar dute. Eta hori berdeek bakarrik eman dezakete. Militarrek bezaz.

Efektibitatearen izenean agindu eta erreparo guztiak ahanzi zaizkiete sozialistei. Gartzelako egoera. Errepresioaren tratamendu militarra. Giza eskubideak. Eta Espainiako prentsa guztiorri babes goxoa emanaz.

Baina Euskal Herriak aurrera atera behar du, eta horrek ere efektibotasuna eskatzen. Haiek gero eta min haundiagoa egiten digutenean eta gure lorpenen eskasa gero eta argiago ikusten, ez da estabilizatzen Euskal herriko politika.

Baina guzti hauek geroztik idazten dira. Hernanin bi mutil gazte abertzaleren agonia latz eta ausartaren lekukoei beldurraz nahastutako gorrotoa pittin bat baretu zaienean. Baretu, baina ez ahaztu.

Anttonio

Nafarroako PNVk astinduko du
alderdia

KOLDO AMEZKETA: EZIN DUGU GESTORA ONARTU

Azkenean lortu dugu nafartarrekin hitz egitea. Oraindik ere Napar Buru Batzarreko nagusi da Koldo Amezketa Iruñeko Plaza Castilloko batzokian. EBBk antolatu duen gestorak bere prentsaurrekoa hotel batean eman behar izan zuen bitartean. Soseguz eta prudentziaz mintzo da hala ere. Ongi daki ekaitzak are eta gaiztoago jarri behar duela. Nafarroan atzera ez egitea erabaki dute. Bilbon urduri dabilta. Eta Gasteizen norbait zai dago, edo ari da.

PNVtik espultsaturik, Garaikoetxearen kolaboratzaile izaten jarraitzen du.

ARGIA.— Joan den larunbatean gestora egon zen Nazionalean eta berak hitz egin zuen. Zuek ez duzue gestora onartzen eta EBBk ez du Nafarroatik proposatutako batzordea aintzakotzat ere hartzen. Gelditzen al da konponbiderik?

Koldo Amezketa.— Ez dakit... ez

dakit. Elkarriketa bat lortzeko urrats asko egin dugu eta hartu dugun erantzun bakarra ateak ixtea da. Nazionalak onartzen duen irtenbide bakarra zera da: behin gestora eraikiz gero, zigortuak ez dauden afiliatuak gestorak eta EBBk erabakitzen dituzten baldintzak onartu ditzatela eta ondo-

ren hasi daitezela berriro antolatzen Alderdia Nafarroan. Baina oraindik ezagutzen ez ditugun baldintzen «leihatilatik» pasako diren alderdikideak gutxi izango direla dirudi.

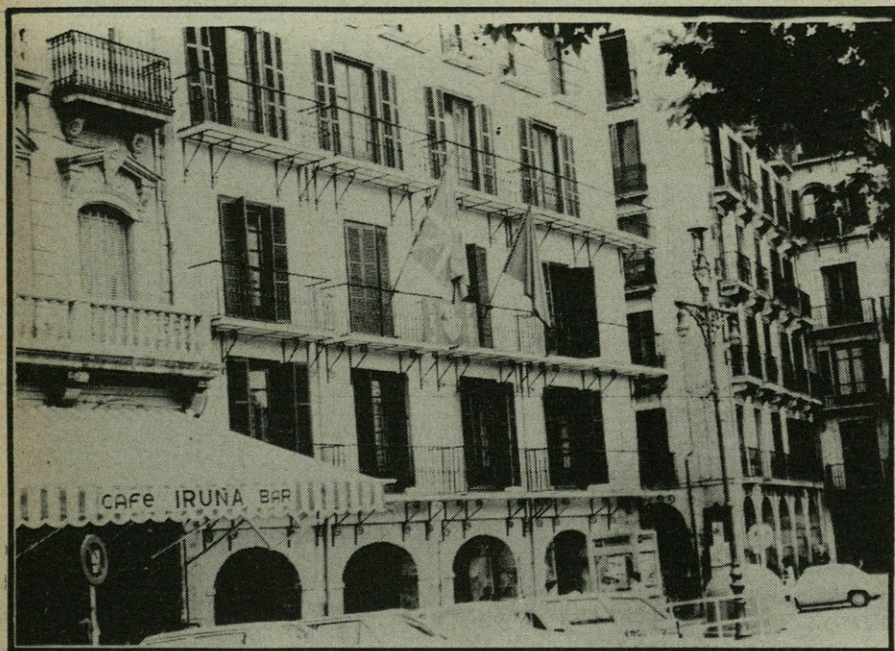
Gaur egun Nafarroan garen 960 afiliatuetatik 70ek baino gehiagok ez balute emango urrats hori, beste guztiak etxera joango lirateke, oso injustoki tratatu eta engainatu dituztela pentsatuz. Hain afiliatu gutxi, eta Iruñean bilduak gainera, erakundea erabat desmantelatuta geratuko litzateke. Pentsa berriz eraikitzeko zenbat urte.

Botoemaileei begira, aitortu beharra dago popularitate eta prestigiorik haundiena lortua daukala azken denboretan, azken hilabeteetan egin den hainbeste lanegatik. Parlamentu Foralerako hauteskunderen ondoren eritzi publikoaren aurrean lortu dugun seriotasun irudi guztia galduko genuke.

A.— EBBrekin nola edo hala akordio batera iristeko esperantzaz zeundetela iruditu zaigu. Seguru espero zenutela gestora bat jartzekotan ere beste bat zabalagoa egingo zutela.

K.A.— Ez, ez, oker zaude, ez genuen beste gestorarik espero. Gestora osatzen zuten zazpi izenak jakin nituenen, izen bat bakarrik zen kontatzen ez nuena. Hamabost izen genituen kalkulatuak, hortik aterako zutela gestora, eta asmatu genuen. Espelikazioa erreza da: ez zeukaten gestoran parte hartzeko prest zegoen jende gehiago.

A.— Gestoraren aurkezpenean gehien mintzatu zena, Inneraryti, Opus Dei-koa dela diote.

Iruñeko batzokian Baskongadetako baseen erreazioaren zai jarraitzen dute.

K.A.— Ez da esaten dutela bakarrik: Opus Dei-koa da. Eta inork ez du ezetzik esan.

A.— Gogorra izan behar du base mailan, Gipuzkoan batez ere, mugimenduak ikusi, batek baino gehiagok zigorrak bigundu beharraz hitz egin, eta azkenean EBBtik jaso duzuen erantzuna jasotzea.

K.A.— Alderdia oso mantso mugitzen dela badakit, eta erreazionatuko duenik ere ez dakit. Baina baietz uste dut, erreazionatuko duela, goiz ez bada beranduxeago. Guk hemen Alderdiaren batasuna, militantzia eta organizazioa mantendu egin behar ditugu, erreazio hori emango denean hau alderdi organizatu bat izan dadin eta ez desharajuste bat.

A.— Non dago Alderdia egoera honetara eramán duen oinarritzko arrazoiak?

K.A.— Eskasak kendu eta zentzurik gehien duten arrazoiak bilduz joan garen arren, azkenean bat ez da oso ondo aklatatzen. Hasiera garbi dago: aurretik zegoen hitzarmen bat Nafarroan ez duela bete Alderdiak. Argi eta garbi esanen dut: nere ustez tratu hura ez zen beharrezkoa. Bilbo eta Gasteizko alkategoak eta Arabako Diputazioa Alderdiaren eskutan mantentzea planteatzean, PNVk gehiengoa eduki baina beste alderdi guztiak batuta gehiago zirelako arrisku bat ikusten zen; hala ere guk instituzio horien kontrola galtzekotan beharrezkoa zen beste hiru alderdiek bat egitea.

Hiru alderdiak diot. Herri Batasunaren jarrerarekin ez bait zuen inork kontatu. Beharrezkoa zen beraz instituzioetan PSOE, EE eta APk bat egitea PNVri horien kontrola kentzeko. Elkartze hori bixtan dago oso zaila dela pentsatzeko ere. Esan beharra dago gainera tratu hura zehaztu baino egun batzuk lehenago EEk esan zuela ofizialki ez zutela tratu bat egingo udaletan PSOErekin. Hori 17an, eta maiatzaren 20an prentsaurreko batean CPko buruek esan zuten Bilboko alkatea Robles izango zela, berek ez ziotela sozialistei emango botoa eta berdín beste udaletxe guztietan. 20an bertan Mario Onaindiak garantizatu zion Roman Suduperi ez ziotela udaletan PSOEr emango alkaterik.

Arabako Diputazioa hautatze eguna berriz 29a zen, eta udaletxeetan zert gertatzen zen ikusiz tratuak egiteko sei edo zazpi egun bazeuden. Baina hala ere 22an egin zen tratua, Nafarroako borondatearen kontra.

A.— Joan den asteko elkarrizketan Jerardo Bujanda harritzen zen nola jartzen zenuten hainbeste oztupo abstenitzeko orduan eta aldiz eskuinekoen-gobernuan sartzeko prest zeundeten.

K.A.— Espelikazio oso garbi bat du horrek. EBBk tratu hori egin baino lehen kontra ginen eta gero ere bai, hori batetik. Joan den urteko uztail eta abuztuaren gure abstentzioa negoziatu genuen eskuinarekin, egia da. Arrazoiak erreza da: eskuinaren aurrean

abstenitu ahal izateko. EBBren erabakia betetzeko beraz, lortu beharra genuen zenbait kontzesio eskuinaren aldetik Nafarroako gure botoemaileek ulertu zezaten.

Eskuina gobernura iritsi zedin interesik ez genuen, baina sozialistak iritsi zitezen ere ez. Baina gure jarreraren ondorioz bata edo bestea jarriko baziren Nafarroako gobernuan, esplikatzen bat zor genien botoemaileei. Eskuinarekin beraz zenbait kontzesio negoziatu genituen. Beren itxitasuna izugarria izan zen. Geroztik, otsail honetan, Tribunal Constitucionalak berriro prozesoa martxan jarri zuenean, negoziatzeko egoera oso desberdina zen. Zortzi hilabeteko desgobernua zegoen eta Nafarroako erakundeak desprestijiatzea, eta gainera bai sozialistek edo bai eskuinak, maniobratzeko leku faltaz, gobernu zaila izango zuten.

Ordurako ordea, iraileko Nazional batean erabaki zen asunto guzti hau alde batera, «zanjado», uztea, bai tratua, bai ez betetzea eta dena. Eta orduan, bai sozialistei eta bai eskuinekoei, eskaini genien koalizio gobernu batean parte hartu ahal izatea, jakinik sozialistek inola ere ez zutela onartuko.

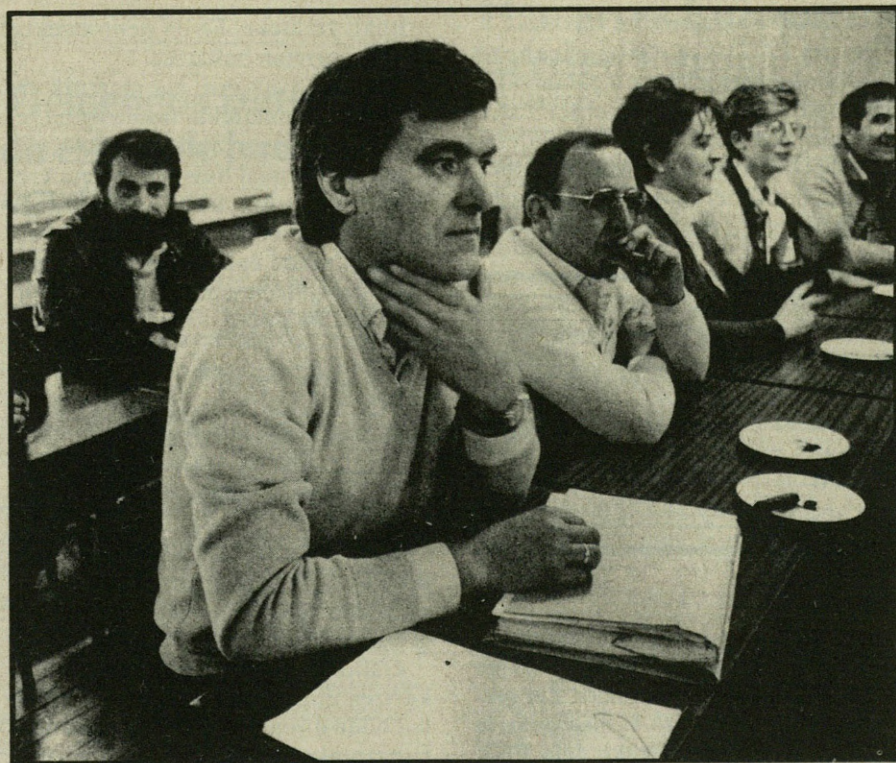
A.— Zergatik sartu orduan eskuinarekin gobernuan?

K.A.— Eskuinarekin egin genitzaizkeen tratuak bete gabe geldituko ote ziren ikusten genuen. Bitarte horretan presupostuen eztabaida izan zen eta hor eskuina beti azaldu zen euskal nortasunaren aldeko izan zitekeen subentziorik txikiaren kontra, euskara zela, euskal kulturazko edozer zela... Edozein tratu beteko zela garrantia bakarra beraz gobernuaren egoeta zen. Gu gobernuaren egoteak gobernabilitatea batetik eta tratuak betetzea garantizatzen zituen.

Ikusten duzunez, sekula ez gara egon eskuinarekin hitz egitearen kontra. Baina beti utzi dugu garbi: ez geundela eskuinari gure eskuak eta hankak loturik agintea emateko prest. Pentsa ezazu hasiera batean planteatzen zela gu abstenitzea «de principio», jakin gabe ez ze programa ekarriko zuten, ez nor jarri nahiko zuten, igual Del Burgo berari...

A.— Zer eskatzen zenioten eskuinari EBBk eskatzen zizuen bezala tratua betetzera ez iristeko?

K.A.— Begira, Nafarroako afiliatuak unanimeki zeuden ados gure jarrerarekin. 39 Uri Buru Batzarretatik

Espulatsu zuten Batzarre Nazionalean egin zioten argazki hau.

38 konforme, eta negoziazio guztien berri eman dugu beti, eskabide guztien berri. Zer eskatzen genuen? Bate-tik ikastolentzako subentzioak normaltzea eskola pribatu gisa, hau da, beste eskola pribatuei ematen zaiena bera ematea; ez eskatzeagatik hori baino gehiago ez genuen eskatzen. Euskararen koofizialitatea garantzi-zatzeko jakitunez osatutako batzorde bat osatzea eskatzen genuen bestetik. Eta beste zenbait: esate baterako Del Burgogatik irten zen Nafarroako Di-putazioa berriro Eusko Ikaskuntzan sartzea, Gau Eskolei presupostutik la- guntzak ematea, ikurriñarekin dabil- tzan dantzari taldeei lehen bezala ber- riro subentzioak ematea, Euskal Te- lebista ikusi ahal izatea... Horiek ziren bilatzen genituenak. Eta horiek lort- zea ere ez zen posible izan.

A.— Lehen esan duzunaz, eskuina- rekin tratua ez zen beharrezkoa, beraz. Horrek komunitate autonomoan PNV barruan dabilen krisira garamatza.

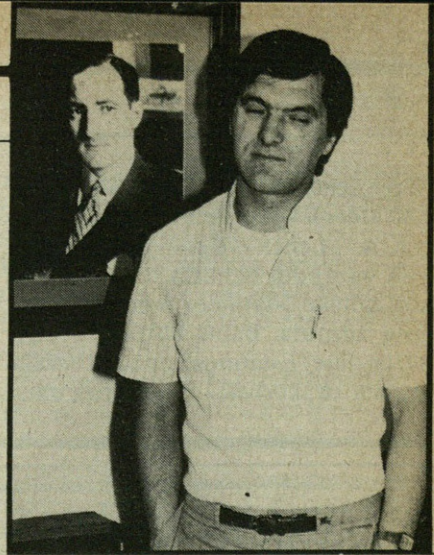
K.A.— Ez nahitanahiez behintzat. Ez dakit batetik bestera zein zentzutan pasa daitekeen.

A.— Alegia, sektore bat eskuinare- kin estatu mailan tratatu bat egiteko prest egongo litzatekeela, edo egina duela jadanik, eta beste sektore bat baldintza horiekiko tratatu batera ez le- gokeela prest.

K.A.— Nik dakidala, eta EBBk ofi- zialki dakiela, bi hitzarmen izan dira eta kojunturalak: martxoan Gasteizko Parlamentua desblokeatzeko eginda- koa eta beste hau, denbora eta egoera ezberdinetan eginak. Hori da EBBk ofizialki dakien bakarra, nahiz eta ge- roztik tratatu hura egin zutenetako ba- tek besterik dioen: prentsan deklaratu zuenez, udal hauteskundeen aurretik egin zela dio tratua. Uste dut bere «lapsus» bat izan zela, ez zela gogo- ratzen juxtu nola izan zen. Ez diet bi tratuei elkarren arteko erlazio zehatz eta definitua ikusten.

A.— Nola ikusten da PNVren krisia Nafarroatik? Krisia diot, alderdi ba- rruko jendeak ere horrela izendatzen duelako.

K.A.— Badago, bai, krisi egoera bat eta neurri batean krisi lojiko bat da, azken urteotan gertatu diren aldaketei lotua. Alderdia erresponsabilitate haundi batzuetara iritsi da erakun- deetan, Gasteizko Parlamentuan ge- hiengo erabatekoa, Jaurlaritza, Nafa- rroako Parlamentuan presentzia, hiru Diputazioen ardura, bi zientotik gora udaletxeren ardura... Baita ere, Alder- dian klandestinitate denboratik poli- tikaz hobekien heziak zeuden ele- mentuak erresponsabilitate horietara sartu behar izan dira eta behar bada bere barne egituretan nabaritu da,

baita bere arduradunen intelektual edo politiko balioan ere.

Alderdiak ez du bere erreglamen- tuetan aldaketarik ezagutu, gaurko dinamikak aldaketa batzuk eskatzen ditu, eta ez dira egin. Gauza bat gogo- ratu behar da. Joan den urtean hiru Nazional egin ziren aldaketa horiek eztabaidatzeko, eta hiru porposatzen ziren: Alderdiko presidentea, inkon- patibilitate errejimena eta karguen durazioa. Gutaz esaten zuten orduan frenatu baizik ez genuela egiten, ira- ganean gelditurik geundela. Eta guk zera esaten genuen: aldaketa haiek oso txikiak zirela, funtzionamendua egokitu behar zela, aldaketa sakona- goak egin behar zirela.

A.— Zuen jarrerak une batean Gi- puzkoako basearen laguntza edo «konprentzioa» behinik behin eduki du. Badirudi geroztik horiek ere Alder- diak jan egin dituela eta denak bakean. Nafartar separatisten arazo bat.

K.A.— Arazo guzti honek badu bere arrazoiak, eta erreglamentuek egiten ditugun interpretazio ezberdinak dira. «Konfederazioa» edo «disziplina» nola ulertzen ditugun. Gauza sines- gaitzak gertatzen dira. Gure parla- mentariak espulatsu dituzte Alderdi- tik Nazionalak abstenitzeko eman zuen agindua bete ez zutelako. Baina aldi berean, NBBaren agindua zuten ezezko botoa ematea; abstenitu izan balira, NBBaren eskatuko zitzaizkien kontuak, Nazionalera Nafarroatik bi- dali genituen ordezkariak bi urtetara- ko utzi dituzte inhabilitaturik beren eginkizuna betetzeagatik; eta bete izan ez balute, Nafarroako Batzar- rak eskatuko zizkien kontuak.

Konpondu beharrekoak estatutoak dira, eta horri ekiteko partez zer egin dute? Ondorioetatik hasi, Gurekin gertatu dena gertatu daiteke beste edonorekin, zenbait hitz eta esaldi ar- gitzen ez den bitartean.

A.— «Konfederazio» hitzarekin ger-

tatzen dena, adibidez. Beti esan izan da EAJ alderdi konfederatu bat dela.

K.A.— Lehen ere esan dizut estatutoak gaurkotu beharra dagoela. Eta hori egiteko estatutoek berek ezartzen dute formula. Baina batzuk zertara jotzen dute? Estatutoak dauden bezala utzi eta «irakurketa» ezberdinak dau-

dena kolorea aldatzea da.

Baina 1977ko martxoan Iruñean onartutako textoak ez du zalantzarik uzten: «El Partido Nacionalista Vasco se organiza en régimen de Confederación de Organizaciones Municipales y Regionales soberanas en su ámbito y unidas en pacto confederal». Hori argi

«Nafarroan ditugun 960 afiliatuetatik 50 baino gehiago ez dira egongo gestoraren alde».

dela esatera.

Aste honetako «Euzkadi» hartu ezazu eta irakurri Edorta Jimenezen artikulua. Une batean hala dio: «Se puede deducir que se han sentado las bases para que en adelante desaparezcan los 'nombres' de la confederación...» eta beste pasarte batean: «La 'confederación', en efecto, podía dar la idea engañosa de la unión de organizaciones soberanas unidas entre sí en pacto confederal...». Nola «idea engañosa»? Estatutoetan Alderdia konfederala dela idatzita dagoen artean konfederala da eta kito. Txuria aldatzeko modua ez da txuria idatzi denean beltza idatzi dela esatea; egin behar

egotea ez bada...

A.— Estatutoak aldatu behar direla diozu, baina zuek ezin sartuko zarete honez gero: kanpoan zaudete. Zer gertatuko da, Komunitate Autonomoari ia erabat mugatua geldituko dela PNV ere, eta Nafarroa alderdi barruan bazterreko zerbait gisa geratuko dela?

K.A.— Ez dut uste hori planteatu daitekeenik PNV mailan. Alderdia Nafarroako lana lagatzeko edo hutsik testimonial moduan uzteko prest balego, nazionalista izatea utziko luke... edo «vasco» izatea utziko luke, ez dakit, Partido Nacionalista Vascongado bihurtuko litzateke, baina alderdi bezala ditugun gure oinarriak ukatzen

arituko ginateke. Ez da pentsatzekoa PNVk horretan bukatzea.

Askotan esan dut, eta idatzirik ere utzi dut: eskuinarekin tratua egina zegoen bezala onartzeak Nafarroan alderdi testimonial huts bat izatera eramaten gintuen. Urte askoan gure mentsaje politikoa izan denaren erabat kontrakoa egitea izango zen. Horrela pentsatzen genuen joan den urteko ekainean eta horrela jokatu genuen.

Eta orain, zigorraren bidez, ondorio berdinetara garamatzate. Iritsi nahi ez genuen mugara ekarri gaituzte: Nafarroan alderdia desagertzera.

A.— Baina lehengo galdera berriro, zergatik?

K.A.— Norbaitek erantzun beharko du ea bukaera hau kontutan hartuz pentsatu zen guztia ala ustekabean gertatu den.

Gainera ikusten dut, prentsari irakurtzen dut, nola orain dela aste pare bat bildu diren Argomanizko ostatuan Espainiako eskuinaren ordezkariak eta Madrilgo buruek proposatzen zieten Komunitate Autonomoko buruei posibilitate hau aztertu zezatela: zentro-eskuin espazioa PNVri uztea, eskuin espainolak komunitate autonomoan hauteskundeetan zerrendarik aurkeztu ez dezan. Eta ez dut gauza bat bestearekin lotu beste erremedioirik.

Iñaki ZUBIONDO

ARGIAREN HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN DEITURAK

Helbidea

Herria

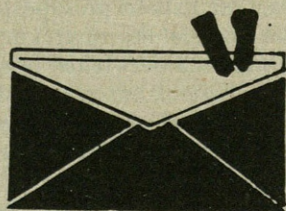
Probintzia

Banku edo Aurrezki Kutxa

Sukurtsala

Zenbakia

SINADURA

ARGIA astekaria
Ramonenea etxea, behea.
Virgen del Carmen, z/g

Donostia (12)
T. 28 33 99

Bolivia

Gehiengoa izateak ez du eskubide haundirik ematen

Boliviatik datozkigun berrien artean istilu eta triskantzak gertatzen direnean, maiz agertzen da COB izena, hots Central Obrera Boliviana deritzan sindikatu indartsua. Bertan parte hartzen baitute langile gehienak, horrexegatik dauka eragina.

Baina ezin ahaztu biztanlegoaren %70 baino gehiago inditarra dela eta gehien batez nekazaritzan ari dena. Egoera honek bultzata 1979an Nekazal Federazioa sortu zen Altiplanoko ayunara indiarren eskutik. Inditar berak eraikia izateak halako ezaugarri berezi batzu eman zizkion, indiar herrien izatearen aldekoak besteren artean.

Honen adierazgarri, ihazko uztailan egindako batzarrean gobernuari eskatu zitzaion aurrerantzean alfabetatze kanpainak lurralde bakoitzeko gehiengoaren hizkuntzan izan zitezela. Ordurarte alfabetatzea kastellanoaren bidez bakarrik omen zen posible...

Estatu gabeak

Kaledonia berria: joan daitezen frantsesak

Frantsesek 1853tik kolonizatutako irladi honetan badago independentziaren aldeko mogimendu zabal bat, Fronte Independentista izenekoak. Datorren uztailan egongo diren hauteskundeetan parterik ez hartzearekin mehatxatu dute berriki Frontekoek, baldin eta hauteskunde horietan kolonialistek botoa emateko eskubidea izango badute. Haiek gabe, seguru dira, auzia independentziaren alde erabakiko litzateke.

Fronte horren barruan indarrak gehien Kaledoniako Batasuna taldeak omen du, eta honen sekretario orokorra den Eloi Matxoro-k Mitterand-i idatzi dio gutuna, independentzia eta sozialismoa nahi ez dituzten frantsesak etxera eramanez dituzan eskatuz.

Kaledonia Berriak 16.117 km2 ditu eta 117.000 bizilagun.

Hamarren Europa, Herrien Europa

Hilaren 14ean eta 17an Europako parlamenturako hauteskundeak egin dituzte Elkarte Ekonomikoaren hamar Estatuetan.

Juxtu egun gutxi lehenago (hilaren 10ean), beste hamar bat nazio «Nazioen trenan» delako batetan bildu dira Genevan, Estatu bat antolatzeko duten eskubidea aldarrikatuz.

Antolatzaileen ustetan garrantziko urratsa eman dute; beren artean aski nabarmendurik omen, katalandarrak, alegia «trenan» serioen hartu dutenak bertako independentistak izaki. Ohartzekoa da bestalde Euskal Herrian izan duen oihartzun eskasa.

Gailegoek ere garrantzikotzat jo dute. «Para nós reviste unha importância indubitábel», esaten dute azken *A nosa terra*-ko editorial batean. Bertan gogoratzen dute bilkura helburua ONUren «Giza Eskubideen Deklarapena»ren praktikan jartzea baizik ez dutela eskatzen. Eta aurrerago —bide batez—, Castelaoren erran bat, geroko Europari buruz agi denez kontutan izatekoa: «toda autonomía outorgada é sempre subordinación é sumisión».

Europako nazio zapalduak ez dute, nazionalista zenbaiten iritziz, egun hauetako hauteskundeetan parterik hartu behar. UDB moderatuak behinik-behin, eta ustez hortik ezkerrekoak ere bai, abstentziorako deia egin dute. Zergatik eta, boterean daudenek (eta frantsesek oso bereziki) he-

rri txikien errebindikapen minimoen gainetik salto egiten dutelako; konkritukiago Britainaren kasuan: desbretioeratze politika aurrera doa, ez da Britainia Frantziako beste alderdiekin parekatzeko ezertxo ere egiten etab.

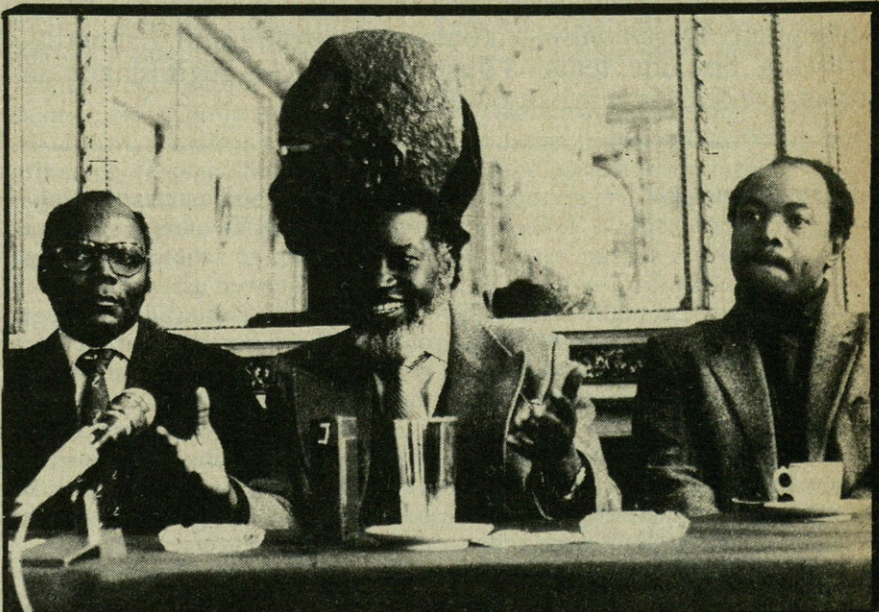
Europari buruz, bi proiektu gutxienez, ez bata ez bestea kontraesanik gabe baina geroz eta garbiago, azaltzen ari dira.

Namibia: Swapo, Angolarekin beti bezain ongi

Jakina da Hegoafrikak Angola eta Mozambike nola presionatu dituen, ANC abertzale beltzeen erakundeari laguntzarik eman ez dezaioten. Bai hein handi batetan lortu ere, zeren (batipat Mozambikeren kasuan) Hegoafrikak bere lurretan operazio militar gehiagorik ez egitea hil-ala-biziko kontua bait zen.

Mozambikerekin ez baina Angolarekin bai mugakide den Namibian SWAPOren gerrila geldiarazteko antzeko maniobra bat ari zen Hegoafrika prestatzen, baina, SWAPOren buruzagi dagoen Sam Nujoma-ren hitzetan, «SWAPO eta MPLAren arteko hartu-emanek beti bezain tinko di-raute».

Bitartean eta Pariseko astekari bati egin dizkion deklarapenetan, Jaime Gama Portugaleko kanpo-arazoetarako ministroak «hegoaldeko Afrikan bake egon dadin, baitezpadako faktorea da Namibiaren independentzia».

Sam Nujoma, Parisen emaniko prentsaurre batetan.

Artiboa

Sovietarrak isilik, txinatarren ustetan:

«HIRU OZTOPO DAUDE»

Hainbat urtez, txinatarren kanpo politika sovietarren kontrako borrokak determinatu du. Ematen duenez, hau aldatzen ari da. Sovietarrei buruz barra-barra erabiltzen zen «sozial-inperialismo» kontzeptuari «hegemonismo» kontzeptua jarraitu zaio. Eguneroko jarretan, bestalde, tentsioa gutxitzen ari dela, begibistakoa da. Noraino, ordea, eta zein oztoporekin?

«Hiru oztupoak»

Txino-sovietar hartu-emanak guztiz normaldu daitezen, Txinako buruzagiek behin eta berriro «hiru oztupo» aipatzen dute. Hauek dira:

Batetik, muga kontua dago. 1969an gertatu ziren istilu grabeak eta gero, batzuek eta besteek mugan zehar efektibo militar inportantearen hedaketa erabaki zuten; txinatarrek orain sovietarren presioaren gutxitzea eskatzen dute.

Eta bestetik, bigarren eta hirugarren oztopotzat, Vietnam-Kamputxea eta Afganitan-go problemak ditugu. Hauek txinatarren ustez sovietarren Txina inguratu nahiari dagozkio eta ondorioz herri horietan aritzen diren gerrila kontrairaultzaile-ak apoiatzen dituzte.

«Printzipiozko» oztupo edo kondizio txar hauek ez dira onera etorri azken garaian. Aldiz, SESB-ekiko hartu-emanak bai, geroz eta hobera etorri dira; zer dela eta?

Baina bide batez aldi honetako nazioarteko politikaren zenbait ardatz aipa dezagun.

Txina azken hamapiko urtetan lagunago izan da —eta oraindik bada seguru aski— Estatu Batuenarekin. Iparramerikarekin beste arazo bat dauka, berau ere «printzipiozkoa» txinatarren iritziz: Taiwan, arazo hau, esate batera, betidanikoa da. Baina Reaganekin edo azken boladan behinik-behin, txinatarrek gero eta maizago (eta noski sovietarren «hegemonismo»az batera) iparramerikarren «inperialismo»az aritu dira; ekialde erdia, hegoafrika eta ertamerikako gertaerak ez zaizkie txinatarrei ohartu gabarik pasatu.

SESB ez da horren beldurtzekoa

Badugu beste datu adierazgarriak. Txinak sovietarren aldeko hirugarren munduko nazio eta mogimendu batzuekin loturak finkatu ditu. Angolak, eta «sozial-inperialismoaren adar peligroso»tzat jotzen zuen Kubak berak ere, Txinarekin halamoduzko harreman ekonomikoak hasi dituzte.

Europar ere, tradizionalki aparteko samarrak izan diren Yugoslavia eta Errumaniarekin ez ezik, Hungariarekin ere adiskidetu da Txina zerbait; bai eta besterekin ere, ez bait da harrigarria, sovietarrei buruz dituzten uste berriak kontutan izanez gero.

Baina guretzat interes gehiagokoa da gaurregun SESBek nazioarteko politika honetan dituen zailtasunak ikustea. Alde batetik ez dute sovietarrek beren zenbait aliaturen krisiak (ekonomiko zein militarrek) gainditzeko laguntzen asmatzen; Angola, Etiopia, Kamputxea eta Afganistan aipagarri dira. Horiek denak gutxi balira, ondo-ondoan Poloniako gatazka lehertu zaie, mendebaldeko gobernuen erreakzio ezagunekin. Beste alde batetik, Afganistangoa eta gero bati-pat, Estatu Batuen jarrera ikusten dugu, geroz eta biolentagoa. Hirugarrenik eta ekialde erdira begiratuz gero sovietarrak nahiko galduak-edo ikusten ditugu, ziria nondik sartu ez dakitela.

Guzti horren ondorioz eta txinatarren ustezko oharmenerako, sovietarrak defentsiban jarrita daude, eta beraz lehen zatezkeen bezain arriskugarri ez lirateke jadanik izango.

Bestelako arrazoirik?

«Txinaren modernizatze honetan,

munduan bakezko ingurune bat beharrezkoa da». Hala errepikatzen omen dute txinatarrek (1). Eta ezin lojikoago irudi dezakeen esaldi honetan sakonduz, ikusten ari garen politika aldaketarako bestelako arrazoirik aurki dezakegu, agian.

Txinak industria eta —batipat— nekazaritzaren desarroiloaren alde apostu egin du. Batetik badakigu arma-lasterkan bete-betean sartuta

daudenek ekonomiaren gainerako arloetan zein aldi txarrak pasatu behar izaten dituzten; Txinak noski hori ebitatu nahi luke.

Eta bestetik, ekonomiaren desarroilorako geroz eta beharrezkoagoak dituen merkatal harremanetan, Txinak aspaldion zailtasunak ezagutzen ditu mendebaldearekiko (bere produktuak sartzeko, ordainketa balantza orekatzeko), eta SESBen merkaturak, oraingoz konplemento gisa

besterik ez bada ere, zabalik izateak, bentaja handiak dakartzkie. 1983an bi Estatuaren arteko merkataritza aurreko urtekoarekin konparatuz bikoiztu egin zen.

Honenbestez, galdera zera da: behar ekonomiko hauek, aldaketaren azpian ez ote?

Bi fronteetan

Estatu Batuak eta Sovietar Batasun-

«Gora herrien batasuna!»

Kartela 1973koa da.

na. Txina komunistak bietaz oso aldakor jokatu izan du, historiaren harian: 1949tik 1961ra SESBekin aliantza, EEBBekin gatazka; 1962tik 1972ra biekien gatazka; 1972tik hona, ez batekin ez bestearekin ez aliantza ez gatazkarik (2).

Oraindik ere eta zalantzarik gabe, Estatu Batuekiko hartu-emanak SESBekikoak baino askoz hobeak dira.

Orain baina, eta txinatarrek behinik-behin honela esplikatzeko dute, Estatu Batuen oldarkortasuna dela eta, Txinak kritikatu egiten ditu; moderazioz baina publikoki kritikatzeko dute.

Sovietarrekin zerbait aldatzen ari

denik ez dute ordea publikoan aitortzen: nahiko oposizioa egongo litzateke nonbait oraindik eta. Ulertu, segurki ulertu egiten dute, esaterako, Vietnamen eta Afganistanen baseak ipini badituzte, Pazifikon eta Indikon amerikarren desplazamenduen aurrean ipini dituztela. Baina ulertzetik onartzerak berehalako pausorik eman goren dutenik ez dirudi.

Kontinente zailean

SESBek, bere aldetik, ez du Txinaren aldaketa hauek ikusi ditueneko seinalerik eman, eta itxuraz ez ditu Txinaren «hiru oztopoak» ezertarako kontutan izan. Aitzitik eta armak ge-

hiagotzen segitu du; hau erraz esplikatzeko da, Estatu Batuek Asian duten abantaila geostrategikoko orokorra ikusita.

Txinarentzako problema, beste aldean Japon izatearena da, berori ere armagintzan zeharo sarturik. Oraingoz ez hor eta ez Asian beste inon ere, amerikarrek ez dute, Europan egin duten legez, misilak ezartzeko asmorik. Baina, horiek ezarriko balituzte, edo-ta beste inolaz bere inguruan armagintza lasterka areagotuko balitz, Txinak oso estu ikusiko luke bere burua, zeren, bietako bat, nahi ez duen bezala bakar batek aldean lerrotu beharko luke, ala bere independentziari eutsi ahal izateko, berak ere armagintza mugagabe eta oso kaltegarritzko batetan sartu beharko luke.

Pablo SASTRE

Nafarroako EAJ edo erabakien eskubidea

GAITASUNA, AGINTEA ETA BETE-BEHARRAK

Eugenio ARRAIZA

Beste euskal probintziataro beren buruzagi nagusienek nafar EAJ-ko bazkideei eman dieten neurtezina den zigorrak, sortu zidan txundiketa jasan ondoren, lehenbizian ezer ezin ulertu izan nuen egoeratik, aipatu dudan zigor hori zerk erakarri duen susmatuz nabil.

Horretarako hobeto lagundu didate erabaki hori hartu dutenek eman dizkiguten argudioak, Arzallusenak beren artean, alde egin duten nafartarren azalpenek baino. Lehendabizikoetan agintea eta zigorketarako eskubidea besterik ez dut ikusi. Biak beharrezkoak, noski, edozein erakundetan.

Politika arloan konprometiturik ez banago ere, euskal kultura arloan konprometiturik nago. Arlo honetatik begiraturik, Nafarroan behintzat, beste euskal probintziekiko edozein motako urrunketak, oso eragin gogorra du gure euskaldun bizi-nahi egoera latz honetan. Ez dakit beste probintzietan euskara eta euskal nortasuna zaintzeko, berak bakarrak nahiko direla uste duten, baina euskal izakeran bizitzen jarraitu nahi badugu, Nafarroan oso argi ikusten dugu elkartzen gaituzten lokarri guztiak gutxiegi direla. Erabaki aldebakar gogor honek eta bera justifikatu nahirik eman diren

azalpenek, nigan duten eraginez oso samindurik nago.

Batzuk erabakiak hartu eta besteak bete egin behar

Hitzak egokituz. Bat da erabakiak hartzeko eskubidea (zigortu, emandako hitzak beteak izan daitezen ahalegindu, eta abar) eta bestea eginkizun hori behar bezala betetzea. Nafarroako EAJ-ko bazkideek, EBB-ak hartu duen erabakia hartzeko eskubiderik ba ote duen, zalantzan daude. Horretaz ez daukat zer esanik. Baina eskubide hori balu ere, bera erabiltzerakoan, EBB-ak izan duen gaitasun eza garbi azaldu da. Gurasoek beren haurra zigortzeko eskubidea baldin badute ere, begiak kendu edo kale gorrian uzteko eskubiderik ez dute. Haurra zuzenduko, heziko duen zigorra eman diezaiokete, inola ere ez, beren gaitasunaz gain jokatzuz, hezgaizkeria sortu duen gaitza baino haundiagoa, okerragoa izango litzatekeen zigorra ezartzeko. Erakundeek, bai familia, bai alderdia, bai herria zuzenduko dituen helburuakjartzen dituzte, araudi hutsak zutik jarrai dezaten. Azken aldian alde guztietatik egurra jasotzen ari den bazterturik dagoen haurra, bertatik kanpora bidaltzen bada (na-

hiz eta beste garai batean berak berdina izan bere senideekiko), halere argi dago hartu den erabaki honen ondorioak okerragoak izango direla horretarako bide eman duen errua baino.

Erabiltzen den erak deuseztu dezake agintea. Kitto. Zigorra eman aurretik EBB-ak agintea eta gaitasuna bereak zituen, ondoren ez. Orain bazkideek jakin beharko dute, ahal baldin badute behintzat, gauzak bere neurrian nola jarri, eta beren agintea behar bezala erabiltzen jakin ez dutenei nola zuzendu adierazi. Buruzagitzarekin batera eman zaien alderdia zaindu beharra, baina inola ere ez bera zatitzea, eta beren ekintzen helburua iristea, gogoak eman diotena egin ahal izateaz, nahastea, izan da ekintza honen arrazoietako bat.

Nafarroako euskaldunok ez dugu inolako aginterik

Honetara ez da hori eta horrenbestez iristen. Geure buruak euskalduntzat dauzkagun nafarrok, beste probintzietan bizi diren euskaldunei, beren eskuetan agintea ere (hau poza!) duten euskaldunei, hemengo euskaldunek ez dugula inolako aginterik, nahiz baboak ez izan, baboak ez izan, ulertzea zein zaila zaien, aspalditxoan konturaturik gaude. Ez dugu ez aginterik, ez Euskal Telebistarik, ez Eusko Irratirik, ez Euskal Unibertsitatearik, ez inongo udaletxetan inor guri euskaraz entzutera behartua dagonik. Eta guzti hau ez nafar askok nahi ez dugulako, eta beste askok nahiz nahi ez izan ere, hitzez behintzat onartzen dutelako, baizik beste probintzietan agintea duten euskaldunek nahiago izan dutelako entzungor egin, denona dena elkarrekin batera lortzen saiatzeko dagoen arriskua jasan baino.

Lehen ere horrelakoak gertatu izan dira EAJ barruan Nafarroarekiko, Herriak Nafarroako erakundeetan izan nahi zuen bere ordezkaritza eman zionean, nazio batasunaren alde sakrifikatu nahiago izan zuenean, Herri Batasunaren jokaitza berdintsua izan zen. Garrangatik atera eta bere buruaren jabetza ere galdu zuen Euzkadiko Ezkerrari ere, beste bide bat eman nahirik, nafarren artean sortu zen lehen aldiz zerbait egin behararren nahia. Dena alferrik. Beste probintziekin harremanak dituzten erakunde batzutan ere, arazo honi eman zaion irtenbidea elkarriketa moztea izan da.

Eta jakina, urrutitik harrapatzen gaituzten arazoak, egoera batzuk duten laztasun ulertezina konpontzeko, elkarrizketa moztea beste biderik ez ba dugu aurkitzen, esaniezadazue nola konpon gaitezkeen. Buruzagiari oso garrantzitsu zaio bere iritziak ongi azaldu eta adieraztea. Baina baita ere hain garrantzitsua zaio beste egoeratan bizi direnen gainerakoena entzun eta ulertzea. Honela ez bada, bere jarduerari bakarrari jaramon eginaz, amildaraziko ditu edo bera amilduko da besteei ez jaramon egiteagatik. Beraz, ez du buruzagitzarako dohainik.

Honez gero beste probintzietako euskaldunak konturatu zarete Nafarroako EAJ-ko ordezkariak abstenitzea, Del Burgori nafar agintean leku ematea zela. Zer gerta zatekeen, adibidez, nafar euskaldun gehienak Pilar Careagarekin, bera zer den ongi jakin ezean, gero bizkaitarrek bete beharko zuten konponketa egin izan balute emakume honekin? Nola erantzungo zuten bizkaitarrek? Konponketa horrek zekarkiotena beteko ote zuten? Hala egin balute, edo hori egin lezaketanak ez dira ez politiko, ezta inola ere EAJ-ko.

Ezjakinkeria handia gure arazotaz

Gure benetako egoerataz duten ezjakinkeria ezagutzeko beren bazkideen aurrean azaldu dutena ere leku da. Ekintza honek dakarren ondorio bakarra, Nafarroa edozeinen esku abandonatzea izan da, nahiz eta gestora antolatuko dutela esan beren buroak edertzeko. Del Burgok ere, Nafarroako Diputazioa Eusko Ikaskuntzatik banatzea lortu zuenean, bere ardua guztia jarri zuen euskal kulturaren aurka ez zegoela itxura jartzten. Eta

honela Nafarroan beste eusko Ikaskuntza Nafar berri bat eratzea aitzakitza hartu zuen. Geroztik ez berak, ez beste inork ez du gai hori aipatu ere. Berak oso ondo zekien proposamen hori zurikeri hutsa zela. Lotsagabeki jokatu zuen. EAJ-z mintzatzean nahiago dut Nafarroako benetako egoera ez duela ezagutzen pentsatu. Kanpora bidali dituztenak bezala pentsatzen dutenak ale bakar batzu direla uste al dute? Ez al zen herri batzarretan argi azaldu denen adostasuna Nafarroako talde guztietan? Ez al dute hori ere kontutan izan? Ez al zaie axola? Bazkide berriak nondik lortuko dituzten Nafarroan? Ap-tik? UPN-tik? Euskadiko Ezkerra-tik? HB-tik? edo inorekiko lokera ez dutenen bila al dabiltza? Kanpotik bidaliko al dizkigute Nafarrora jeltokideak? Zertarako dute gestora hori? Beren esanetara makurtzeko bakarrik? Nafarroan EAJ badela itxura jartzeko? Venezuelako antzera ordezkaritza badutela azaltzeko? Jatorxeago joka ezazue, jaunak. Hasi aurretik zer nola egin ongi pentsa eza zue.

Azken hilabete hauetan batez ere, inor bezain nafar zirela, abertzale izanik, ongi azaldu duen alderdiak, argiarazi digu alderdi horretan bertan badirela oso beren probintzietako direnak, euskaldun azaltzen direnak, eta halere abertzale ez direnak, aberri

apurtzaile baizik. Jokaera hori ez da ez politika, ez kultur arloan onar daitekeena. Eta eskolan ibiltzeko garaia aspaldi galdu genuen.

Behin berriro esan beharra dago benetako arrazoia Nafarroa ez ezagutzea edo ez ezagutu nahi izatea, besterik ez da. Elkarrizketa behar dugu. Agintea izateak ez du inola ere erabilkera okerra onartzea agintariei inor behartzen. Egoera ezezaguna izateak ez du inor libratzen, baizik behartu egiten du ezaguera hori lortzen, elkarrizketa izaten eta bera konprentitzen, gero berarekin zerbait egin nahi baldin bada.

EAJ hiru probintzietara mugatuz?

Eta azkenik, agintea izateak eta egoera ez ezagutzeak bere barruan daraman «klan borroka» ez du estaltzen; ezta ere duela urte bete hartu ziren konpromisoak, orain gauzak aldatu direnean eta interes kolektiboak berdinak ez direnean (UPN eta AP ez daude elkarturik orain urte bete zuden bezala), betearazi nahi izateak ere. Nahi litzatekeena da, aurreikuspen eza estali, lehen (denen artean?) jauntxo batzuekin, nahi dutena besterik egin ez duten jauntxo batzuekin (denen antzera, noski) hartutako konpromisoa bete arazi, Konpromiso hau betetzea inori axola ez zaionean inork ezer lortuko ez duelako, non eta bere nahia alderdikideak uxatzea ez den. Aurretik emandako euskaldun hitza betetzea oso beharrezkoa da nork bere bizitza jokoan jartzen duenean, ez ordea besteena jokatzen duenean. Eta hanka lohitan sartzea gertatzen bada, ahal den lehenen ateratzen saiatu behar da libre dagoenataz baliatuz. Horretarako nik ez nuke lohitan dagoen hanka moztuko, jakina. Bidea luzea dugu, langa asko jaurti beharrean gaude, zama astuna daramagu bizkar gainean, hankabakar ibili behar izateko.

Laburtuz: Euskalerriarentzat zer izan litekeen EBB-ren jokaitzataz jabetzen diren abertzaleek, lehenbaitlehen erabakiak hartu behar dituzte, EAJ hiru probintzi bakarretarako baliu duen alderdi bihurtzea nahi ez badute, eta hori oraingoz. Eta denok dakigu ez bere sortzean, ezta bere historian zehar, orain arte ez dela hori izan bere helburua. Eta harritzekoa, Madrilen besterik ez dute nahi.

Maius Rekalde

Grabaketa lana egiten.

IÑAKI ALBERDI, MAKILAGILEA

«Jendeak gero eta gehiago estimatzen ditu ohitura zaharrak»

Iñaki Alberdi, 35 urte, ezkondua, bi haur, Irunen jaio eta bertan bizi dena. Artesau familia batetan jaioa. Aita eta anaia ere tallistak direnez, arlo honetan eman zituen bere lehen urratsak eskulangintzan murgildu zenean. Urtebete da lan honetan hasi zela, aurretik beste bi urte igaro bazituen ere ikerlanetan.

Garai batetan makila, euskal jazeraren garrantzizko osagarri bat zen; bai ibiltariaren babes eta laguntzan, edo aginte eta begirunearen ezaugarria bezala. Bere erabilketa oso zabaldua zen Euskal Herriko eskualde guztietan, baina Ipar Aldean bakarrik gorde dute bizirik tradizio hau —gogoratu, besteen artean, Telesforo Monzon jaunak, beti erabiltzen zuela— Hego Aldean ia galdurik aurkit-

zen den bitartean. Tradizio edo ohitura hau berpiztu nahian ekin dio lan honi Iñaki Alberdi-k.

ARGIA.— Zein motatako makilak dira horiek?

I.A.— Ohorezko makilak dira. Hemen, Hego Aldean ohitura galdu denez, Lapurdi eta Xuberoara jo behar izan du dut, nola egiten diren ikasteko.

A.— Esan genezake, beraz, Ipar Aldeko eskolá jarraitzen duzula?

I.A.— Bai, besterik ez dagoenez, hango eskola jarraitzen dut, hemen ere ohitura hori berpiztu eta indartu dadin.

A.— Ze material erabiltzen dituzu?

I.A.— Makila hauek egiteko, oinarri-zko materiala mizpira-ondoan adarrak dira.

Lan prozesoa

A.— Esango ahal diguzu nola egiten dituzun?

I.A.— Lehendabizi basora joan eta tamaina polita, loditasun egokia eta zuzen zuzeneko makilak aukeratu. Hau udaberrian egin behar da, urte sasoi hau bait da egokiena azalean marka

batzuk ipintzeko. Makila ez da hartzen zuhaitzean dagoen bezala, soil-soilik, koxkor ttiki batzuk egiten zaizkio azalean, eta hori, derrigorrez, udaberrian egin beharra izaten da, ez bait da bestela ondo gelditzen.

Udaran zehar lehortzen uzten da eta negua iristean, azala kendu, surtan berotuaz zuzendu eta prentsan ipini, hoztu arteraino.

Badira gaztainteko makilak ere, baina horiei ez zaizkie makak hain egokiak gelditzen, horregatik mizpiramakila aukeratzen da.

A.— Eta zuzentasuna lortu ondoren?

I.A.— Orduan, hondoan, latoizko tubo bat sartzen zaio. Aurretik, latoia hartu, forma eman eta grabaketa edo repujazioa egiten zaio.

A.— Zerorrek egiten duzu repujazio lan hori ere?

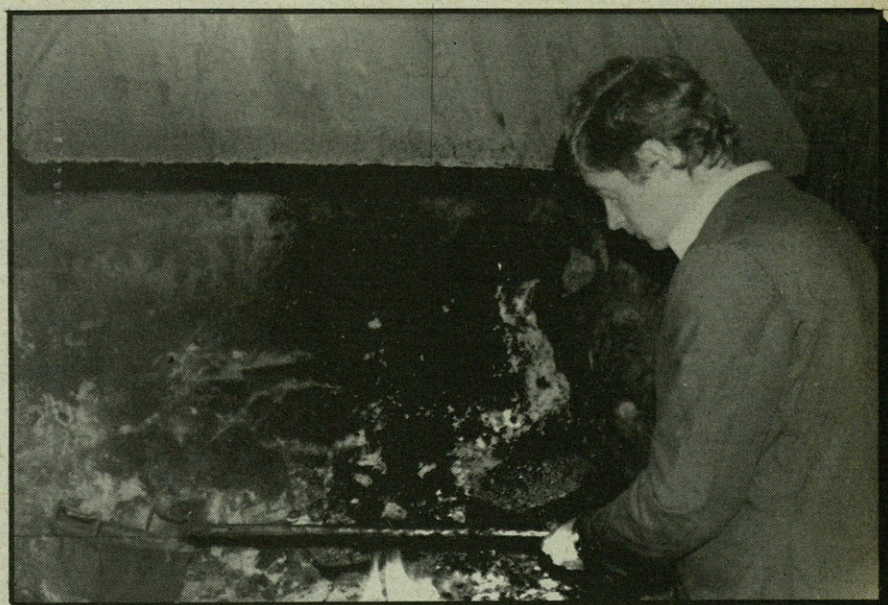
I.A.— Bai, neronek egiten dut makila osoa, hasi eta bukatu arteraino.

A.— Lan prozesuaz jarraituz....

I.A.— Gero, zurezko mutur zorrotz bat jartzen zaio makilari, hondoan, lurrean sartzerakoan ondatu ez dadin.

Goiko aldean, eskuak hartzen duen inguruan, beste tuboa jartzen zaio, ahuntzen larruz egindako trenza bat makila guztia estaltzen duelarik eta honen barruan, labain antzeko mutur zorrotz bat, nork bere burua babesteko pertsona edo animalien batek eraso balio. Garai batetan, norberaren defentsarako erabiltzen ziren baina gaurko egunean muturra xamurragoa egiten zaie.

Arma hau «empuñadura»-n ba-

Sutan, makila berotzen gero zuzen-zuzena uzteko.

rruan doa, ez da ikusten, baina azkar askatzen da, jabea behartuko balitz, roskaz lotuta bait dago.

A.— Bainen esku-ondokoa ez dute denak berdina?

I.A.— Ez, batzuk, esan dugun bezala, ahuntz larruzkoa, besteak latoizkoa eta badira, baita ere, zilarrezkoa dute-nak.

A.— Eta jakina, materiala aldatzearekin prezioa ere aldatzen joango da, noski?

I.A.— Bai horixe. Adibidez, gaztainteko egindakoek 7.000 pta. inguru balio dute, baina mizpirez eginak eta grabaketa lanik baldin badute, 23.000

pta-tara igotzen dira. Zilarrezkoak, azkenik, 40.000 pta-tik gora jartzen dira.

A.— Zenbat denbora behar da makila bat egiteko. Lan astuna al da?

I.A.— Ez da erraza denbora zehazten lan prozesua desberdina delako. Alde batetik, udaberrian mendira joan behar da eta, batzutan, makilak aurkitzea kosta egiten da. Beste aldetik, lan-tegian bertan, hor dago zuzenketa lana, grabaketa, e.a.... zaila da benetan hau zehaztea.

A.— Ogibide bezala, laister aberasteko lana ahal da?

I.A.— Ez, oraingoz ez, ez bait dago merkaturik.

A.— Eta etorkizunari begira?

I.A.— Uste dut hobetzen joango dela jendeak gero eta gehiago estimatzen bait ditu lehengo ohitura eta tradizioak.

Orain agintariak hasi dira horrelako opariak eskeintzen. Adibidez, Lehendakariak horrelako bat oparitu zion Aita Santuari, Loiolara etorri zenean, eta baita Jordi Pujol-i ere, Kataluniara joan zenean.

Baikorra eta optimista azaldu zaigu Iñaki Alberdi etorkizunari begira. Eta berarekin ados bezala, Euskal-Herriko jende asko, lekuko, Erreterian ospatu den «VI. Euskal Herriko Eskulangintza Azoka»-k izan duen arrakasta. Bertara hurbildu ginen eta bertan Iñaki-Alberdi elkarrizketatu ere.

Ahuntzen larruz trenzak egiten.

Maixux REKALDE

Gartzelako erregimenaren kontrako burruka
erdian Joseba Sarrionandiarekin solasean

«Literatura, bizitzeko modua besterik ez da»

Denbora astiro doa, lurra legez bueltaka. Patioan euria. Pasiloan gartzeleroaren oin hotsak. Zerrailen hotsak.

Arratsalde goibela La Mancha inguru honetan.

Gaur, maiatzak 22, hilbehera, hiru hilabete egiten dugu zeldetan santzionaturik. Bizitzeagatik burrukan. Baina burrukaren muinean bizirik dirau libertatearen hauspoak, estua bezain adierazgaitza den presoan bizimodu honetan. Brometan batzutan, ohean etzanda edo kantetan. Musika entzuten, irakurtzen edo bueltaka pasiatzen. Dibujatzen, gimnasia egiten, leihotik begira edo hitzegiten. Ametsetan edo neska baten aurpegiaz ia akordatu ezinik baina ilargibeteak kondatzen ia noiz berriro ikusiko zai. Hauxe eta askoz gehiago. Eta oraintxe, gaur, Josebarekin leihotik oihuka hitzegiten. Literaturaz, noski.

Artiboa

Iparraldean aterata dago argazki hau, Joseba erori zen urte berean.

GALDERA.— Nola hasi hintzen idazten?

ERANTZUNA.— Hamasei urte edo nituela euskara ikasten hasi nintxuan gauetan, eta ez diat oroitzen zeri buruzko artikuluko moduko bat idatzi nian, Juan Antonio Aromak ARGIA-ra bidali zian, Zeruko hartara, eta gehiago idazteko animatu ninduen. Nik ordurako erdaraz filosofiari buruz eta narrazio arraroak idazten nituen, gauza inpresentableak seguruasko, eta euskaraz alfabetatu ahala euskaraz egiten nituen. Gero, zineari buruzko gauzak idazten hasi nintxuan Elixabete eta Pilarren Zeruko ARGIA hartan, bi edo lau folioko lanak, Berto-

lucci, Huston, Fassbinder eta ene gustoko zine horri buruz.

G.— Zaila egin zitzaian idazten hasia?

E.— Hasieran oso zaila. Alde batetik euskara oso gutxi egiten zen aldi hartan Durangon, nik hamalau edo hamabost urterekin ia ahaztuta nuen euskara. Euskara ikasi behar nuen, eta gainera euskara batua, euskara literarioa, oso zaila da bizkaitarrentzat. Salto handia da. Giputzek euskara batua diotenean gipuzkeraz segitzen dute gutxi gora behera, bizkaitarrentzat eta zuberotarrentzat zailagoa da, alde handia dago. Begira, nik euskaraz irakurri nuen lehengo liburuetakako bat Piarres Larzabalen teatro bat izan zen, ez dut oi oitzen tituloa, Auspoa koleziokoa zen, ezkerrean lapurteraz eta eskuinean gipuzkeraz, ni ahalegintzen baina ez ezkerrokoa ez eskuinekoa entenditzen ez. Jon Etxaideren «Joan-nak Joan» ere gustatu bai, baina ulertzen ez. Lan asko behar zen euskara menderatzeko. Honela ikasten da, klaro, ze dakienak ez du ikasten.

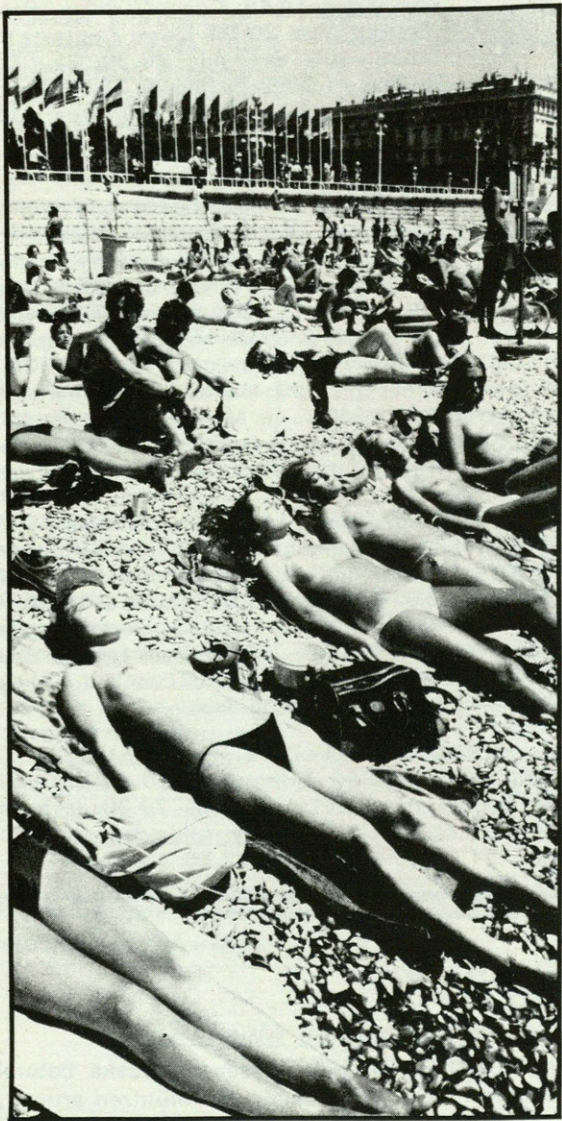
G.— Gero Pott sortu zenuten

E.— Bai, aldizkarietan eskribitzen hasi eta gero, 1977 urtean Bilbon nengoela Bernardo Atxaga eta Ruper Ordorikak literaturaren inguruko gauzak egiteko deitu ninduten, eta Jon Juaristi, Josemari Iturralde eta Manu Ertzila ere etortzen ziren. Jende itzela da, eta ostegun gau oso onak pasatzen genituen han Kantabriko eta Arriaga artean. Gainera, literatura mailan, euskal literaturan ez zegoen ezer, eta hura oasis tipikoa bat zen, ideia eta horizonte berriekin.

G.— Gero banandu egin zineten, baina segitzen duzue kontaktoan?

E.— 1980an Pott Tropikala argitaratu eta gehiago ez, bakoitza alde batetik zebilen. Ni hona erori nintzen. Geroztik ez dut kontakto handirik, kartaren bat noizean behin, eta sarritan korreoz ere ezin da kontaktoa izan.

«Hamalau edo hamabost urterekin ahaztua nuen ia euskara»

Ematen du Donostia de- la Maria Cristina Hotela han urrutian duela...

Baina ez, ez da. Honuntzago begira eta berehala ohartuko gara Donostiako hondartzan benetazko hondarra dagoela, eta ez harrikozko klase horretakoak.

Bikiniak begiratu eta ikus daiteke ez direla aurtengo modakoak, duela hiru urte-takoak baizik, argazkia egin zen urtekoak.

Neskak begiratu, ilea, bixera, betaurrekoak, poltsak... argazkiaren konjuntua begiratu eta nabarmena da: ez da Donostia. Niza da.

Norbaitek esango du antzekotasunen bat badagoela argazki horren eta Donostiako beste posible baten artean. Banderak, jendea pila-tuta eguzkitan, etxe monumentalak atzean, dutsak, sil-lak, haurrak...

Eta ez du arrazoirik faltako.

Berdintasunak asko dira ikusi nahi dituenarentzat.

Ezberdintasunak ere bai.

Zerorrek erantzun. Zer da lehenik ikusi duzuna? Eta lehenik begiratutakoa?

Erantzuna zeure begitan da-go.

ABILEZIA ETA INDARRA

Irazusta, segalaritan maisu

A STEASUKO herria eta inguritik sekulako segelariak sortu dira historian zehar: Benito Otegi, Eleuterio Tapia, Dionisio Mujika... eta abar luze, benetan luze bat. Horregatik ez litzateke harrigarria ere izan behar Juan Jose Irazusta bertakoa izatea. Irazusta segatan maila guztiak apur-tu dituen kirolaria bait dugu. Irazusta segalaria azken urteotan be-ti izan da notizija. Bera baino ho-beagorik ez delako egon aspaldi-tik. Eta aurren, hogeitamar urte-ekin inguru, erretiratu egin da eta bere herriko segelari gazteek omenaldia antolatu diote. Bera erretiratu denez, ziur aski heme-dik aurrera sega-lehiaketek askoz emozio haundiagoa edukiko dute, azken urteotan ez bezala lehen postua ere guztien esku egongo delako, baina nekeza izango zaio afizionatuari Irazustaren estilo elegantea ahaztea, behe-behetik eta gozo-gozo belarra ebakitzeko zeukan abilitade paregabea. Eta nolako indarra eta sasoia saio lu-zetan amore eman gabe bereari ekiteko! Egiaz zaila izango da Irazusta ahaztea, oso zaila.

Sabin LASA

23 ekainak 12,00: Aurkezpena. 12,02: Estropadak. 12,30: Amaiera. 18,30: Aurkezpena. 18,32: Marmol Urdina (dokumentala). 19,00: Hibai Handian. (luzemetraia). larunbata 20,30: Jai Egun (informatiboa). 21,00: Sirio (telefilmela). 21,50: Klean Preso (show musika-la). 22,50: Amaiera.

24 ekainak 12,00: Aurkezpena. 12,02: Estropadak. 13,30: Amaiera. 18,30: Aurkezpena. 18,32: Herkuloideak (marrazki bizidunak) 13. kapitulua. 19,00: «Gran Paradiso» naturgune babestua (dokumentala). 19,50: Erne! Muga (Telesaila) 9. kapitulua. 20,15: Iparraldetik (Erreportaia). 20,30: Jai Egun (Informatiboa). 20,45: Zirkoa. 21,30: Androsen Jomugak (Telesaila) 7. kapitulua. 22,15: Kirolez-Kirol 23,00: Amaiera.

25 ekainak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Gizon Plastikoa (marrazki bizidunak) 7. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: Palmerstown (telesaila) 17. kapitulua. 16,00: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: King-Kong (marrazki bizidunak) 14. kapitulua. 20,00: Upela Kapitaina (telesaila) 2. kapitulua. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Zazpitaraua (asteo programazioaren berri). 21,30: Kirolez-kirol. 21,50: Dallas (telesaila) 28. kapitulua. 22,40: Gabon (informatiboa). 22,50: Amaiera.

26 ekainak 14,00: Aurkezpena. 14,02: King-Kong (marrazki bizidunak) 14. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: Palmerstown (telesaila) 18. kapitulua. 16,00: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Dotakon (marrazki bizidunak) 24. kapitulua. 20,00: Gaztetandik. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: S.O.S. Erne! (telesaila). 21,30: Mahai ingurua. 22,50: Gabon (informatiboa). 23,00: Amaiera.

programazioa

27 ekainak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Dotakon (marrazki bizidunak) 24. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: «Dancin' Days» (tele-asteazkena nobela) 1. kapitulua. 15,50: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Barazki sorta (telepanpinak) 28. kapitulua. 19,48: Klopka Gaztelua (telepanpinak) 28. kapitulua. 20,00: Upela Kapitaina (marrazki bizidunak) 3. kapitulua. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Zopa Haundi. 21,30: Narkotiko Brigada (dokumentala). 22,30: Musikaldia. 22,40: Gabon (informatiboa). 22,50: Amaiera.

28 ekainak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Barazki sorta (telepanpinak) 28. kapitulua. 14,17: Klopka Gaztelua (telepanpinak) 28. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: «Dancin' Days» (telenosteguna) 2. kapitulua. 15,50: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Arturo Erregea (marrazki bizidunak) 9. kapitulua. 20,00: Goldie Gold (marrazki bizidunak) 12. kapitulua. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Munduan Zehar (nazioarteko informazioa). 21,30: Lampiao eta Maria Bonita (telesaila). 5. kapitulua. 22,10: Frank-en gorabeherak (telesail komikoa). 5. kapitulua. 22,40: Gabon (informatiboa). 22,55: Amaiera.

29 ekainak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Arturo Erregea (marrazki bizidunak) 9. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: «Dancin' Days» (telenobela) 3. kapitulua. 15,50: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Gizon Plastikoa (marrazki bizidunak) 8. kapitulua. 20,00: Plaza Berri. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Kirolez-kirol. 21,20: «James Dean» (luzemetraia). 22,55: Gabon (informatiboa). 23,05: Amaiera.

30 ekainak 18,30: Aurkezpena. 18,32: Marmol Urdina (dokumentala). 19,00: Ziklismoa. 20,00: Goldie Gold (marrazki bizidunak) 13. kapitulua. 20,30: Jai Egun (informatiboa). 21,00: Joan hilda dago (telefilmela). larunbata 21,50: Show musika-la. 22,50: Amaiera.

Uztailak zer ekarriko?

Hamabostaldiko egitaraua eskeintzeko ohitura dugu KOXKAN, baina udaldiak astinaldi eta aldaketa haundia ekarriko omen dionez ETBri, ezinezkoa gertatu zaigu ekainetik aurrera zer gertatuko den aurreratzea.

Jakin ahal izan dugu ekainak sei, ostiralerako programatua dagoen luzemetraia «Every day, July» izenekoa dela. Besterik ez. Dena dela aldaketa horien nondik norakoa zertxobait ikusten saiatuko gara, era berean arrazoia aipatuz.

Dirua aurreratzea da aldaketa hauen filosofia nagusia, udara bakantzetarako izanik, telebistak arrakasta gutxiago izango duela pentsatzea ez da zaila, bidebategi, ETBkoek

irailean gertatuko diren berrikuntzetarako indarrak gorde nahi dituztela dirudi. Asteartetako «Gaztetandik» saioa da bakantzak hartzen dituenetarikoa bat, ekainaren 26koa Arantxa Urretabizkaiaren azken emanaldia izanik. Gauza bera gertatuko da «Zopa Haundi» rekin. «Mahai Inguruak» berriaz aurrera jarraituko du, barne produktzioen atalean.

Dena dela, uztailak eta udarako programazioak ekarriko duen berrikuntzarik nabarmenena hasiera ordua berandugotzearena da. Arratsaldetan, orain arte bezala sei terdietan hasi beharrean zortziretan hasiko da; hurrek ez dute euskal telebistaren tentaldia izango zortziretan arte behintzat.

Bazkalondoan «Dancin' Days» te-

lenobela brasileiroa puska baterako izango dugu. Berrikuntzen artean aipagarri dira ere alde batetik euskarari eskeiniko zaion saiotxo astelehen, astearte eta asteazkenetan, eta ostegunetan badirudi pop musikari eskeinitako saioa hasiko dela «Gabon» telegunkariaren aurretik.

Kirolen mailan, zuzeneko erretransmisio ugari izango dugula ziurtatu daiteke, estropadak hor daude, eta hamabostaldi honetan gertatutik hasten dira trainerillen emanaldiak. ETBren kamarek kostaldea korrituko dute udara honetan.

Laburtuz, uztailak ETBrentzat eta bakantzak ekarriko dituela, behintzat programazioari dagokionez lasaitze bat.

HAURRAK NAGUSI

Herkuloideak

Igande arratsaldetan «Herkuloideak» izeneko marrazki bizidunak eskaizten ditu ETBk. Dudan jartzen dut haurrengan pentsatu duen batek horrelakorik programatuko zukeenik, izan ere, bistan da gisa honetako marrazki bizidunek haurrengan borta sentimendua sortzen dutela, eta gero beraien jolasak gidatzen dituzten arauak ere behin baino gehiagotan (beti ez esatearren) telebistako pertsonaiek jartzen dituztela. «Herkuloide» hauetan gainera, eta mota honetako beste marrazki bizidunetan bezala («Mazinger», etabar), ona eta gaiztoaren bereizketa dikotomikoa egiten da, inongo konturik gabe. Ez dut uste haurren onerako denik, marrazki bizidunen lilura hobeki erabiltzen duten saioak ikusiak ditut telebista honetan bertan. Nire haserrea justifikatua dela uste dut.

Luis KRUIZ

Pedro Mari Goikoetxea, medio urriekin kirolaz ari

Igande, astelehen eta ostiralean eskaizten du ETBk «Kirolaz kirol» saioa, kirolaren munduan gertatzen diren berriei buruzko emanaldia; bertako arduraduna dugu Pedro Mari Goikoetxea, pantailan aurpegia erakusten duena, berak ongi asko dionez, «nik aurpegia erakusten dut, eta ni naiz guztietatik ezagunena, baina hor dagoena talde lana da, nahiz eta nire lana aurpegia erakustea bakarrik ez izan».

Ez darama urtebete oraindik ETBko kirol saioetako zuzendari gisa, iazko abenduan hasi bait zen lan horretan, kirola-ko erredakzioan; bere bizitzak igual samar jarraitzen duelarik ere, kirola arlo garrantzitsua da eta teleikusleek ongiak

PANTAILATIK KANPO

ezagutzen dute bere irudia eta ahotsa, «herri honetan, kirolak leku inportantea betetzen du eta ezagun bilakatzen zara, onerako ala txarrerako». Garrantzi hori eztaba daezinezkoa da, hor dago, Athleticaren garaipena hor dagoen lez, eta ETBk izan eta sortu dituen iskanbila eta eztabaida handienak ere kirola, eta zehazkiago, futbolaren kausaz etorri dira.

Kirolaz arduratzeak kirolzaletasuna dakarrela aurreiritzea ez da zaila, «kirolzalea naiz betidanik, kirolzalea izanik, kirolak hurbildik jarraitzen dituzu, batzuk gehiago ezagutzen dituzu. Umetan eta hemezazpi-hemezortzi urte arte gehin praktikatu ditudan pilota eta futbola izan dira; beste kirol batzu informazioetatik ezagutzen ditut, baina jeneralean kirolak gehienak gustatzen zaizkit».

Zuzeneko erretransmisioetan izandako arazoak eta kirola mundu zabala eta aberatsa izanik arazo dezente izan da ETBko kirol arloan, Pedro Mariri bere iritzia eskatu diogu, «ezina ekinez eginga gertatzen ari da, jende gutxi eta medio oso urriekin gabiltza; erretransmisio batzu onak izan dira eta beste batzuk aldiz ez hain onak. Kazetariak askotan gauza behar bezala prestatzeko

denborarik ez daukalako, eta gainera edozein kirolaz duintasunez hitz egiteko gauza izatea zaila da, rugbyan edota hipikan adibidez. Zuzenean egiten direnek hurrengo egunean ez dute konponbiderik, konponbide bakarra hurrengorako neurriak hartzea da».

Konparazioak gorrotagarri izanagatik ere, gaur egun ETBkoek listoa edo moldean non duten badakite, estatuko telebistetan, eta horregatik galdetu diogu zein ezberdintasun egon daitekeen horien eta ETBren artean «erretransmisio batzu ez dute ezberdintasunik izan, baina beste gauza batzutan Espainiako telebistakoak gu baino hobeto ibili direla argi dago, eta arrazoiak ere hor daude, gurekin konparatuz gero esperientzia eta izugarriko medioak dituzte, pertsona, teknika eta ekonomi arlotan». Bestalde Pedro Mari Goikoetxearen ustez ETBk bai hementxoaren bai kanpokoaren berri berdin eman beharko luke ETBk, «behar bada ETBren egin beharra hemen zer gertatzen den kontatzea da; baina baita ere edozein puntutan kirol ekintza bat zuzenean kontatzea, hori, hala ere, ez dago gure esku, hemengoak bertako emankizunetan medioz eskas bagabiltza...».

BOTOIA SAKATU AURRETIK

marrazki bizidunak

Gora Upela Kapitaina!!

Astelehenetako «Bostak» telesailaren orde, hemendik aurrera ETBk zortziretan «Upela Kapitaina»ren abentura eskeiniko dizkigu. BBKk produzitutako pirata istorio hauetan abentura izango da ardatz nagusia, eta izenburuak aditzera ematen duenez Upela Kapitaina bera izango dugu pertsonaia nagusia, aldian aldiko pirata eta arerioez inguratutik beti eta Tom grumetearen laguntzaz. Beraz, aurreantzean «King Kong» marrazki bizidunen ondoren beste sail berri hau ordubeteko marrazki bizidunen atala osatuz.

«Upela Kapitaina»ren abentura filibusteroak.

dokumentalak

Naturguneak eta drogaren pertsekuzioa

Datorren hamabostaldirako programatuak dauden bi dokumental aipatuko ditugu hemen. Alde batetik igandean, ekainak 24ean, zazpiretan ikusi ahal izango den «Gran Paradiso», naturgune babestuen sailaren barruan. «Gran Paradiso» hau Aosta Bailaran dago eta Italiako erregeen ehiatzakia izan zen, era berean European naturgune babestutzat izendatua izan zen lehene-tarikoa dugularik.

Bestalde, asteazkena hilak 27an, bederatzi terdietan «Narkotiko Brigada» dugu. Dokumental hau zinema munduan esperientzia ezohizkoa

dugu, bertan narkotiko brigada baten urrats guztiak segi bait daitezke, ikerketa, atxilotzea eta interrogatorioak barne.

Naturguneen sailaren «Gran Paradiso» ri tokatu zaio txanda.

TXORI BATEK ESAN DIGU...

AMOREBIETA

Zerbitzu informatiboetako burua

Zerbitzu informatiboetako zuzendaritzari buruz azken asteotan ETBtik zabaldu den zurrumurru bat dakargu gure zutabetxo honetara. Jakina duzue, gaur egun kargu hori Amatiñoren bizkar dago, baina itxura denez badabil norbait goi-goiko txokoetatik «Luis Alberto» postu horretatik kendu eta beste batzutan sartarazi nahiean (ETBko zuzendaria izatea kasu onenean, edota kalera joatea kasu txarrean). Beno, bada. Azken asteotan entzun izan diren zurrumurruei kasu eginez gero bi izen dira kargu horretarako litezkeenak bezala erabili direnak: Kepa Bordegarai eta Iñaki Gabilondo. Kepa Bordegarai «Euzkadi» ko zuzendaria da eta «Deia» n betidanik oso maiz idatzi ohi du (Arzallus-en lineako amorratua omen). Iñaki Gabilondori dagokionez, badakizue TVE eta SER katean ospe handiz ibilitakoa dugula. Bata nahiz bestea, erdaldunak (hau komerial!). Batzuk esango dute Amatiño behintzat euskalduna zela; besteoi, berriz, zailegi ipintzen zaigu aukeratzea.

Hizkiekin borrokan eta lehian

Aurtengo azken hiru hilabeteetarako prestatzen ari diren programazioaren eraberritzerako, gauzak zehatzat doaz eta zenbait gauza detaile gehiagorekin emateko aukera dago. Horietako bat konkurtso-programarena da. Honez gero badago ziurtatzerik gai horretan eredu frantsesa jarraitzea nahiago izan dutela espainola baino, eta alde horretatik, telebista frantsesean egiten den letra-lehiaketa-saioa hartu dutela eredutzat. «Letra Dema» izango da (kasik ziurtasun osoz) bere izena eta izena ere bada neurri batetan zer izango denaren adierazle. Azierto haundi bat izan daiteke euskaraz alfabetatzeko aldetik izan dezakeen pisuagatik, baina guztiok ezagutzen ditugu horrelako programa batek zein zailtasun daukan eta oso gauza erraza da programa desitxurosoa bihurtzea.

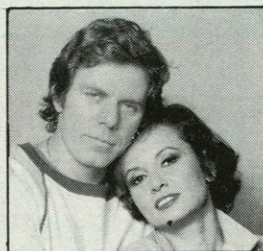
Kontsumo, osasuna, umorea eta euskara

Eta aurrekoan esan dugun horixe bezala, beste arloetan ere gauzak detailetan sartzen hasiak dira. Alde horretatik, urritik aurrera egunero emango diren bost minutuko saio txikietatik badakizkigu batzu dagoeneko seguru direnak: bat kontsumoari buruzkoa, bestea osasuna etxetik nola zuzendu, hirugarrena umorezko saioa izango da eta azkena euskararen inguruan izango omen. Horietatik lehenengo biak Eusko Jaurlaritzatik linea zuzenean enpaketatuak.

BOTOIA SAKA

telesailak

«Dancin' Days» telenobela maratonianoa

Sonia Braga da paper nagusia jokatzeko duen aktorea.

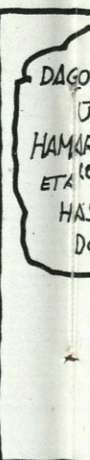
Aipatzen ari garen hamabostaldi honetako berrikuntzarik nabarmenena ekainaren 27tik aurrera bazkalondan, hirurak eta hamarretan eskeiniko den «Dancin' Days» izeneko telenobela brasileiroa dugu. Egia esan, bikoizketa burutu gabe egoteagatik litekeena da atzeratzea baina programan dagoenez aipatu egingo dugu. Bikoizketa arazoez kontrakorik agintzen ez badute, beraz, kasik urte amaierarte iraungo du telenobela erraldoi honek, ehun eta hirurogehitamala (174, bai) atal bait ditu.

Telenobela honetako pertsonaia nagusia Julia Mattos da, hamai-ka urtez kartzelan egon ondoren kaleratzen den emakume bat. Hain zuzen, hortxe hasten da nobela, Julia kaleratzen den egun berean, hogeitamairu urte dituelarik. Denbora horretan bere alaba Marisa aizparekin bizi izan da; eta orain aizpa horrek ez dio uzten Juliari bere alabarekin elkar dadin. Amodioa eta eztabaidek Rio de Janeiroko Copacabana auzo ezaguna eta «Dancin' Days» izeneko diskoteka jendetsu bat dute eszenatokitzat.

Pertsonaia nagusia Sonia Braga brasildar antzezle ezagunak jokatzeko du, eta ziur, azkenerako bere aurpegia ezagun egingo zaiela telebistako ikusleei. Lehen kapituluak erakutsiko digute nondik norra joan daitekeen telenobela luze hau.

«Dancin' Days» Copacabanako diskoteka baten izena da.

ATU AURRETIK...

uzemetraiak

"Ibai handian", aro prehistorikoaz

Ekainak 23, larunbata 19,00tan

Aurreko hamabostaldian eskeini zen trilogia honen lehen atala, eta hau bigarrena dugu, aurrekoa bezala Jan Schmidt txekoslovakiarak 1977.ean burutua. Atal honetan ezkontza bat izango dugu istorioaren ardatz, beleen kolonian Veveri-

ceren senarra nor izango den erabaki baherko bait dute. Lehian arituko direnak Sokol eta Ger merkatariairen semea izango dira. Merkatariek Veverice beraiekin eramatea lortuko dutelarik Sokol eta bere lagun Havranpírko haien atzetik abiatuko dira.

"James Dean", idolo baten biografia

Ekainak 29, ostirala 21,20tan

Robert Butlerrek 1976.ean zuzendu zuen James Dean aktoreari buruzko filme hau. James Dean hogeitalau urterekin hil zen, ordurako, hiru filmetan pertsonaia nagusia jokatu zuelarik, gazteriaren idolo bilakatu zen. Filmearen gidoia bere lagun izan zen William Bast idazle eta produktoreak idatzia da, eta hain zuzen filmean bion arteko adiskidetasuna kontatzen

zaigu. James Deanen rola jokatzen duen Stephen McHattieren lanagatik sinegarritasuna handikoa dugu. Birrezarpena dela aipatu behar da.

«James Dean», beste birrezarpen bat gehiago.

telesaila

"S.O.S., Erne", esperantzaren telefonoa

Radio-Québec kanadiarrak produzitutako telesaila dugu hau. Esperantza telefonoa du gaitzat, hau da, desesperaturik dagoen jendeak laguntza eta kontsolamendu eske markatzen duen telefono hori. Telefono hariaren bestaldetik boluntario batzu erantzuten dituzte horien deiak, salbatzen saiatuz. Era guztietako eszenak ikusi ahal izango dira telesail honetan batzu besteak baino dramatikoagoak. «S.O.S., Erne» izeneko telesail honek gizarte krudel baten biktimak erakutsiko ditu bidebatez.

IKUSITAKOAK IKUSITA...

Antxon URRESTARAZU

Birrezarpen gehiegi

Azken aldian ETBn orokorregi bihurtzen ari diren bi fenomenori botako diogu begiradatxoa. Programazioan ETBk gehiegitan errepikatzen du saio berbera. Beste batean ere hau komentatua izan bada ere, eta telebista guztiek egiten dituztela honelako birrezarpenak kontuan harturik ere, ETB telebista gazte bat dugu, eta gazte denez gero «sortzaileagoa» izatea eskatuko genioke. Hau, kanpotik bikoizturik datozen saioei buruz aritzean, izan ere, hauek bait dute pisurik haundiena ETBren baitan. Zenbat aldiz ikusi dugu «Palmerstown»? Zenbat alditan ikusi ditugu «Musikaldia» n bideo berberak?. Teleikusleoi azkenerako dena egingo zaigu ezaguna.

Publizitatea eta azpitoluak

Publizitate maila ez da oraindik oso altua ETBn eta hori eskertzekoa da, benetan; hala ere, gauza benetan bitxiak ikusi ditugu. Euskaraz egindako publizitatea gaztelarazkoak jatorriz zeramatzkien azpitoluekin, edota «Mistela Argia» renean bezala, gaztelaraz egina eta gero bikoiztua (benetan tamalgarriki bikoiztua). ETBk publizitatea beharrezkoa badu, ongi zaindu beharko luke, argi bait dago publizitarioek ez digutela inori mesederik egiten, beraien kolkorako lanean ari direla. Beste arazo bat da, behin eta berriz aipatutako azpitoluena, horretan ere arauak ez daude oso garbi ETBren baitan, adibidez «Animaliekiko gerra» dokumentala inongo azpitolurik gabe eskeini zuten. Azpitoluan aurka gaudenoi esperantza faltsuak ematea dela deritzot, ETB euskararen egoeraren islada nahiko leiala bihurtzen badute ere arazo hauek: gaztelarak edonondik erasotzen du ETB.

Zopa Haundi, nahia eta beharraren artean

Eta horrekin iristen gara azken atal honetara. Zopa Haundi ETBn egiten den programatariko interesgarriena dugu gaur egun. Programa bizia Bingen Zupiriak aurkezten diguna eta Xabier Urrozek zuzentzen duena. Akats txiki bat eta beste bat haundiagoa. Bingen aurkezleri gisa urduriegi dabil, eta hori izan daiteke kamara aurrean inolako babesik gabe agertzen delako, mahai batek honelako kasuetan dezente laguntzen duelakoan gaude. Bigarrena, Zopa Haundi burutzeko orduan, eta elkarrraketetan oinarritzen den saioa izanik edozein materialekin aritu behar dute, eta horrela gaztelarentzako leiho zabalegia bilakatzen da maiz. Caro Baroja interesgarri izan daiteke bere eritziengatik, baina ingelesez ari denari offeko ahotsa jartzen zaion legez, gaztelaraz ari direnei ere beste hainbeste egitea badago, ala ez al da ETB euskal telebista?

IRRATI BAKOITZAK BERE KOXKA

Gure Irratia

Iparralde ia osoan entzun daiteke FMn 89'6 mz. tan.

Astegunetan

7,00: Berri sailak. **9,00:** Kanta zaharrak. **9,30:** Agerj musikalak, elkarrizketa e.a. **12,00: Berriak.** **18,30:** Musikala. **19,00: Berriak.** **20,00:** Astelehena: Zutik emankizuna. **18,00:** Asteartea: Musika klasikoak. Maite Idirinen eskutik. **18,45:** Asteartea: Kirolak. **19,30:** Asteartea: Berriak. **20,15:** Asteartea: Musikala. **21,00:** Asteartea: Kantaldiak. **20,00:** Astezkera: Musika dokumentuak. **20,00:** Osteguna: Mahainguruak, musika. e.a. **9,30:** Ostirala: Rock emankizuna. **12,00:** Berriak. **13,30:** Bertsolariak. **14,30:** Musika klasikoa. Maite Idirinekin. **15,00:** Musika eta jokoa. **18,00:** Gau eskolak. **19,00:** Berriak. **20,30:** Musika. **21,00:** Kantaldiak.

Igandean

9,00: Musika. **9,45:** Igandeko hitza. **10,30:** Aldizkarietan zer eta zer. **11,15:** Haurren emankizuna. **12,00:** Berriak. **13,30:** Bertsolariak. **14,30:** Klasi-koak. **15,00:** Flash back. **16,00:** Musika. **19,00:** Berriak. **20,00:** Musika.

IRRATI LIBREEN KANTOIA

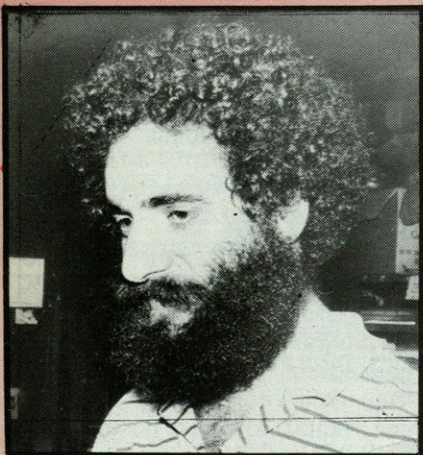
«Hala bedi» irratia, hala bedi!

Irrati libreen mogida honetan itxialdiek agintzen dute zalantzarik gabe. Lehendabizi Iruñeako «Eguzki» eta «Paraiso» irratiaren kasu izan zen, gero Gasteiza hurbildu zen arazoa, «Hala bedi» irratia tokatuz administrazioarengandiko eraso jasatea. «Hala bedi» irratia iazko La Blanca jaietan hasi zen Gasteizen funtzionatzen esperimendu gisa, gero azaroan bete bete heldu zioten irratigintzari, gero eta gehiago 24 orduko programazioa lortu arte. Gasteizko alde zaharrean dabilen jendea mugitzen da irratia libre honen inguruan ehun eta berrehun artean kokatuz bertan parte hartzen dutenen kopurua. Entzulegoa, irratia egiten dutenak bezala, jende gazteak osatzen du.

Euskara gutxi erabiltzen dute, ordu kopuru guztia begiratzu gero, ostegunetan lau-sei orduko programazioa dute, eta guztira astean zehar hamar ordu osatzen dituzte, gutxi, baina okerragoa da ezer.

Irrati libreen mugak nahiko argi daude zeintzuk diren; alde batetik erreakzionario sektoreei min egin eta bestalde emisora komertzialei entzulegoa ikuitu. Horietako bat lortu zuten «Hala bedi» koek, itxi egin bait zuten emisora, irratia zabal eta progresista izan da eta. Gisa honetako irratia batek itxialdia jasaten duenean zerbait lortu du, garrantzitsua eta mingarri bilakatzea. «Hala bedi», irratikoak hor daude berriro ere, jo eta ke, efeemetik, 106 megahertzetan, erasotzen, Gasteizen saltsa sortzen.

Santi UGARTEMENDIA

Iñaki Elortza:
«Ez nuen sekula
pentsatu hemen
bukatuko nuenik»

Iñaki Elortza «Txapas» kirol saiotan espezializatu den lokutorea dugu. Aurretik Donostiako Herri Irratian ibilia dugu, baina Euskadi Irratia martxan jarri zen unetik

AHOTSEN AURPEGIAK

bertatik haren Donostiako emisoratik hasi zen egunero bi irratiaio burutuz, eguerdi aldean egiten den «Plaza eta marka» eta zortzi t'erditan «Kirola Gaur» izenez egiten dena. «Izen desberdinak baina biak gauza bera dira, edo hobe esanda batetan lekua daukanak bestean ere lekua dauka». Eta asteburuetako erretransmisioak, horiek izaten dira mugimendu gehiena eskatzen dutenak.

«Hor hautaketa bat egin behar izaten da. Ikusi zein ekitaldi dauden, ikusi zenbat jende dagoen erretransmisioetarako, eta dena programatu». Izan ere, kirol gaietarako plantilan bera bakarrik dago Euskadi Irratian, nahiz eta kolaboratzaile sarea 5-6 pertsonaz osatua egon.

Bera irratia munduan nola sartu zen kontatu aurretik oso roilo bitxia izan zela abiatu zigun. «Irratiko jendeari egindako elkarrizketetan irakurri izan dut beti txikitatik irratiarekin amets egin dutela etabar. Ni, aldiz, markatua dagoen topiko horren kontra sartu nintzen mundutxo honetan. Nik ez nuen sekula pentsatu hemen bukatuko

nuenik». UZEIn lanean ari zela «Kirol Hitzegia» rekin, apostu bat zela medio, Atotxara joan eta gradetatik egin zuen lehen erretransmisioa baina entzulerik gabe, magnetofoi batetan grabatuz soilik. Eta hortik irten zen proba gustatu zen eta berehala proposatu zioten Herri Irratian sartzea.

Lexiko prolema aipatu genuen hizketaldian. Hasiera batetan oso gogorra egiten zitzaiola entzuleari «aurrelaria», «jokuz kanpo», «alboko sakea» eta antzekoak entzutea. «Beste arloetan gertatu bezala, irratietan ere jendea ohituz joan da eta gaur egun erraztasun haundiagoa dago».

Komenioa sinatu berria dutela eta, oraintxe hasiko da egun batzutan libratzen, azken urte honetan lau egunetan besterik ez bait du erabateko jaia hartu. Eta geroaro begira, 31 urteko azpeitiar honek ez du garbi ikusten horretan betiko jarraituko duenik. Karreraz aparejadore, kama-
rero eta pioi gisa ere ibilitako, «zirrara sortuko dion proposamen berri bati» sekula ez dizkio ateak itxiko.

BIDEAK NORA OINAK HARA

Itsusiko harrietan zehar

Desmaila: 600 metro. **Denbora:** 4 ordubete. **Mapak:** Ez da gauza onik. Hoberena, Miguel Angulok dakarrena (Guide des Pyrénées Basques, or. 58-59-60).

Dugun eguraldiarekin, neguko ibilbideak aipatu behar dira oraindik... Eta hau oso eder eta aproposa da. Itsusiko haitzak edo harriak, Nafarroan aurkitzen dira, mugaz hegoaldean; geografia aldetik, Hartzamendiko ostikoak dira, eta Hartzamendi mendimultzoa mugaz iparraldean dago. Hots, beste bitxikeria bat, mugak duen beste hainbeste bezala. Itsus, hain zuzen Bidarraiko eta Aritzakungo artaldeak ibiltzen dira, eta mugaren bi aldetako baserritarren arteko harremanak, ezkontzak eta ahaidetasunak handiak ditugu. Mendizalearentzat, harri hauek igoera zorabiagarriak eta paraje txarmantak eskeintzen dizkiote, leku lasai eta ikusgarri batean. Bidarraitik abiatuz, Infernuko zubiaren errepidea hartu behar da, Sumasaanbordaren gaineko baserrian (Bernartenean) autoa uzteko. Handik, aski horizontal eta zeharka hegomendebalera doan bide zabala hartu behar da; bide hau Aritzakun errekaen ezker aldetik ibili dabil, Beherekoetxea arte. Bi errekatxo pasatuko ditugu; bigarrena, ezerk markatzen ez duen muga dugu. Laister, Arintzakungo paisajea izango dugu gure ezkerretan: belardiak, baserri abandonatuak eta, errekaen bestaldean, Irubelakaskoa zuta, oihantsu eta inorgabea.

Beherekoetxean, bidea baserria eta bordaren ar-

tean pasatzen da. Handik zuzen gora hartuko dugu. Baina, kaxu! Gure eskuinean diren Harriak oso bertikalak dira, eta gauden lekutik gora sendra bat dago bakarrik. Sendra hau, ederki landua eta oso zuta, Beherekoetxearen mende-balean dagoen ostikoaren bestaldean dago: hau da, errekatxo bat zeharkatu behar da, 610 metroko kotatik amiltzen den ostikoari buelta eman, eta oraindik habitaturik den baserriaren gainean gertatu, aipatutako kotaren mende-balean dagoen leporako sendra hartzeko.

Lepo honetatik, ekialde-
ra hartu behar da, eta amiltegi-
en hegi hegiti joan, beltikal-
tasuna gozatzeko. Laister, Ezpalzako lepoa
igaroko dugu, haren erre-
katxo erromantikoarekin;
berehala, eta errekatxo
amiltzen den lekuan, sai
artean kabiak ikusiko ditu-
gu, leku helezinetan koka-
tuak. Gero Erdiko Haitza
(629 metro) baino lehen,
615 metro egiten dituen
tontor isolatu estua eskala-
datuko dugu. Eta, burutze-
ko, Martikotenearen ondo-
ko pago isolatuetan babes-
tuko garam eguraldi eguz-
kitsua itzulia bada siesta
egiteko... Etxeratze-
ko, Martikoteneatik iparralde-
ra doan sendra estu eta le-
rrakor batek eramango
gaitu Zelaiburuük behera,
Harpeko Sainduaren on-
dotik, doan GR10ko bali-
zaje gorri zurira. Honekin
behera, ez da galtzerik.

BELTZA

NIRE LAPIKOTIK

Potxak almejekin

Osagaiak: Sei pertsonentzat presta itzazu kilo bat potxa aletuak, tipula bat, azenario bat, bi piper berde, bi tomate, baratzueri bi ale, baso erdi bat oliba olio, kilo erdi almeja eta perejila.

Prestaketarako jar itza-
zu ontzi batean potxa ale-
tuak. Potxak urez estali ar-
te bota ura ontzi bertara.

Barazki guziak, tipula,
azenarioa, piperra, barat-
zuria eta abar txiki txiki
egin eta ontzi bertara bo-
ta. Tomatea ere puskete-
tan bota bertara. Gatza,
dena uretan dagoela bota
eta irakiten jarri.

Irakiten potxak bigun-
du arte egon behar da.

Beste alde batetik pres-
ta itzazu almejak.

Kazuela batean olio pis-
ka bat jarri, baratzuri txiki-
tuak, ardo zuri piska bat,
perejila, eta potxak egite-
ko erabilitako saldatik

ontzikada txiki bat. Ez
ahaztu hau egiten, honek
sapore berezi bat emango
die almejeri eta. Hau dela
eta prestatzen dira alme-
jak potxak egosi ondoren.

Bota bertara almejak
eta hamar minutuz irakin
dezala. Honeri ere gatza
bota.

Mahaira ateratzeko or-
duan almejak potxarekin
nahastuak edo bakoitza
bata bestearen ondoan, bi
eratera egin daiteke. Bes-
te plater batean gindila
batzuk jartzen badituzu,
potxei laguntza ona
emango die.

Karlos ARGÍÑANO

OSASUNAREN ARDURAZ

*Minbizia gaitzat hartuta azken KOKKA hauetan
argitaratuz joan diren artikuluak honenbestez amaitu dira.
Gaurkoarekin amaituko dira, alegia. Xabier Agirre
medikuak argibide ederrak eman dizkigu horietan zehar,
eta baita tartean kontseilu txiki batu ere. Gaurko
kontseiluak, esate batera, minbiziaz gain gainerako
eritasun guztietarako balio dezake.*

Minbizia eta bizitza

Minbiziari eman diogun sail honi bukaera emateko,
esan beharra dago gaurrengungo aurrerapenak eritasun
honen aurrean dugun ikuspegia zeharo aldaerazi egin di-
gutela. Horrela, 1964. an minbizaren psikologiaz eginda-
ko ihardunaldietan jorratutako gaia gaisoa heriotzerako
nola prestatzea baldin bazen, Bartzelonan ospatu berriak
diren ihardunaldiak ukitu duten gaia zeharo kontrakoa
izan da, alegia gaisoa bizitzarako prestatzea.

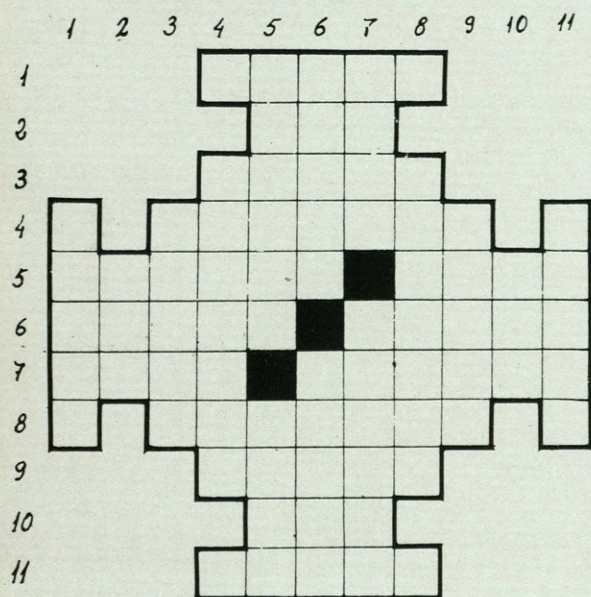
Arazoak duen garrantzia azpimarkatzeko esan deza-
gun, gurea bezalako gizarte baten lau pertsonatik batek
minbizi motaren bat jasango duela bere bizitzako uneren
batean, baina gaurrengun eritasuna diagnostikatu eta ho-
gei urtetara gaisoen % 40 bizirik daudela, 1960. an % 10
besterik ez zen bitartean.

Horregatik guztiz funtsezkoa da pertsonak egoera berri
honen aurrean etorkizunari begira hartzen duen bizi-ja-
rrera. Jarrera hau negatiboa baldin bada zeharo frogatua
eta onartua dago, eritasunak daraman eboluzioa askoz ere
azkarragoa dela arazoari aurpegia eman eta bere aurka
burukatzen saiatzen baldin bada baino. Azken kasu ho-
netan eritasuna sendatzeko segurtasuna eta probabilitatea
handiagoa da.

Xabier AGIRRE

GURUTZEGRAMA

ENBIDO

LUZETARA: 1.— Ondo-ko egunean. 2.— Galdet-zailea. 3.— Gorputz batek erretzerakoan sortzen duen gas-masa. 4.— Berrogeitamar. Mingots. Beste berrogeitamar. 5.— Etxe sarrera. Ekialdeko

euskalkietan, maitagarria, otzan. 6.— Ipar euskalkietan, bart. (ald.) Lekua. 7.— Suak hartu. Armaz hornitu. 8.— Bokalea. Gehienok «intxaur» ahoskatu arren, beste horrela idatzi behar omen da fruitu horri dago-

kion hitza. Lehengo bokale bera. 9.— Gizon izena. 10.— Estatu espainoleko azken gerra aurreko era-kunde anarkista. 11.— Aginterazko aditz forma.

GOITIK BEHERA: 1.— Erretokia. 2.— Jatorria adierazten duen atzizkia. 3.— Bizkaieraz, gerri. 4.— Boroa. Argia igarotzen uzten duena. Bokalea. 5.— Ipar euskalkietan, neurria (ald.) Da (niri). 6.— Ipar euskalkietan, gorroto. Sorgina. 7.— Emea ez dena. Oinatio auzoa, Lope Agirreko zenaren sorlekua. 8.— Roetngen. Mendebaldeko euskalkietan, zimiko, imurtxi. Uranioa. 9.— Zabor. 10.— Abraham-en iloba. 11.— Estekatua.

LETRA-ZOPA

TELLERIA

M G A K T S Z N A R E E N O
R P U A O T T I E K D G L A
T E R R O B I A O M R M A A
K U G R E M A G K O E X U N
U A I O M B A A M X K K B A
A M G D I O I X U A O A U L
E D A N N R G D N O N K R A
Z E U I O K R I E I E O U Z
A L A X B E A O T A G S E A
R T N T E Z R O K E I K K B
A I A E T S I U Z S E A A K
M L I R K Z B T E N O R T E
A R E R R A L E K A I B K B
A H S U G E R N I K A I U A

Aurki itzau, 20 euskal talde musikalen izenak. Sobratzen diren letrekin Puerto de Santa Mariako presoek idatziriko «Eguberri amarauna» liburuko bi bertso osa daitezke.

soluzioak

«Jo... adarra» sailaren orri berean.

IXTORIO/ MIXTERIO

Meza kontzelebratua

MEZA osoan zehar ere konturatu nintzen norbait desafinatzen ari zela baina ez nekien nor izan zitekeen, albora begiratzen nuenan serio-serio bait zeuden denak, bere errezutan murgildurik: han zen eskubian On Xegundo musugorria, paparra altzakuelloan ezin kabituz; tripaundiak eta sudurraren koloreak ondo asko salatzen zuten Jesukristoren gorputz eta odolarenganako erakusten zuen zaletasuna.

Beste aldean On Antselmo neukan: begitarte goibela zuen, gau txarra pasata izanarena nonbait. Que se joda! Ez nion errukirik Caritaseko mutxurdi menopausikoen lagun saltsero, mihi leun, kontakatilu horri.

Honen alboan On Luix: Mari —ah ez, barkatu: Koldo, berari gustatzen zaion bezala—. Hau ere, a zer tipua, umemoko berrizale halakoa. Eliza gaurkotu, autentiko, jator, konprometitua eta ez dakit zer komeria nahi zuen nahastatzailea. Ikonoklasta hutsa, horixe zen.

Patroiaren omenetan urtero ospatzen genuen meza kontzelebratua bere bukaera aldera zihoan, eta kopoia altxatu nuenan kontsagraziorako, zerbait arraroa sumatu nuen; gero, odol saindua edatera nindoanean han ez zen ardorik ageri. (kabuen)

Hura sakrilegioa hura! Besteei begiratu nien: parroko postua ohostu nahi zidaten inbiriosoak besterik ez ziren, mozkor madarikatuok. Ilunabarrean sagrarioko giltzak sakristian utzi banituen eta goizean bixkor altxatu nintzenetik poltsikoan gorderik banituen... Nork edan zuen ardo goxoa?

F.J. MENDIGUREN

(soluzioa «Jo... adarra» orrian)

Dena dela, ni Potten egon ginenekin dut oraindik ere afinidade gehien literaturako gauzetan, halako lokarri inbisibile batzu....

G.— Hik argitaratu huen lehen liburua «Izuen gordelekuetan barrera» izan zen.

E.— 1980 urtean egin nuen eta, sari bat eman ziotenez, argitaratu egin zen hurrengo urtean. Egia esan sarirako egin nuen liburua. Gaur egun horko poema gehienak eztitut estimatzen. Ahortuta dago liburua baina berriro ateratzekotan ez nituzke berrargitaratuko horko poema batzu besterik.

G.— Beste sari batzu ere eman zizkieten, ezta?

E.— Saritara hiru lan aurkeztu izan ditut, poema liburu hori eta ipuin bi, eta hiruretan eman zidaten saria, holako suertea....

G.— Zer uste duk sarietaz?

E.— Ba, ez daukat eritzirik, bueno, eritzia bai, baina zer esango diat. Atrakoetaz zer uste dudan galdetzen badidazu bezala, ba bueno, tipo batek dirua behar badu, berak hautatzen du bankura sartzeko arriskua eta bere problema da. Niretzat hori ez da ona ez txarra. Sariak ere prolema ekonomikoa besterik ez dira, eskribitzeko abilitadea eduki eta tribunal bati gustatuz gero lanean urte betez egonez gero baino gehiago irabazi.

Baina, bueno, hik planifikazio kulturalaren ikuspegitik galdetu dostak. Hori sariak konbokatzen dituztenek esan behar dute, bankuek eta istituzioek, zeintzu diren heuren interesak. Kantitateari bai, baina euskal literaturaren kalitateari ez diat uste mesede handirik egiten diotenik. Baina kalterik ere ez. Dena dela, guzi hori, sariak eta bekak, prolema ekonomiko eta politikoa da, ez da literarioa.

G.— Zer uste duk orain egiten den literaturaz, jende gaztearen literaturaz?

E.— Azken urteetako gauzez ez dut uste ondo informaturik nagoenik, baina aldizkari onak idazten dira, ezta? Maiatzan lehengo hiru aleak irakurri nituen eta oso ona da, Susa ere bai, Iñaki Uriaren ipuinak, eta Gasteizko aldizkari batetan ere gauza interesgarriak agertu dira, Stultifera Navis, gainera edozein lekutara joateko moduko tituloa. Bizkaian ere zeozter egin behar dela entzun dut...

Obrak, holan, obra onak oraindik ez dira egin, esan nahi dut, gure adineko jendeak, hogeita bost urte inguruko

Beste preso batzuekin batera, Puertoko gartzelan zegoeneko bisita batetan.

jendeak ez dugu oraindik liburu inportanterik egin. Adibidez, ene ustez duela sei urte obra fundamental bat argitaratu zen poesian, Etiopia, eta geroztik ez da ia ezer egin. Nobelan ere, sariak atabala jo arren, ez dakik ezer handirik argitaratu den, nik behintzat ez dut irakurri.

Dena dela, ez dago presarik, ba-koitzak bere erritmoa eraman behar du.

G.— Euskal literaturaren tonoa, dena dela, aldatzen ari dela dirudi, ez?

E.— Klaro, ene ustez azken urteetan etxetik irten egin gara, edo saiatu gara behintzat. Lehenago bakarren batzu baino ez ziren irtetzen etxetik. Euskaraz idaztea komentuko leihotik, edo baserriko leihotik begiratzea zen. Orain, bere leihoa besapean daraman idazlea heldu behar da. Norbere gela-ko leihoa tolestu, besapean hartu, eta kalera joan, nahinora. Begiratu eta erakutsi nahi duzunaren lekuan destolestu eta, leihoan zehar, ikusi, edozein paisaje edo gizarteko edozein egoera, nahi dena. Eman euskara dela leiho hori, leiho tolesgarri hori, aldean erabili behar dena, guk geure leihoarekin munduan ibiltzen ikasi behar dugu. Bestela etxe barruan eztago zereginik, igual erortzen zaizu teilatua gainera.

«Literatur kontutan, azken urteotan etxetik irten gara».

«Sariak eta bekak, guziori prolema ekonomiko eta politikoa da, ez literarioa»

«Gartzela onik ez dago baina hau Españako txarrenetako bat da»

G.— Zenbat denbora daramak gartzelan?

E.— 1980ko hazilean erori nintzen, orain lau urterantza. Zortzi hilabete Carabanchelen egon nittuan; Puerto de Santa Marian urte bi, eta orain hemen.

G.— Eta hemen, nola zaudete?

E.— Eta hik galdetzen dostek? Hori heuk imini behar duk, nik baino hobeto ezagutzen duk eta....

G.— Ez, ez, ni nauk kazetaria: nik galdetu eta hik erantzun.

E.— Bale ba, gartzela onik ez dago baina hau Españako txarrenen artekoa da, desastre bat, zelan esplikatu... Ailegatu ginenean, iragan hazilean, estilo militarreko erregimena inposatu ziguten, arau absurdo pilo batekin, umilazio etengabea.

(Arau absurdoak, adibidez, neguan bufandak debekatuta, bost liburu baino gehiago ezin eduki zeldan, gorroak ere debekatu, karta bat bakarrik astero, moduloko funtzionario guziak irakurtzen dutena, agintzean bilaztu egin behar, formazioak denetarako, zigor zeldak....)

Orduan, otsaila aldean eta gauzak ez zirela aldatzen ikusita, funtzionarioei ezer ez obeditzea eta komunikazio greba bat egitea erabaki genuen. Direktzioaren erantzuna guziok zigor zeldatara sartzea izan zen, eta hemen gaude, duela hiru hilabete bisitarik gabe eta bakoitza bere zeldatik irten ezinik.

G.— Zelan daramak asuntoa?

E.— Eraman, ondo, mandoak bere karga bezala. Gainera ez dugu beste irtenbiderik. Oso inportantea da burruka hau, inork pentsa lezake ez dela politikoa, baina ene ustez itxurazko politika guziak baino inportanteagoa da; pertsonak kalean bezala gartzelan ere ez du onartu behar umilaziorik, umilazioa onartzen duenak gainerako burruka guziak ere aldeztu aurretik galdu dituelako.

G.— Beste gartzeletan ere berdin ibili zarete?

E.— Gartzelak oso desberdinak dira. Carabanchalen, esate baterako, ez zegoen problema hau, han funtzionarioak ez zaizkizu gainean egoten. Puerto de Santa Marian bai, hura hau baino txarragoa zen, eta aldi larriak pasa genituen, hiru gose greba luze eta zigor zeldetan aldi luzeak. Euskal Herriko urrun geundelako, behar bada, tratatu oso txarra ematen ziguten.

Hemen ere, orain, tratatu txarra, gu ahuldu eta errenditzea nahi dute, ez gugatik, erakundea da suntsitu nahi dutena eta horretarako edozein bide zilegi zaie...

G.— Zer egiten duk zelda barruan egun guztian?

E.— Ba egon. Irakurri denbora gehienez. Pauso bi alde batera, pauso bi bestera. Lantzean behin leihotik hitzegin, lagunak batekin. Kartaren bat iristen bada lau aldiz irakurri. Eta hire entrebista erantzun.

G.— Bueno, hori besterik ez duk. Bihar aspertu egingo gaituk.

E.— Bihar neuk egingo deuat hiri entrebistie....

G.— Dena dela, idazten jarraitzen duk.

E.— Idazten bai, baina oso zaila duk ezer onik egitea. Lasai aldietan bai, baina hemen gehienetan giro biolentzia egoten duk ezer egiteko. Idazteko lasaitasuna behar. Gainera aspaldian ez didatek uzten idazmakina erabiltzen, eta eskuz zirriborratzen ditiat paperak, baina ez diakit ezer irakurtzeko modurik irtengo den.

G.— Iaz «Narrazioak» argitaratu hituen, gartzelan eginak, ez?

E.— Hamar ipuin dira, Carabanchel edo Puerton idatziak, baina ez batbaiten, nik buelta asko ematen diot idazten dudanari eta luzaroko lanak dira. Ipuin horietako batzutan ilusio handia imini nuen. Beste batzutan arinagoak dira. Liburua asko saldu dela esan didate, ez dakit jendea gustatu-ko zaizkion...

Artiboa

«Pertsonak kalean bezala gartzelan ere ez du onartu behar umilaziorik».

G.— Zertan ari zara edo zer proiektu dituk?

E.— Literatura gauzetan? Gauza erdi egin asko daukat, baina orain, hemen eta idazmakinarik gabe, ezin dut ezer prestatu argitaratzeko. Badut materiala beste ipuin liburu batetarako, eta poemak, eta beste gauzak, baina ez dakit.

G.— Irakurri, zer irakurtzen duk?

E.— Ez dago hemen aukeratzeko gauza handirik. Etxetik ekartzen dizkigute liburuak eta noizean behin lagunen batek bidaltzen dizkigunak. Azken egunotan irakurri ditudan liburuak esango dizkiat. Bat, Lexoti bertsolariaren liburua, Auspoakoa, papsadizo barregarriak dauzka, hola, Txirrita eta haien estiloko golfoa. Beste bat, Gonzalo Suarez-en «Tres Veces Trece» berrirakurri dut, zinegile asturiano bat da, eta liburu horretako ipuinak gaztelaniaz sekula irakurri ditudan hoberenetakoak. Oraintxe, Jorge de Sena deritzan poeta portugese baten «O Físico Prodigioso», noizean behin hiztegia begiratuta, fantasia nobela.

G.— Zer da literatura hiretzat, ihesa?

E.— Ihesa ez, literaturarekin ez duk ihes inora egiten, poemarik ederrena idatzita ere lehengo lekuan geratzen haiz. Ihes hik eta nik egin beharko diagu baina asmatu behar zelan.

Ez dakit nik jeneralizatu daitekeen, zer den literatura edo zer den maitasuna, edo zer den libertatea, halako definizioak arbitrarioak izaten dira, Thomas Mannek esaten zuela uste dut definizio orokor guziak direla traizioneroak. Orduan, ez dakit, baina literatura ezagupidea da, errealitatearen eta norbere gogo nabarduren ezagupidea. Komunikazioa ere bada, nahiz eta idazle eta irakurlearen artean desfase handia dagoen. Literatura estetika dela argi dago, lengoaiaren materialiaz. Etika ere bada, klaro. Eta hainbeste gauza denez, igual bizitzeko modua besterik ez da.

G.— Literatura aktibitate kolektiboa dela irakurri diat ARGIA batetan.

E.— Keba, literatura ez, kolektiboa futbolak duk, edo politika, bueno, teatro ere bai, baina idaztea bakar lana duk, eta irakurtzea ere bakardadea duk.

G.— T.S. Elioten liburua egon nauk irakurtzen eta zaila duk.

E.— Bueno, T. S. Eliot berez ere zaila da, eta gainera euskaraz, Aresti eta Juaristiren itzulpenak oso onak dira

«Idazteko lasaitasuna behar da eta hemen oso zaila duk ezer egitea».

baina dudan nago euskaraz eman daitekeen, hori euskaraz posible den, etxeko euskaraz behintzat ez. Beste alde batetik, hor ere, itzulpenean, badaude gauza barregarri batzu, errata batzu, ez dut uste leitzen dutenak akklaritzen direnik. Pasarte batetan, adibidez, andere batek abortatzeko pastilak hartu ditu eta «zera kanpora botatzeko hartu zenituan pastilengatik da» imini nuen, baina honela agertu da: «zera kanpora botatzeko hartu zenituen pastelengatik da». Holakoak ere badaude, eta irakurleak T.S. Eliot, ni, editorea eta denoi gorrotoa hartuko digu behar bada.

G.— Jada badizkiagu zortzi folio.

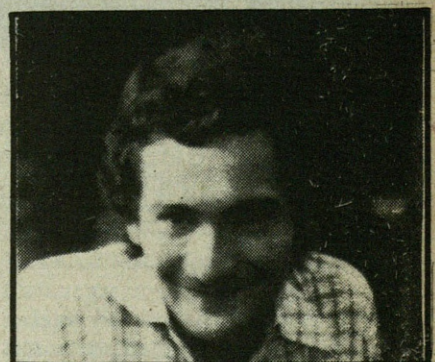
E.— Imini zera.... bueno, ez, hik amaitu.

Eta bagoaz, hemen gaude artizarra gaur ere agertuko ez den arren zeruari begira. Goian lainoak ortzea estaltzen. Behean barroteak.

G.— Benga, esaidak zeozer amaieran imintzeko.

E.— Osasuna eta askatasuna gordetzeko, lagunei.

L. TXAHO

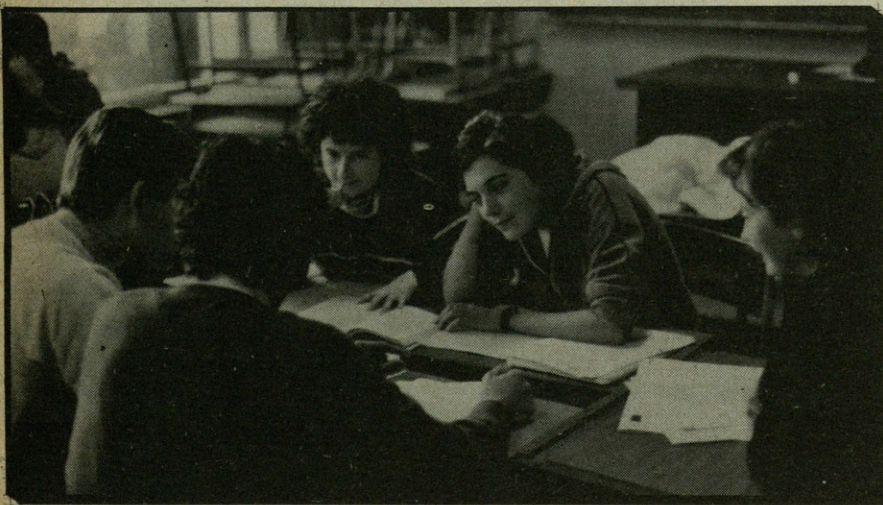

«Idaztea bakar-lana duk, ez dago horretan aktibitate kolektiborik».

«Duela hiru hilabetetik bisitarik gabe eta gure zeldetatik atera ezinik gaude»

Bilboko eta Donostiako irakasle eskola publikoek lehen promozioa atera dute

Lehenengoz, karrera unibertsitari osoa euskaraz

Laura Mintegi

83-84. ikasturte honetan lortu da, lehenengoz, karrera oso bat euskaraz burutzea, irakaskuntzan beharrezkoa den zikloa, modu honetan, osatuz. Bidean, mila oztopo, arazo eta eragozpen gainditu dira, eta guzti honen balantzea azaltzen da ondoko artikuluan.

Gertaera historikoa

Lehen promozio honen garrantziaz jabetzeko, XIX. mendean sortu zen lege bat aipatu behar dugu, Moyano-ren legea, hain zuzen. 1857. urtean lehen Irakaskintza Legea atera zen, eta honen arauera, eskoletara joan behar ziren maisu-maistrak, Madrilgo Ministeritzak izendatuak izan behar ziren, ohitura zaharrak apurtuz. Lege honen aurretik, Diputazioek eta Udaletxeek izendatzen zituzten eskoletarako maisu-maistrak. Legea indarrean jarri zenean, Diputazioak kexu izkribua erredaktatu zuen, «Euskal Herriko eskoletan maisu-maistra euskaldunak behar zirelako».

Honen ondoren, gure ustez irakas-

kuntzan egin den aurrerakuntzarik nabariena, Irakaslego Eskoletatik maisu-maistra euskaldunak ateratzea izan da.

1977-78. ikasturtean sartu zen, lehenengoz, Euskal Filologia espezialitatearekin Irakaslego Eskoletan, baina gai guztiak ez ziren euskaraz azaltzen, eta garaian, ikasleek zuten hizkuntza maila, gura baino exkaxagoa zen, tamalez. Baina 81-82. ikasturtean, Bilboko eta Donostiako Eskoletan aldaketa kualitatiboa eman zen. Alde batetik, ikasleei gai guztiak hartzeko aukera eskeini zitzaion. Beste aldetik, bertan zeuden espezialitate guztietan —Zientziak, Giza Zientziak eta Eskolaurrea—, euskal adarra sortu zen.

Ordutik hona hiru urte igaro dira

eta aurtengo ikasturtean, azkenik, lehen maisu-maistra euskaldunak kale-ratu dira. Honela, irakaskuntza euskaldun baten jarraipena ziurtatzen da. Gaur egun, ikastola eta D eredua duten eskola publikoetara joan daitezkeen irakasleek, beren ikasketa guztiak euskaraz egin dituzte, eta haurrekin harreman aberatsagoak, eta kualitatiboki hobeak, izan ditzakete, teoriaraz behinik behin.

Egoera juridikoa

Irakaslego Eskoletako euskal adarren oinarri juridikoa, Euskararen Normalkuntzarako Legedian agertzen da. Legedi honetan, 19. artikuluan, euskal adarren legaltasuna, euskara trakets, edo behintzat ulergaitz batetan adierazten da.

Bestaldetik, EHUKo Euskararen Batzordeak eratu duen Hizkuntzaren Estatutuan, beste euskarri bila liteke, euskararen presentzia ziurtatzen bait du, paperean behintzat.

Baina legeak Eskoletako proiektuari eusten dion arren, errealitatean dagoen egoera ez da uste bezain ona, zenbait tranpa burokratiko edo, kontrakoa egiten bait dio.

Guzti honen ondorioa, Eskoletan dagoen ezkortasuna da, ondoko koa droan (Titulazio arazoa) azaltzen dugunez.

Irakaslegoaren ahaleginak

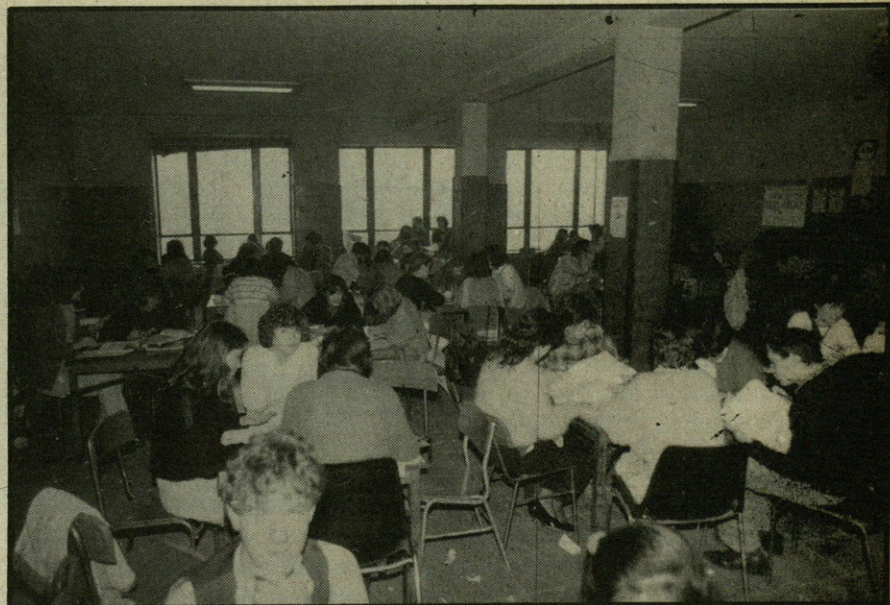
Bilboko Eskolan, 27 irakasle aritzen dira euskal adarretan (beste 22k euskara gaia ematen dutelarik), eta oro har 300 ikaslek egiten dituzte ikasketak euskaraz. Hutsetik gaur eguneko kopuruetara heltzeko, bidean mila oztopo eta eragozpen gainditu behar izan dira, hala irakaslego euskalduna kontratatzea, nola barruan zegoenari euskaladuntze prozesua bukatzeko laguntza ematea, edota berziklapenerako laguntza bereziak antolatzea.

Baina honez gain, irakaslego honek eginkizun bereziak ditu. Irakaskuntzan testu-liburu egoki falta nabaritzen bada, unibertsitari mailan hutsune hauek handitu egiten dira. Bibliografia gehiena gaztelaniaz edo erdaraz egonik, testu berriak, edo itzulpenak egiteari beharrezkotzat jotzen zaio, eta lan guzti hori, klase orduetatik at, irakasle hauek osatu behar dute.

Gaur egun, Unibertsitate osoko irakaslegoak dituen arazoez gain

Laborategian praktikak egiten.

Ez da, ez, talde-lana hemen ikusten duguna. Tabernako giro onak ere laguntzen omen du estudiotan.

(1987rako habilitazioa eta beste zenbait proba gainditzeko, tesina eta tesiak eskatuko dira eta), beste hauek kontatzen baditugu, euskal irakasle-goaren egoera larriaz ohartuko gara, beraz. Irakaslego honen lana bikoitza da, klaseak prestatzetik aparte, itzulpen lana egin behar bait da.

Eskoletako ekitaldiak

Euskara sartzearekin batera, beste ekitaldi mota batzu egin behar zirela planteatu zen, Eskoletako betebeharrak osaturik gera zedin. Eskola, inguruan murgildu behar delako, eta modu berean, ingurua eskolarantz hurbildu behar delako, egokitze prozesua eraman da aurrera. Prozesu honen barmean, Eskolek zerbitzu berriak eskeintzen dituzte. Ohizko laborategiez gain (Fisika, Kimika eta Biologia), orain mikro-ordenagailuen laborategia, ikus-entzuteko areto berria, eta

Giza Zientzien laborategia antolatu dira.

Biblioteka euskal liburuez hornitzen eta betetzen doa, eta dokumentalez eta filmez eginiko bideoteka ere sortzen ari da. Honez gainera, musika aretoak (fonoteka) eta plastikakoak ere, zerbitzuak eskeintzen dituzte.

Azken urteotan, hitzaldi, jaialdi etab. direla medio, kanpoan eginiko esperientziek ateak zabalik eduki dituzte: antzerkia eskolan, elebitasunaren arazoa, granja-eskolak, bideoa eta teknologia berriak... Beste batzuetan, irteeren bidez, esperientziak zuzen zuzenean ikusi dira: Lizarrako ikastola eta euskalduntzearen arazoa, muiseen erabilera didaktikoa, etab.

Etorkizunerako asmoak

Zeintzu izan litezke euskal adarren asmoak? Argi dagoenez, adarrok indartu, sendotu, gero eta ikasle gehiagoz, irakaslego prestaturiko baten zuzendaritzapean, eta gaur egun daukaten erdarazkoekiko porzentaia, beren alde alda eraziz.

Bi puntu ikutu ditugu, batez ere: kantitatea eta kalitatea. Kantitateari dagokionez, Eskolek aurrera daramaten proiektua ezagutzeraztea izango litzateke lehen helburua. Honetarako prentsa kanpainak egin daitezke, baina batez ere, ikasleekin mintzatu behar da, ikastola eta institutueta dauken ikasleekin. Eskolek eskein diezaiketena jakin dezaten. Honi aurre egiteko, Bilboko Eskolako irakaslegoa Bizkaiko institutueta abiatu da, informazioa eramanez. Hau ez da, badakigu, beren eginkizuna, Unibertsitatearena baizik. Baina HEZik (ICE), institutueta informatzera joan zenean, «euskal oferta» aipatzea ahaztu zuen, ihaz bezala, horretaz momentuan zenbait kexu jaso zuen arren. Hortik, bisitaldi horien zergatia.

Kantitatea esan dugu, baina kalitatea ere ezinbestekoa da. Nola lortu, beraz, kalitatea hobetzea? Batez ere irakaslegoa ondo prestatuz, eta eskolan eskeintzen den euskara maila ona izan dadila lortuz. Hemen aurki dezakegu berziklapenak martxan jartzearen arrazoiak.

TITULAZIO ARAZOA

Orain arte egindako ahaleginak aipatu ditugu, baina, euskal adarrek ba al dute etorkizunik?. Oraingo egoera legala ez bada aldatzen, nekez izango dute jarraipenik.

Gaur egun, eta Eusko Jaurlaritzak 138/1983 dekretoan jarritako baldintzen arauera, puntuazio berbera dute espezialitatea euskaraz zein erdaraz ikasi duten ikasleek. Bigarren hauek EGA titulua aterako balute puntuazio handiagoa lortuko lukete.

Irakaslego Eskolakoen ustez, euskaraz ikasten dutenek lehentasuna izan beharko lukete —gaiak euskaraz

irakasterakoan—, ikasketak erdaraz eta EGA (edozein euskaltegitan) lortu dutenak baino.

Eta arrazoiak hauxe da: hiru urte horietan zehar, euskara asignatura gainditu behar dutela, eta exijentzia maila, EGA batena baino handiagoa dela.

Bestalde, nekez sartuko dira ikasleak euskal adarretara, egin behar duten esfortzua ezertarako ez badie balio, nahiko bait daukate, ikasketak erdaraz burutu ondoren, EGA titulua ateratzearekin.

Euskara hutsez ari da Durango, Deba eta Oñati bitartean

Arrate Irratia, sukaldetara heldu nahi duen irratia

«Arrate, punto y aparte», diote bertako lagun-lankideek beren irratiairi buruz bromeatuz, baina egia esan arrazoina ez zaie batere falta hori esateko. Arrateko elizako sakristian aurkitzen da irratia horretako egoitza, gela txiki eta bakar batetan dena eginez konpontzen direlarik. Dituzten milaka entzuleek milaka telefono-dei egiten omen dizkiete zorionak emanez eta aurrera segi dezatela desiratuz. Eta nola ez dute segituko, bada, haiek ere gustora baino gustorago dabilta eta.

Estudio bakar batekin bada ere, familia estu bat osatu nahi dute entzuleekin.

Geu joan ginenean bi lokutore aurkitu genituen bertan, Bernardo eta Garbiñe, eta haiekin mintzatu ginen tarteka denboraldi libreak aurkitzen genituen neurrian. Hantxe zebilen Don Pedro ere, meza eman aurretik eta ondoren ere bisitaldiak egiten zizkigularik.

Don Pedroren zaletasunak piztua

«Ezer baino lehen, esan behar dugu Don Pedro dela irratia honen aita, berak zabaldu zuen 1959an, abenduaren 23an, eta bera izan da beti ere bizitzeko indarra eta kementa eman diona», diosku Bernardok, argibideak emanez hasi zaigun bilbotar lokutorea. Duela 24 urte zabaldu zen, beraz, irratia hau eta bere lehen epoka hartan lau urtez egon zen zabalik, eta urte haietako balantze moduko zerbait eginez guztiok ados jarri ziren Arrate Irratiak urte haietan oso lan inportantea egin zuela baieztatuz, «batez ere ze urte izan ziren kontutan hartuz».

Bi ezaugarri nagusi eduki zituen Arrate Irratiak hasieratik bertatik: bata, gehiena euskaraz izatea eta beste herrikoia izatea. Euskara beti ezinbesteko elementua izan da irratia honetan (gaur egün euskara hutsez ari dira), eta bestaldetik herrikoia izatea ere beti izan da Arrate Irratikoek bilatu izan duten gauza bat. «Etxeko irratia zen, jendeak oso gertutik segitzen zuena, eta jakina, entzuleak oso ugariak ziren orduko hartan, Mungiatik hasi eta Zaratzaizaino, entzule guztiak Arratera begira egoten ziren sasoi hartan».

Euskalduna zelako itxi zuten

Baina gerora itxialdia etorri zen, 1964. urtean. Fraga ministroa zen hartan, hain zuzen ere. «Zergatik itxi

Don Pedro, irratiarekiko bere zaletasunak bizitu eta berpiztu zuen Arrate Irratia.

zuten? Ba irрати euskalduna zelako, hori garbi dago». Bai, noski, Don Pedro ez zen geldirik egon, eta ahalegin asko egin zituen, han eta hemen, irratia berriz ere zabaltzeko ahal izateko. Madrila joan eta bueltan etorri, hainbat eta hainbat alditan. «Hangoetan askotan ezinikusia eta gorrota ikusten zen... batzuk esan izan ziguten nahiz eta ministroak baimena eman haiek ez zigutela utziko. Gorrotoa argi eta garbi ikusten zen, eta hori dena euskaldunak ginelako zen».

Eta modu horretan pasa ziren urteak eta orain sei urte dela berriz ere atera zen uhinetara Arrate Irratia. Baimen ofizialik gabe, hori bai, eta horrexegatik handik lau hilabetetara berriz ere poliziak itxi egin zuen. Azkenean, eta hirugarren aldian helburua lortuz, Eusko Jaurlaritzak baimena eman eta iaz hasi ziren FMtik emititzen, hasiera haietan Onda Mediatik emititzen bazuten ere. «FMtik emitituz indarra galtzen dugu, gaur egun Durangotik Debaraino baino ez bait da entzuten, garai batetan baino toki gutxiagotan, baina tira.».

Arrate Irratiaren historia labur-laburrean kontatu ahala Don Pedro sartu zen geu geunden gelara (izan ere sakristian geunden eta berak meza emateko prestatu behar zuen), eta bere meza-jazkiak jartzen zituen bitartean, Arrate Irratia zabaltzera nola animatu zen galdegin genion. «Ni beti oso irratizalea izan nintzen, eta orduantxe jakin nuen parroketan baze-goela irratia zabaltzeko aukerarik, eta halaxe joan nintzen obispoarengana... eta hura poza gizarajoak hartu zuena! Baina gero bazegoen beste bat, konsiliaria, eta hura ez, hura oso politikoa zen, oso politikoa, eta hark ezin

zuen inola ere ikusi guk irratia euskaraz egitea. Harekin izan genituen guk problemak».

Euskara da gure hizkuntza bakarra

Don Pedro guztiz mintzaira alaieko gizona dugu, zerbaitetaz hitzegiteko inongo eragozpenik jartzen ez dizun horietakoa, eta bizi-bizian hasi zaigu kontatzen Arrate Irratiko ibilerak eta pasadizoak, batik bat irratia itxi eta berriz ere zabaltzeko nahiean ibili zirenean bizitutakoak. Baina presaka dabil elizaruntz abaiatzeko eta hantxe utzi gaitu besteekin hizketa lasaian.

«Azpimarratu beharreko gauza bat da gaur egun egiten dugun guztia euskara hutsez dela. Eta hori bi arrazoiengatik egiten dugu. Alde batetik, hori dela eta, itxi zutelako lehen, eta bestetik, Euskal Herrian gaudelako eta gure hizkuntza bakarra euskara delako. Hori argi eta garbi». Baina ez hori bakarrik. Arrate Irratikoak areago doaz, eta ildo beretik erabaki dute ere emisora horretatik emango den publizitate guztia euskara hutsez emango dela. Nahiz eta haiek ere aitortu diru aldetik hori beren buruen kontra egitea dela, haien eritzirako hori da jokabide zuzena, eta aurrera eramatea pentsatu dute.

Entzuleekin familia bat osatu nahi dugu

Zein motatako irratia egin nahi duten ere badirudi oso garbi daukatela, eta jeneralean mota desberdinetakoak izan daitezkeela dioskute: batzuk nazionalak dira, Euskal Herri guztirako ematen dutenak, beste batzu musikal-komertzialak dira, beste hiruga-

rren batzu Estatuko emisora haundiekin kateatutakoak, eta azkenik badaude beste irratia batzu askoz apalagoak, herritako mailara mugatzen direnak. «Geureak azken eredu horri erantzungo lioke. Oso maila herrikoian ezartzen dugu gure burua, emisora apala izan nahi dugu. Gure helburu nagusia sukaldeetara heltzea da, entzuleen eta gure artean familia bat lortzea. Eta esan dezakegu hori dagoneko lortu egin dugula». Eta alde horretatik, diote hizkera ere desberdina dela, askoz konfidantza haundiagokoa. Esate batera, igandero-igandero hirurogei bat pertsona pasatzen dira emisoratik ezagutu nahi dutelako eta irratiaioak nondik emititzen diren ikusteko gogoia daukatelako. Eta hori zerbaiten seinalea dela esaten digute Arrate Irratikoek, konfidantzazko giro bat lortu dutela seinalea, alegia.

«Musika aldetik ere gure irratia bere ikututxoa dauka, eta esate batera entzuleak badaki gure emisoran batez ere euskal musika entzungo duela (eta bereziki, trikitixa) eta horrezaz gain musika lasaia, orkestakoa edota Hego Amerikakoa».

Estudio bakar batekin konpondu behar

Baina problemak ere badituztela esan ziguten tarte bat aurkitu zuten lehen mementuan. Eta problema larriena, noski, diruarena. Izan ere, gaur egun estudio bakar batekin ari dira eta horrek benetazko problemak planteiatzen die, gónparazio batera, grabazioak programazioa bukatu eta gero egin beharrak. «Programazioa goizeko hamarretatik gaueko hamarrek arte da teoriarik, baina beti hamaikak arte luzatzen dugu, entzuleek merezi bait dute ordubeteko propina, eta geu ere pozik gaudelako, baina okerreana da programaren bat grabatu nahi baduzu horretatik aurrera egin behar duzula». Modu horretan askotan goizelo ordubiak arte egon behar izaten dute grabazioak egin ahal izatearren.

Taldean hamabost bat omen dabilta lanean, baina fijo bezala eta horretatik kobratuz lau besterik ez: Eukene, Jasone, Bernardo eta Garbiñe. «Baina hau ez da lantegi normal bat bezala. Hemen zazpi ordu ez, zortzi, hamar eta behar direnak sartzen dira. Izan ere oso gustora gabilta, eta beraz muga bakarra norbere indarrarena da».

J.L.

HARPI-
DEDUN IZAN
ZAITEZ!

aizu!

Ale baten prezioa: 150 pzta

Urte osoko harpidetza:

-Hego Euskal Herria: 1.500 pzta

(Euskadi sur)

-Iparr Euskal Herria: 100 libera

(Euskadi norte)

-Atzerria (extranjero): 2.000 pzta

Ale atzeratuak: -4, 5/6, 7 200 pzta.
-8, 9, 10, 11 300 pzta
-12, 13, 14/15 350 pzta

Izen Abizenak

Helbidea Tfnua

Herria Probintzia

Bankua/Aurrezki Kutxa

Sukurtsala

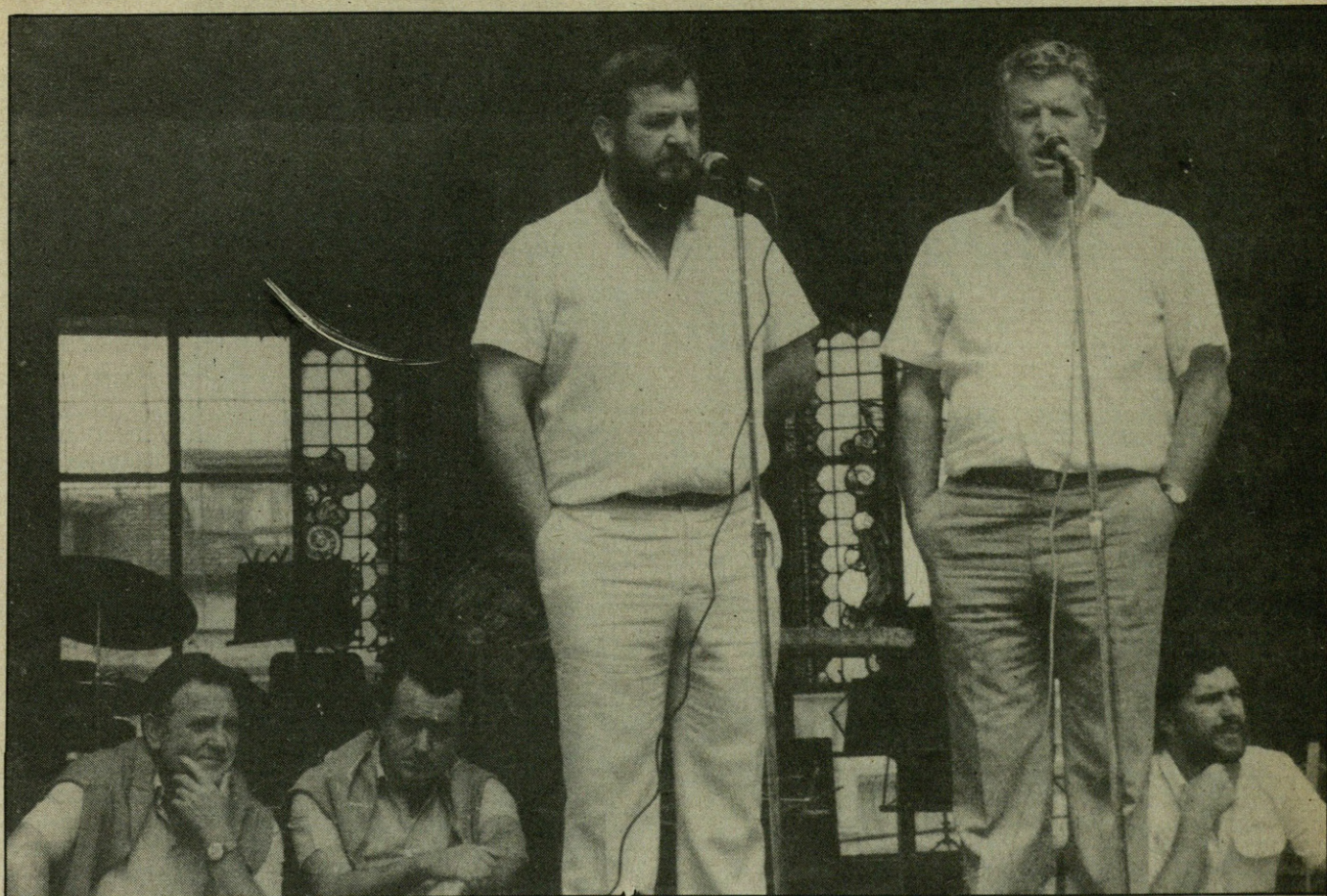
Kontu zenbakia

Izenpea (Firma)

AIZU! Astarloa kalea 2, 3° esk.

Bilbo. BIZKAIA

Telefonia 424 14 80

Bilboko Arenalen bertso-saioak entzutea gero eta normalago bilakatzen ari da urtez urte, igande goizean handik buelta bat ematera abiatzen diren hiritar despistatuentzat ere. Aurtengo lehen ekitaldiak amaituak dira iadanik, igandez igande lau saiotan joan direlarik. Goiko argazkia azken saioari dagokio, mikrofonoaren aurrean Azpillaga eta Sebastian Lizaso dardelarik, ezkerrean Jon Enbeita eta Mugartegi zain dauden bitartean. Esquinean, Xabier Zorroza, gaijartzailea.

berriak

Sabin

Iñaki Begiristain hil da, euskal antzerkigintza umezurtz.— Ekainak hamalauko egunkariak berri triste bat iragarri zigun. Iñaki Begiristainen heriotza. Berri horrek antzerkigile oparo bat betirako gure artean joana zela iragartzen zuen. «Intxurre» taldearekin lan egiten zuen Begiristainek, eta ia zko abenduan ospatu ziren Azpeitiko Topaketetan saria jaso zuen «Bata zu eta bestea ni» obra zela medio. Dagoeneko taldearekin obra berri bat prestatzen ari ziren, langile suharra bait genuen Begiristain. Alegi ez ezik Euskal Herri osoan sentituko da bere eza. Eta euskal antzerkiak luzaro oroitu duen antzerkizona galdu du.

Kalean dira iadanik «Txinparta» saileko lehen bi liburuak.— Haurrentzako sail baten izena badauka ere, «Txinparta» saila «Elkar» argitaletxeak zabaldu berria duen literatur saila da. «bigarren kategoriako» (sic) obrak argitaratzeko eratuakoa. Oso diseinu dotoreko azalez horniturik, hauexek dira bi liburu laburron izenak: bata Pablo Sastrenen «Petrigen aurkitutako zinta» da, eta bestea Juan Mari Atutxaren «Arrosa zimeldua». Egia esan, ez dakigu zeintzu izango diren liburu bat bigarren mailako sail honetan sartzea erabakitzeke erizpideak, baina baliteke denborarekin askatzen joango den korapiloa izatea horixe.

«Behin batean... ju, ju, ju» Taupadaren obra estreinatu da.— ARGIA hau eskuartearen duzunerako Elgoibarko Taupada antzerki taldeak estreinatu du beraien azken obra. Taupada taldea 1977an sortu zen Elgoibarren, eta harrezkero beste hiru montaia burutuak ditu, azkenaldian haurren munduari begira dabiltzalarik. «Behin batean... ju, ju, ju» Erdi Aroan kokatutako istorio bat da, zaldun, aztikeri, kutxa majiko eta abarrekin. Taldea osatzen duten sei partaideek gogor lan egin dute obra aurrera ateratzeko, espero dezagun zoko guztiak korrituko dituztela lan berri honekin.

Garbizuren «Beneditar Meza» grabatua dago iadanik.— Azken aldian Tomas Garbizuren «Beneditar Meza» obra grabatzeko posibilitatearekin espekulatzen ibili bada ere (baiezkoa eta ezezkoaren artean, alegia), azkenean badirudi Gipuzkoako Diputaziokoak animatu egin direla eta agindutako diru-kopurua eman eta gero joan den astean Arantzazuko Basilikan egin zen grabazioa, zuzenean eta horretarako Donostiar Orfeoia kontratatu zutelarik. Geuri geratzen zaigun duda haundiena argitaratzaileari dagokio, egia esan ez bait dugu jakiterik eduki zein diskaetxerekin irtingo den diskoa kalera. Jakindakoan jakineraziko dizuegu.

Zarautzko ikastolako haurren erakusketa

Esperantzari leiho bat zabalik

Eta poliki poliki erakusketari begira geratzen zara. Bustinez eginiko lanak. Forma eta kolore diferentetakoak. Formak lantzeko egindakoak: esfera, piramidea, zilindroa.... Ezberdinak direla ikusteko modukoak. Dastatzeko modukoak eskutan bustina moldatzera-koan. Lantzerakoan.

Ez da ahaztu behar Salvatore Mitxelena ikastolako haurrak izan direla erakusketa honetako lanak egin dituztenak. Ez da ahaztu behar egin dituzten lanak beraien andereñoak funtzio pedagogiko bateruntz zuzendutakoak zirela. Ez da ahaztu behar 500 haur direla hor parte hartutakoak eta boskarren mailatik hasi eta zortzigarrena bitarte horretakoak direla.

Ane Mugika-k, plastikazko irakasleak, honela esplikatu zigun «*Koloreak landu behar genituen. Kolore hotzak kasu honetan. Berdeak, grisak.... Eta esan egin nien eskolan. Hitzegin genuen eta hau ateratu zen*».

«Hau» arbola moduko bat zen. Kolorez margotutakoa eta enborra kenduta, benetazkoa bait zen. beste guziaz paperezkoa eta kartoizkoa zen.

Erakusketa didaktikoa

Paretetan kartel moduko batzuk irakurri ahal ziren arteari buruzko erreferentziekin. Gizon handien esanak gai horri buruz edota handik eta hemen-dik hartutako gaiak.

Ederki geratzen ziren bustinezko lan, argazki, margo eta-barren artean. Beste berotasun bat ematen zioten erakusketari. Beste kokatze bat.

Eta derrepente musika bat entzuten duzu. Han hondoan video pantaila handi bat dago. Eta horrela, erakusketaren barruan, esperantzaren leihoaren

Sanz Eneako erakustokian sartu orduko soma zitekeen halako giro berezi bat.

Atetik hasi eta kartoizko muñeko koloredunak. Sartu eta bete sentsazioa. Beroa. Izkina guzitan gauzak eta erdian, gela bi zatitan erdibituz, panel moduko bat dena ederlanez bete.

barruan, beste leiho bat irekiko balitz bezala da.

Eta leiho elektronikoko horretan ikastolako haurrak bustina lantzen. Erakusketan ageri diren lan berberak prestatzen.

Bustina hartu. Moldatu. Zapaldu. «*Haize putzak edo pinportak ondo kendu behar zaizkio bestela labean berotzerakoan lehertu egiten baita*» zioen Anek.

Ondoren forma eman nahi zenari. Labean sartu. Atera. Esmalte eman nahi izanez gero. Berriz atera. Eta listo.

Videoetik begiratuta gustora ari dira haurrak lanean. Ez da gauza berbera irakaslearentzat, 13 talde bere eskutan eduki beharrean eta talde bakoitzean 40 lagunetik gora izanik.

Halaz eta guztiz ere gogo bat ikusten da: lan egiteko gogo.

Haurrei artea irakasteko gogo. Non ikusten den gogo hori? Erakusketan zehar haurrek egin dituzten gauzetan bereziki. Ze pazientziarekin egin dituzten...

Koloreak, formak, tersurak, diseinua, argazkia...

Bustinez egindako saltxitxoi bokadiloa, lagun baten alturako paperezko muñeko koloredunak. Muralak. Argazkiak. Zer esan urte guzian zehar egindako lanekin eraikitako mundu bitxi baten barnean bagingen? Zer esan bistaren erresuman izanik?

Dena dela lerroak, margoak eta borobilak ikusteaz gain beste sentiduek ere bazuten bere toki. Toki didaktikoa orain

ere. Tersurak zer diren nola ikasi? Ikutuz. Bi tabloi luzeetan jarritako materiale ezberdinetako zatitxoak ukituz nabari zitekeen zer den tersura bat. Leuna den, latza, gomaren tankerakoa, hozkia emateko modukoa...

Eta videoa zegoen bezala beste inbentu txikiago eta zaharrago bat ere bazeukaten. Asko hobeto esanda. Zer ziren hauek?

Liburu handi batzuk. Beste leihatilak alegia. Argazkiarena esaterako. Argazkilaritzara deditutako talde batek egindakoa. «*Argazkiak guk ateratu eta geronek errebelatu ditugu*» zioen izkina batean. Zarautzko txoko izkutuen argazkiak ziren. behean oso texto politzez lagunduta.

Zenbait liburu horren antzeria.

Eta beste koarto hartan moda diseinuari eskeinitako gela. Marrazkiak, oihalen nahasteak... Denetik.

Gutxitan ikusi ahal dira hainbat gauza ezberdin eta hain ondo kokatuak. Oroitzapenetan hastea bezala da. Zer egiten genuen guk eskolan?

Horra hor zerbait alda daitekeenaren seinalea maisu-maistra gehienak erreta-ezer-ezin-eginaren erreinuan bizi diren bitartean.

Erakusketatik irtetzerakoan liburu bat zegoen irekita: kritika irekita: iritziari zabalik. Haur batzuren ustez «denbora pasatzea» besterik ez da plastikazko ordua. Beste askorentzat berriz oso interesgarria. Helduen iritziak gutxiago ziren. Denak zeuden harrituta. Gustora denak haurren onari begira.

Norbait bere haurtzaroaz oroitu zen biharko gizartea gogora ekarri eta alderatuz.

Joxe MOLLARRI

«Antzerti» k lehen antzezle labekada bota du

Promozio baten promesa

Joan den ekainaren 18an, astelehenean, «Antzerti» zerbitzuetan beraien ikasketak burutu dituzten hamabi ikasleei diploma bana eman zitzaion. Baina alderdi desberdinak zituen ekitaldi hark, eta ikus ditzagun, beraz, banan banan.

Alde batetik, «ekintza historikotzat» definitua izan zen horretara Joseba Arregi kultur sailburu berria agertu zen. Bere alboan Velez de Mendizabal, sailburu-ordea, eta Eujenio Arozena «Antzerti»ko tekniku zuzendaria. Mahaian ere Jose Mari Etxebeste eta Marixabel Alvarez. Prentsakoak ongi horniturik agertu ziren. Orohar, benetan zer bait garrantzitsuen aurrean egon gintezkeela pentsa zitekeen.

Arozenak aurkezpena egin ondoren, Joseba Arregi mintzatu zitzaion ikasle prestuei, eta diploma banatze azkar bezain txalotu baten ondoren, galde-erantzunen txandaren ordua iritsi zen. Ikasle batek egindako galdera, itxuraz hutsala baina egiazki garrantzitsua uste dut zebilela guztion buruan, hau da, «diploma honek izango al du baliotasunik aurrera begira?». Arregik, hasiera batean, zerbitzuen hastapenen ezezagupena aitortuz Arozenari pasatu zion pilota, «nik pentsatzen dut baietz, agiri bat da hori adierazten duena ikasketa bat egindako antzezle bat dela, eta agiri horiek dute balore natural bat edozein lekutara azalduta; ez da erriminta bat ate guztiak irekitzen dituen, baizik eta mundu berezi batetan sartzeko agiri bat». Arregik, hitza hartuz, Arozenak esandakoa zehaztu zuen nolabait, elkarte autonomoan baliozkoa izango zela esanez gainera, beste elkarte autonomikoetan ere balio izan zezaten ahaleginduko zirela ere bota zuen, ondorengoarekin bukatzeko, «etxe barrura begira, lehen esan dudan eskeintza estable hori egiteko talde nazional bat sor-

tura finkorik ez izatea oraindik. Baina hala da. Velez han zegoen eta berak badu eskola horretan izandako iskanbilen eta funtsgabeziaren berri zuzena.

Ipuietan bezala, guztia itxura on batez estaltzen da, eta komunitate autonomoak baditu antzezleriak, lehendik ere izan ditu. Arregiri, hitza uztean ihes egin zionak aditzera ematen

zuen. «ez nuke gehiago luzatu nahi, baizik eta zuek zaretenez gaur eguneko aktorerik garrantzitsuenak diplomak zabaltzeari ekingo diogu...». Txaloak, etabar, eta telebistak, zine basakoak eta balizko talde nazional horrek badu jadanik antzezleriak non bilatu.

M.A.

Joseba Arregi diploma bat ematen. Haren ezkerrean, Velez de Mendizabal. Eskuinean, Arozena eta Etxebeste.

tuiko balitzateke dudarik ez dago gu ez garela hasiko beste titulazio bat eskatzen».

«Sortuko balitzateke» horrek harritu egiten gaitu Arregik aurretik bota zituenak entzun gabe, guztia baldintza pean, ezbaian eta zehaztugabe dagoen itxura eman bait zigun guri kultur sailburuaren mintzaldia aditu ondorenean. Horrela, sortuko balitz esaterakoan, aurretik markatutako lerroarekin adostasun osoan zebilen Arregi.

«Gure gizarteak izan dezan teatroa bizitzeko aukera opa-roa», hori izendatu zuen Arregik helburu argizat, eta baita ere, «helburua izango da marko zabal bat edukitzea gutxienean azpiegitura batekin, antzerki lanetan parte eta esku hartu nahi duten guztiek bere tokia izan dezaten». Eskolari behin betirako egitura ematea ere aipatu zuen, Harrigarria da hirugarren urtea izanik, hirugarren kultur arduraduna eta lehen promozio baten ospakizunean, eskolak egi-

atrebentzia ez bada

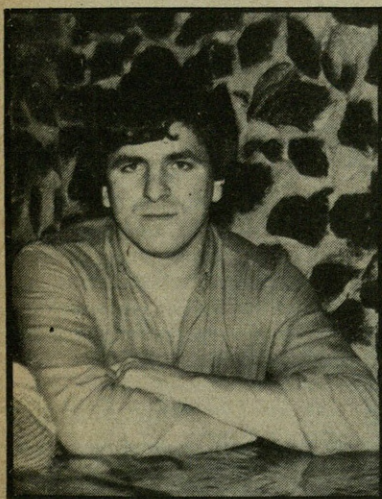
(43 talde) × (5 minutu) = 20 milioi

Horrelako ekuazio batekin egin zuten topo kalifikatzaile taldea osatzen zutenek. Ez dakigu talde horiek aurkeztutako proiektuek osatzen zuten diru kopurua zenbateraino iristen zen, baina bai nahikoa 20 milioiko zifra barregarri bihurtzeko. Bost minutuko epea izan zuen talde bakoitzak bere proiektua «arrazointzeko». Ondoren, ekuazio hori askatzeko matematikaz gain politika apur bat ere sartu dela somatzen dugu.

Talderik benefiziatuenak «Antzerti»rekin nolabaiteko zerikusia izan duten pertsonen bultzatutakoak izan dira: Carmen Gallo, Antzerti Cooperativa eta Akelarre. Norbait aditzera eman zuen E.A.T.B. izan zela ongien ateratakoa 2.2 milloi jasoko dituen. Baina zenbaketa soil bat egin izan balu ohartuko zen han ez zirela 43 talderen izenak agertzen... zergatik? Erantzuna erraza da, Biltzarreko taldeei emandako subentzioak lau taldek eta Biltzarreko berak aurkeztutako eskaerei erantzuten dielako. Norbaiti komeniko zitzaion zifrak era horretan ezkutatzea...

Mikel ANTZA

Iñaki eta Ramon: Lana seriotan hartuz

Miel Azkue

Artxiboa

Miel Azkue

Soinu txikiaren posibilitateak miatzen

IÑAKI.— Ni orain dela 9 urte hasi nintzen Martinekin. Urtebete eskas egin nuen berarekin. Harrezkero neure kontura ibili naiz. Lehenago ez nintzen hasi, nahiz eta txiki-txikitatik gustatū... Inork ez baitzidan soinurik erosi. Eskatu arren. Soinujotzaileak, toreroak-eta bezala moskorrak omen zirela eta. Etxean eduki izan banu familiakoren bat soinua jotzen zuena, akaso lehenago hasiko nintzen. Inori ez zitzaion pasatzen nik soinurik joko nuenik.

Gainera ni ez nintzen hasi honetara dedikatzeko asmoz, afizioz baizik. Lanaz aparteko zerbait bezala. Aitari eta amari afari haundiren bat zenean pieza batzuk jotzeko bakarrik.

RAMON.— Ni 12 urterekin hasi nintzen neure gisara. Nik ere afizioa nuen. Etxean, aitari eta amari asko gustatzen zaie eta lehendik ere bazen izeba bat panderoa jotzen berezko haundia zuena. Iñakirekin 14 urterekin, orain dela 5, hasi nintzen eta lehenengo Azpeititara joan ginen elkarrekin txapelketara, larri-larri, nerbioa.

ARGIA.— Zu, Iñaki, noiz plazaratu zinen?

I.— Ni, hasi eta urtebete baino lehen plazaratu nintzen. Her-

Albizturren aurkitu ditugu bi gazte alai hauek. Eta halako berrikuntza izan bada beren zinta, dudarik ez, sorpresa izugarria izan dugula hain artista jantziekin mintzatzea.

Profesionaltasuna eta gauza berriak egiteko asmoa lirateke beren ezaugarriak. Betiko trikitilari konsagratuekin ohituta gauden honetan inork ez genuen espero horrelako bikoterik.

nialdera joan nintzen 3 egunez, ia repertorioz ez neukala.

A.— Eta zuk, Ramon, norbaitekin ikasi al duzu?

R.— Ez. Nik belarriz ikasi dut, zintetatik entzunez. Norbait jotzen ikusten baldin badut, berriz, ez naiz joango hark nola jotzen duen ikusi gabe.

A.— Musikarik ikasi al duzu?

I.— Solfeoan 3 urte egin nituen. Soinu jotzen hasi eta segituan hasi nintzen, herriko apaiz gazteak kontseilatuta, Tolosako

Santa Maria elizako organojo-learekin, orain dela gutxi hildakoarekin.

Dena dela, soinu txikirako solfeo gehiegia «tonteria» da, posibilitaderik ez dauka eta. Nahi duzun guztia ezin duzu egin. 3 edo 4 notako akorde guztiak ezin dituzu egin. Orduan partitura motx geratzen zaizu. Ari gara soinua miatzen «tope», egin litezkeen gauza guztiak egiteko. Hala ere ez dago soinu haundiarekin konpa-

ratzerik. Ez da iristen. Trikitixa trikitixa da.

Trikitixa, orain arte, sueltoko piezetarako izan da batipat. Eta baltserako gutxiago. Orain traiektoia kanbiatu egin da. Orain pieza zailak eta soinu haundikoak-eta jotzen joan garen bitarte, soinua askozaz gehiago ezagutu da.

Lehen, lau nota klasikoak eta banaka-banaka jotzen ziren. Orain, berriz, konpas berean ahalik eta nota gehiena sartzerara egiten da; trikitixak dituen posibilitade guztiak aprobetxatzen.

A.— Musika ezagutza edukitzeak aldea ba al du?

I.— Abantaila haundia. Zergatik solfeorik ez badakizu, erakusten dizutena bakarrik ikasten duzu. Baina partitura bat ezagutuz gero handik zerorrek gehiago miatzen duzu, osatuz. Solfeoko konozimendu batzuk edukitzea oso garrantzitsua da. Solfeorik batere ez edukiagatik, beste batek erakusten badizkizu posibilitade denak... Baina konpleto ez dizu inoiz erakutsiko.

A.— Solfeoz, erakusten al da?

I.— Ez; posizioen bidez erakutsi da normalean. Orain nik pent-

Miel Azkue

satzen dut solfeoarekin metodo bat ateratzea. Posizioekin edo numeroekin motxa geratzen da. Aurreneko urterarteko solfeoko 4 erregelak dakizkienak, jada, ateratzea badauka handik. Horregatik pentsatzen dut solfeoarekin metodo bat ateratzea.

A.— Erakusten hasteko asmorik ba al duzu?

I.— Ni, joan deneko 3 urteotan erakusten aritu naiz. Baina gutxi, denborarik ez dut izan eta. Hemendik aurrera, beste lanik ez daukadanez, Tolosan daukadan lokal batean erakusten hastea pentsatzen dut. Esan dudan metodoarekin; eta solfeorik ez dakitenentzat-eta, betiko metodoarekin. Segun ze apetentzi dauden.

A.— Solfeorik ez dakitenei erakutsiko diezu?

I.— Noski. Nik ere hala ikasi nuen eta, lehen denek ikasten zuten bezala, belarriz. Partiturak ere oso gutxi egon dira. Ez dira bilatzen. Horregatik, horri aurrerapen pixka bat emateko komenigarria da partitura batzuk egotea, baina trikitixarekin jotzeko moduan, apropos horretarako eginak eta ez soinu haundiarentzako, askotan ezin dira-ta jo. Metodo horrekin lan honetan pixka bat hastea pentsatzen dut.

A.— Hainbeste trikitixa erakusle dagoen honetan, jenderik geratuko al da zuretzat?

I.— Jende asko dago oraindik. Neronek, asko eduki dut Tolosako lokala noiz jarri zain; Albiztur ez baita puntu erosoa haraino joateko ere. Hemendik aurrera, lantegiko lana ere utzi dudanez gero, eta denbora gehiago daukadanez, horretan

hastea pentsatzen dut.

A.— Zer erakutsiko duzu?

I.— Soinua eta panderoa erakutsiko dugu, bion artean. Solfeoa ere pixka bat erakuts nezake, baina nahiago dut solfeoa beste nonbait ikastea.

A.— Zintan atera dituzuen piezak zaharrak dira ala berriak ere badaude?

I.— Ez. Denak berriak dira. Orain arteko pieza gehienak besteri ikasitakoak izan dira.

ju eskaxekin, hura trikitixa da. Gertatzen dena da lehen ez zitziola posibilitaderik ikusten. Oraingo trikitixa soinu haundiarena dela esaten duenari berdin-berdin esan lekiok lehen goa txistuarena dela, txistutik ikasten zen-eta pieza asko. Norbaitek esaten baldin badit lehen goa dela trikitixa, askoz ere hobeto nerretzat, errezagoa da-eta txistuarekin bezala notak banaka-banaka jotzen. Ne-

hartzen du. Trikitixa aldatu baldin bada gainerantzeko piezak jotzen ikasi dugulako izan da.

A.— Atera berria duzuen zintan ez duzue batere kanturik sartu...

I.— Ez. Esnaolak egin zituen konposizioak bestelako piezenak izan ziren. Habilidadea erakusteko piezena. Zergatik kantuko piezetan habildadea ez da horretaraino erakusten. Sentzilloagoak dira. Dena dela,

Miel Azkue

Iñaki eta Ramon, afizioz eta ekinez trikitiaren bidean.

Baina hauek ez. Lizartzako Esnaolak, Bikondoan maisu denak, soinu haundirako eginak dira. Gero nik soinu txikira aldatu ditut. Grabatzerakoan boza bat grabatu eta haren gainetik bigarrena jarri dut, lehenengoak eskatzen duen eran. Baina beti ere neurri gustokoe-na zaidan modukoa aukeratuz. Beste gauza bat zera da, denek gustokoa egitea ez dugula pretenditu. Zeren komentario batzuk aditu ditugu: soinu haundiarenak direla eta...

A.— Geuk ere gauza bera entzun dugu, hori ez dela trikitixa...

I.— Trikitixarekin jotakoa beti trikitixa da. Orain, lehen goa, ez zekitelako-edo, puntu horretaraino ez badira ailegatu... ez zait iruditzen traiektoria hura zergatik segiturik dagoenik. Beti horri segitzen badiozu trikitixak ez du aurrera egiten. Orain hoge urteko trikitixa bezala gelditzen da. Soinu txikiarekin joz gero, bere hamabi ba-

ri interesgarriagoa iruditzen zait soinuaren posibilitade guztiak azaltzea, zenbat eta nota gehiago jotzea eta zenbat eta barietate gehiago egitea.

A.— Kanturik kantatzen al duzue plazan?

I.— Bai. Eta ez koplak bakarrik. Gainerantzeko piezak ere bai, euskaldunak izanez gero. Erdaldunak ez. Eta ez kantatu ezin direlako. Jo ezazu «Ma Ma Maria» eta berdin. Baina itxura al da hori?

A.— Eta zer musika mota jotzen duzue. Trikitixa bakarrik?

I.— Askotan horixe gutxiena. Eskatzen dutena jotzen dugu: baltsak, tangoak, pasadobleak, rock, blues..... Bodekan eta esate baterako jo ezazu dena trikitixa eta esango didazu nola aguantatzen duten lau ordu segidan sueltokoak dantzatzen. Horrelakoak jotzeko prestatuta ez bazaude gainera, ez daukazu lanik. Jende askok soinu txikia haundia izango balitz bezala

beste zinta bat kantukoekin egiteko asmoa badaukagu. Baina doinu berriekin, ez orain arte egin den bezala betiko doinuak erabiliz. Egin diren zintetan letrak berriak izango ziren baina doinuak beti jotzen diren klasikoak. Eta guk erabat berria egin nahi genuke, bai letraz eta bai doinuz. Erabat gauza berria egiten ez den bitartean ez du merezi; hori ez da lana, ez du meriturik.

A.— Noiztik datorkizue zinta hau egiteko asmoa?

I.— Lehengo txapelketa orduko. Baina esan erraz esaten da. Izugarrizko lana eskatzen du pieza berriak ikasi, praktikatu eta menderatzeaz gain aide egokia emateak. Ia urtebete inguru aritu naiz lantegiko lanaz aparteko orduetan prestatzen. Horrek beste gauza guztiak uztea eskatu dit aldi batez.

Miel AZKUE

Argitaletxe gehienek urte bukaerarako gordetzen dituzte beren nobedadeak

Euskal literatura gutxi uda parterako (I)

Azken urteotan euskarazko literatur liburuaren produkzio gehiena urtebukaerako gorde ohi da. Durangon izandako Azoketara begiratzeko nagusiki. Horrek eraman izan du, neurri berean, argitaletxeek udarako ezer gutxi argitaratzera. Aurtengoan gauzak nola dauden ikustearren pasalditxo bat egin dugu literatur liburuak kaleratzen dituzten argitaletxe guztietatik, ea udarako zer sorpresa gorde diguten.

«Erein», textuliburugintzan buru-belarri

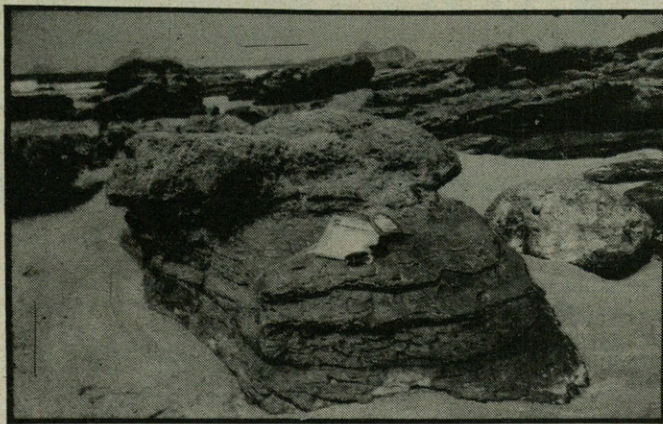
Kontaktatu genuen lehen argitaletxea «Erein» izan zen, eta hasieratik bertatik esan ziguten textuliburuak burutzeari ematen diotela beren denbora guztia urte-saso honetan. Alde horretatik, uda baino lehenagorako literatur libururik argitaratzeko asmorik ez daukatela adierazi ziguten.

«Begira, orain jo ta ke textuliburuarekin ari gara, horrek kentzen digu ia denbora guztia, eta horrexegatik literatur liburuak uda pasa ondoren ateratzeko asmotan gabiltza». Hasiera batetan, urrirako pentsatua dago horiek kaleratzea, baina oso litekeena da ordurako ere ezin ateratzea eta abendura arte atzeratzea. Izan ere, «textuliburak, batik bat, eta haur liburuak ere bukatzeko nahiko justu ibiliko gara, eta litekeena da aurtengo argitaratzea pentsatuak dauzkagun zazpi-zortzi literatur liburuetatik gehienak urte amaierarako uztea».

«Hordago», udazkenaren zain

«Hordago» argitaletxea, euskal munduan trajektoria eman-

Zein literatur liburu izango ditugu aurtengo udan irakurtzeko? Oporrak pasatzeko lagungarrietaz jadanik pentsatzen hasi behar denez, inkesta ttipi bat egin nahi izan dugu argitaletxeen artean. Gaur lehen partea; hurrengoan, bigarrena.

Udarako ere merezi du zer irakurri edukitzea.

Artxiboa

korrenetako bat eskaini duen argitaletxea izanik ere, azken aldi honetan ez dirudi oso egoera onean dabilenik. Alde horretatik, bere hondoratzearekin ere espekulatu izan da, eta nahiz eta bertako arduradunek kontrakorik esan, egia da aurtengotik pasa diren lehen hilabeteetan liburu bakar bat besterik ez dutela argitaratu (eta erdarazkoa izaki). Usteak uste, «Hordago»ren makalaldia—desmantelazioa, batzuren ustez—zurrumurrua baino gehiago da.

Bertako arduradunengana argibide bila jo genuenean bulegoetatik kanpo harrapatu genituen. Urte honetarako dituz-

ten planetaz galdegin genuenean, ez ziguten gauza zehatzik esaten jakin. Gauza garbi bakarra behintzat, hauxe zen: datozen lau hilabetetan ere ez dutela libururik kaleratzeko asmorik. «Aurtengo plangintza zirraborratua daukagu halere, eta gure orain arteko tradizioarekin segituz literatur liburuak bigarren sei hilabetekorako gordeko ditugu. Dena dela, askoz gauza zehatzagorik ez daukagu ematerik».

«Hordago»k ere, beraz, ez du udarako literatur libururik kaleratu. Areago, pentsatzen dugu urtebukaerarako zer edo zer kaleratzea lortzen badu, pozik egon gaitzkeela.

«Elkar», liburu berri mordo bat

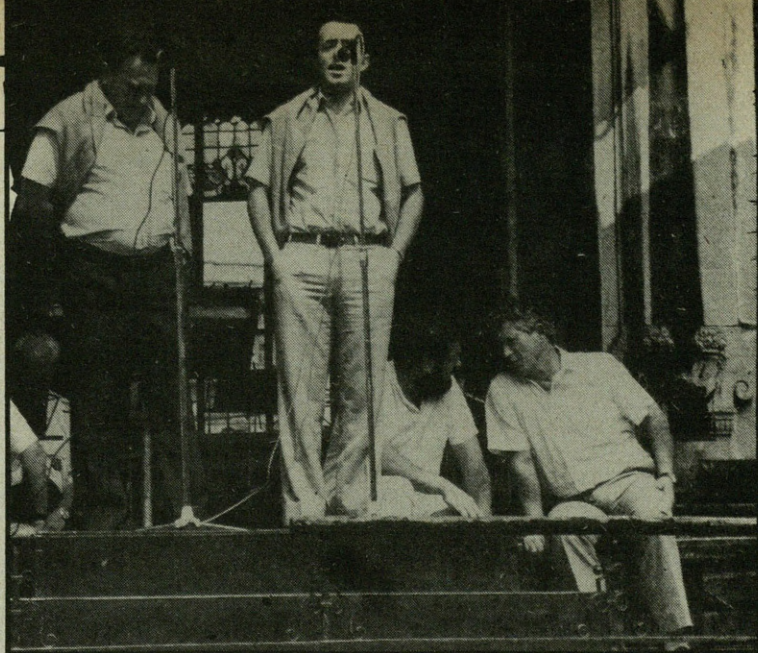
Aurreko bi argitaletxeekin mintzatu ondotik, gaur egun liburu kopuru haundiena argitaratzen duenarengana jo genuen: «Elkar»engana. Dagoneko argitaletxe honek literatur liburuak urtean zehar banatzeko zeukan ohitura ezagutzen genuen eta horrexegatik ez gintuen gehiegi harritu aurrekoekin gonbaratuta zerbait diferentea entzun genuenean.

«Fetxa konkreturik jarri gabe daukagu, baina bata bestearen atzetik argitaratuko dira, dagoneko kalean jarri ditugunoi beste hiru gutxienez kaleratuko dira». Aste honetan bertan salgai jarri diren Pablo Sastre-ren «Petritegin aurkitutako zinta» eta Juan Mari Atutxa-ren «Arrosa Zimeldua»z gain, beste hiru gehiago kaleratuko dira ziurrenik: Jon Mirandere-ri ipuinak, Cesare Pavese-ri «Burkidea» itzulpenen alo- rrean, eta Pio Berasategi-ri ipuin-liburuak.

«Guk ez daukagu Durangoko Azoka muga bezala jarria; gure asmoa liburuak prestatu ahal ateratzen joatea da. Gertatzen da guztiok Durangoko Azokarako ateratzen badugu, berrogei nobedade biltzen direla egun berdinetan eta ez du pena merezi. Inportantea da titulu nagusiren bat Durangorako gordetzea baina dena ordurako utziz gero, salmenta posibilitateak gutxitu egiten dira».

Hauk izan dira lau argitaletxe nagusiren eritzia. Datorren astean bigarren partea argitaratuko da eta beratn gainerako beste argitaletxeen eritzia eta asmoak azaldu ahal izango dira. Hurren arte, beraz.

J.L.

Jon Enbeita eta Mugartegi, bertsotan; atzean, Lizaso eta Azpillaga, berbetan.

Primerako lau bertsolarik saio ederra eskaini
zuten joan den igandean

Amaitu dira Arenalen aurtengo lehen

bertso-ekitaldiak

Oraingoz lau bertso-saio izan dira
aurten Bilboko Arenalen ikusi
ditugunak. Horiekin amaitua da
honenbestez lehen ekitaldi honek
eman behar zuen guztia. Baina merezi
du apur bat geratzea iragan igandean
eginiko saioan.

Bilboko Arenalen jokatzeko ziren lau bertso-saioak amaitu egin dira honez gero. Lau saio horietatik azkena joan den igandean, hilaren 17an, jokatu zena izan zen. Bertan lau bertsolari izan ziren parte hartu zutenak: Jon Mugartegi, Jon Enbeita, Jon Azpillaga eta Sebastian Lizaso. Bi bizkaitar eta bi giputzi. Mugartegi kenduta, beste hirurak Baldako finaletik paseak ziren azkeneko Txapelketa Nagusian. Izan ere, laugarren legez Lopategi zegoen programan baina joaterik eduki ez zenez haren lekuan Mugartegi deitu zuten. Gaijartzailearen paperak Xabier Zorrozak bete zituen, baita ederki asko bete ere.

Goizeko hamaika terdietan hasteko programatua baldin bazegoen ere, ordu laurden bat edo, beranduago hasi zen, hasiera batetan oso jende gutxi zegoelako: zorionez, jendea piskanaka piskanaka hurbilduz joan zen azkenerako mordoska bat bildu ginen. Eguraldia ere lagungarri izan zen, eguzkia agertu egin bait zen, giroa epelduz. Eguraldi ona eta jende-giroa egokia... zer hobeagorik!

Agur bana eta ofiziotan hasi

Saioari hasiera emateko, nola ez, agur bana bota behar izan

zuten lau bertsolariek, ondotik ofizioko lanari eutsi behar izateko. Zortziko nagusian hiruna bertso izango zen bete beharreko lana. Honela suertatu ziren bikoteak: Azpillaga Lizasorekin eta Mugartegi Enbeitarekin. Bai batzuri eta bai besteei egokitutako gaiak guztiz aktualak eta piperdunak izan ziren. Azpillaga eta Lizasori hauxe jarri zieten: Azpillagak ikurriña ohostu du Museotik eta Sebastian bertako goardia da. Zaila zen gaurkotasun haundiagoko lanik eskatzea, baina bigarren bikoteari Xabier Zorrozak ipini zienak marka hori apurtu zuen: Mugartegi herri txiki batetako alkatea zen, eta Jon Enbeita,

alkatea eta besteak afusilatu nahi dituen batailoi baten teniente. Sesioa bizteko gai aproposa, beraz.

Ondoren, bikoteak desegin eta banaka aritu behar izan zuten bertsolariorik, ariketa bikoitz batetan. Hasieran, lehenengo puntua emanik, bertsoa osatzean zetzan; eta bigarrenean, lau oinak emanda bertsoa osatu beharra zegoen.

Ofiziotan bigarrenik, zortziko txikian oraingoan

Ofiziotan aritzeko bigarren txanda heldu zen ondoren, hi-

runa bertsotan hau ere, baina zortziko txikian oraingoan. Bikoteak ere aldatu ziren, noski, eta Mugartegi Azpillagarekin batera lerrotzen zen bezala. Enbeitari Azpillagarekin tokatzen zitzaion. Gaiak bananduta, hala ere, kitu zitzairen. Azpillaga biluzik dago hondartzan eta Mugartegi algoazila denez badao eta debekatua dagoela dio. Beste bikotearentzako gaia denda batetan kokatu zen: Enbeita lenzeriako dendaria da, andrazkoa, eta Azpillaga, emazteak bidailita, sostena erostera doan senarra da.

Bigarren txandako ofizioko lan horren ondotik agurtzekoa iritsi zen, eta horren aurretik Enbeita, Lizaso eta Mugartegi puntuka aritu ziren, azken agurra Azpillagaren esku geratu zelarik.

Amaitu baino lehen aipatu beharra dago saio hauen antolatzailea Bizkaiko Bertsolari Eskolen Elkarte delako, eta bide batez gure zorion eta bultzada beroena eman nahi dizkiogula lerro hauetatik, benetan ekitaldi ederra burutzea lortu zuten eta. Guzti horretan, Bilboko Udalaren laguntzarekin konstatzen zutela ere aipatzeko da, noski.

Laura MINTEGI
Dabid ZUAZALDE

euskal kulturaz

Sabin

TXU TXU MU TXU KA

euskalgintza

● **87.000 liberako irabaziak "AEKantuz" en.** Irabazi haundiak atera zituzten Lapurdiko AEKkoek duela bi aste Kanbon izan zen "AEKantuz" delakoan. Arrakasta, benetan, ustegabekoa izan zela komentatu zuten antolatzaile gehienek. Bi mila eta bostehun pertsona baildu bait ziren, eta hori jende mordo izugarria bait da. 2.500 pertsona horiek utzitako etekina 87.000 liberatarara igotzen da, hau da, arrakasta dirutan ere neurtuz gero, ikargarria izan zela konkluitu behar genuke.

herri antzerkia

● **Pastorala Donostiara eramateko asmoz dabilta Euskal Jaietan.** Sohutako herriak uztailaren azkeneko prestatzen ari den pastorala irrikaz itxaroten ari garen bitartean, bestelako berriak ere iristen hasiak zaizkigu "Aimunainen lau semeak" delako horren inguruan. Horien artean, hauxe: Donostiako Iraileko Jaietarako Donostiara eraman nahi dutela pastoral hori. Zubietako pilotalekuan jokatuko litzateke eta ondorengo Euskal Joko erakustaldi bat ere ikusi ahal izango da.

musika

● **Imanol kantariak Ekialdeko Alemaniatik egingo du jira.** Imanol Lartzabalek, duela gutxi Erromantzeak izeneko disko bikoitza kaleratu duenak, iraileko bukaerarako jira berezi bat dauka Ekialdeko Alemaniatik. Hasi irailako bukaeran, eta hurrengo hilaren erdialderarte iraungo du kantaldi andana horrek, eta esan daiteke kontratu hori duela urte pare bat egindako promozio-kanpainatik etorri zaiola Imanoli. Zer esanik ez, horrelako kantaldi exotikoek goitik behera emozio bizian ipintzen dutela kantari ahots baxudun gizon hau.

● **Gipuzkoako Diputazioak musika-zirkuito bat muntatzeko asmotan dabil.** Antzerkiarekin egin duen bezala, musika-

rekin ere zirkuito estable bat muntatu nahi du datorren urteari begira, Gipuzkoako Foru Diputazioak. Ideia hau aurrera eramango balitz, esan nahi luke hainbat herritan toki fijo batzuek egongo liratekeela kantariak eta musika-taldeak kanatzeko edo musika egiteko lokala izan dezaten. Modu horretan egileei berei lagundu nahi litzaieke eta ez obra konkretu bat.

● **Mikel Laboak Hegoaldean ere kantatuko du.** Eta berria ez da nolanahikoa. Joan den astean iadanik abisatzen genuen hilaren 22an, Donibane Garazin kantatu behar zuela. Harekin batera, zailantza bat geratzen zen: Mikelek Iparraldean bakarrik kantatzeko asmorik izango ote zuen, ala Hegoaldean ere segidarik emango ote zion. Eta azkenean badirudi segida eman behar diola, hainbeste pentasatu ondoren kantatzera deliberatu den Mikel Laboak beste kantaldi bat eman behar bait du Getxon, uztailaren 7an. Jarrai dezala bere bidean, itxoinaldi luzeak merezi duelakoan.

● **"Ekaitz" txaranga disko bat grabatzen ari da.** IZ diskoetxeak txaranga eta fanfarrearako prestatua daukan sailaren barruan argitaratuko duen hurrengo alea txaranga donostiar bati egokituko zaio: "Ekaitz" txarangari. Gazte-gazteak omen dira "Ekaitz"eko

partaide guztiak, baina musikatresnak horrelako fromazioetan ohizkoa ez den bezala erabiltzen dituzte. Beren disko horretan, alde bat gai tradizionaleri dedikatua joango da, bigarrena askoz gai modernoagoetara zuzendua joango delarik (rock, fox...) Oso posible da datorren hileko erdialderako iadanik kalean egotea.

aldizkariak

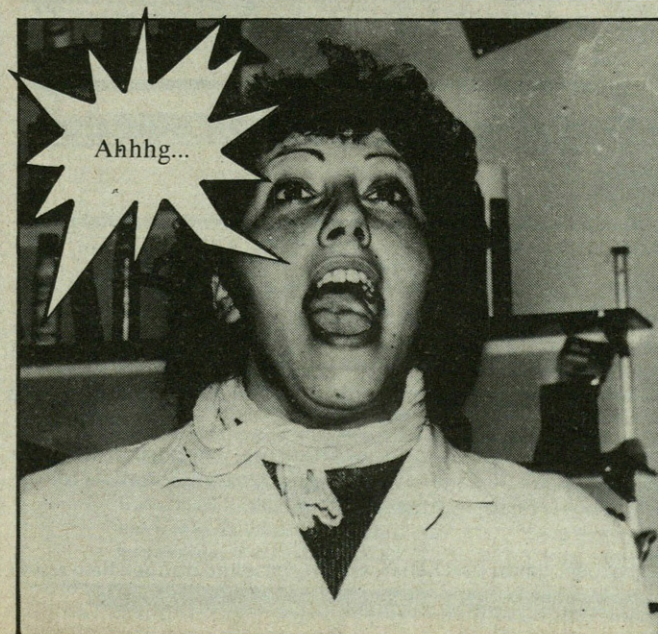
● **Hamabigarren "Susa" aldizkaria, udarako propio.** "Susa"koak badirudi apur bat espabilatu direla, uda gertu dagoela eta, ale berezi bat prestatzen ari dira (kasik bukatzen) udarari begira zer irakurri ugari eskaini nahiean. Horren atzetik abiatutik, lortu dituzte Koldo Izagirre, Patri Urkizu eta Joxemari Iturralkeren kolaborazioak, gainerako estiloa eta sekzio asko eta asko mugitzen direlarik. Susatarren asmoa uztaila hasi baino lehenago kalean.

liburuak

● **Literatur antologia bi "Erein"en eskutik kalera.** Datorren udazkeneko argitaratzekotan, ni antologia ari dira prestatzen ikasle talde batzuk. Antologia bat ahozko zliteraturari legokioke eta bestea literatura idatziari. Bi liburuki horien funtsa testuliburuarena litzeteki eta "Erein" argitaletxearen eskutik kaleratuko dira.

antzerkia

● **Debako "Goaz" antzerki-taldeak lokal bat alokatu du.** Benetako abentura batetan sartu dira Debako "Goaz" taldekoak, berak ekartzen dituen eragozpen eta arrisku guztiekin batera, lokal bat alokatu bait dute, entsaioak egin eta beren obrak eskaintzeko toki bat izan dezaten. Lokala ere jendearentzat zabalik egongo da, obrak dastatu ahal izan ditzan. Benetan jarraitzekoa Debako gazte hauek eman duten "eredua". Segituko al dute euskal taldeek "Goaz"ek jarritako bidea?

Labur

Gizon batek kalean:

—Ba al dakizu non dagoen Mikel jauna?

—Ez dut ezagutzen. ordea.

Neu naiz: baina ez dakit non dagoen.

—Ama, zer gertatzen da hiltzen direnekin?

—Zer gertatuko da ba? Hauts bihurtzen direla.

—Ene ama! Zenbat hildako ote dago nere ohe azpian!

Auzitegian

—Zuk gizon honen buruan aulki bat puskatu zenuen. Ba al duzu ezer esateko?

—Bai. Ez nuela aulkia puskatzeko asmorik.

Aitak semeari:

—Napoleon zure urteekin ikastola-ko jakintsuena zen.

—Bai; eta zure urteekin Frantziako lehendakari.

Atsedeen pixka bat aski

Martina joan da medikuaren kontsultara.

—Martina, dio medikuak, botika beharrik ez daukazu. Behar duzuna atzedean pittin bat hartzea da.

—Baina, mediku jauna, nere mihingainari begira ezaiozu!

—Martina, horrek ere atsedean beharra dauka.

Gogor xamarra aukeran

onezko tabernan sartu da eta hor eskatu du haragi xerra koxkor bat.

Tabernaria laister etorri zaio platera eskuan duela:

—On egin deizula!

Baina bezeroak begiratu dio xerrari, platerari bi buelta eman, berriz begiratu eta:

—Aizu, hau xerra txikia da.

—Berdin dio, oso gogorra da eta haundia jaten hainbat denbora pasako duzu.

Zeuok ere izan zaitezte txistegile!!

Sail honetan ateratzen diren txistetek zuek bidalitakoen konpainiaren beharrea daude. Izan ere, zuek igorritakoek beste zapore desberdin bat daukate... um!! Ez zaitezte alperak izan eta han-hemenka entzuten dituzuen txistek idatzi eta geure zuzenbidera bidali «Jo... adarra» sailerako direla adieraziz.

Kliskitiklas

Bazen behin batean Azpeitian bizikleta-tailerra zuen pertsona bat eta ogi-bidez bizikleta-konpontzailea zena.

Egokitu zitzaion soldaduskara joatea eta sarrerako itaunketa arrunt horretan, momentuko arduradunak galdegiten dio:

—Profesión?

—Bizikletero!

—Bizikletero? Y qué es eso?

—Ya sabe ustes. Coged alikates y klis-klas. Klis-klas, arreglar radios.

Transmisiotan egin zuen soldaduskara osoa gure Azpeitiako lagun honek.

Emakumezkoa beharko

Nerbioso nerbioa dabil gure Al-pontso klinikako pasiluan. Goizeko sei terdiak eta gau pasa eginda dago jada: esperoan dago. Bueno emaztea dauka operazio gelan sartua. Bera berriz hatzazalak jan eta betazulotatik eskua pasa makarrak igurtzirik.

Enfermerari:

—Bost ordu baino gehiago daramazkit itxadoten eta oraindik ez da iritsi!

—Lasai egon zaite ailegatuko da eta!

—Hainbestearainoko gogoia daukat nere etxean gizon txiki bat ikusteko!

—Oraindik inork ezin jakin dezake mutila ala neska zer izango den.

—Bai, bai. Dagoeneko argi eta garbi dago neska izango dela. Horrenbeste itxado erazten ari dena dudarik gabe emakumezkoa da!

Urik gabeko pizkina

Honela esan zion Ander mutikoak bere lagun Koldori harro-harro jarritan:

—Koldo, guk hiru pizkina daukagu.

—Ander, nolaz hiru pizkina?

—Bata ur beroarekin, bestea ur hotzarekin eta hirugarrena urik gabe.

—Ander, hik aterako dizkiguk heltzetik babak. Ulertzekoa duk ur beroa. Ur hotzekoa ere bai. Baina esaidak, zer arraiotarako nahi duk urik gabeko pizkina bat? —Zertarako nahiko diat ba? Igeri egiten ez dakitenentzat noski!

«Koxka» n agertzen diren deborapasen soluzioak

GURUTZEGRAMA:

LUZETARA: 1.— Bihar. 2.— Zer. 3.— Garra. 4.— L.Garratz. 5.— Ataria. Xalo. 6.— Barda. aikoT. 7.— Erre. Armatu. 8.— A. Intzaur. 9.— Aitor. 10.— Ait. 11.— Ezazu.

GOITIK BEHERA: 1.— Labea. 2.— Tar. 3.— Garri. 4.— B. Gardena. E. 5.— Izaria. tiaZ. 6.— Herra. Aztia. 7.— Arra. Araotz. 8.— R. Atximur. U. 9.— Zakar. 10.— Lot. 11.— Lotua.

LETRA-ZOPA:

Esaldia: Matsaren orpotik dator mama goxua mama goxua edango nukeela beterik basua klik beterik basua.

Taldeak: Guk. — Eltzegor. — Koxka. — Oskarbi. — Oskorri. — Lauburu. — Itoiz. — Gernika. — Gure Bidea. — Hertzaianak. — Zarama. — Errobi. — Urretxindorrek. — Mirotz. — Kemen. — Akelarre. — Egan. — Nekez. — Azala. — Minxoriak.

IXTORIO/MIXTORIO:

Egunez inork eraman ez bazuen, gauez izan behar, eta On Antselmo izan zen hain zuzen sonanbulu edo atso beataren batekin ibili zena, aurpegi txarrak erakusten zuen lez.

Donostia'ko kaiean

Oharra: Auspoako 'Nere Soroko Emaitzak' izeneko bere liburutik hartu ditugu.

Sebastian Salaberria

Bertso batzuek antolatzeko nago umore onean, denbora pasa kantatutzeko lanik ez dezutenean. Funtzio onak sarritan dira antzokian da zinean, polit askoa ikusi gendun, anai, lengo egunean.

Apirillaren aurren aldera lendabiziko jaiean, pesta polita ikusi degu Donostia'ko kaiean: asko bezela ni ere antxe zerbait ikusi naiean, bi emakume arrantzaleak zeuden oso sasoiean.

Berrogein bana urte zituzten, biak edadez berdiñak, jendeak emen esan duanez amaika saio egiñak. Bata bestea menderatutzen jo dituzte alegiñak, zarpak puskatu, tximak zintzilik, baziruditen sorgiñak.

Oso gustora egonak gera sorgin aueiri begira, batek cochina esaten zion, besteak tximatik tira. Ordu erdin bat pasatu dute lurrean jira ta bira, amaika olako funtzio eder kaiean ikusten dira.

Batak bestea azpiratu ta iñora ezin aldegin, larritasunez estuturikan tristeak ezin itzezin. Eskuan zuan kanibitakin golpe tira ta utsegin, pixka batean inguru artan etzan izandu atsegin.

Emakumeak asarretzean etsaiak berekin ditu, bata bestea ostiko jo ta begi ondoa aunditu. Iru gizonek eldu zioten eta ezin errenditu, zeladore bat etorri da ta pakeak ark egin ditu.

«ARGIA» BERTSO-PAPER LEHIAKETA.

Argia astekaria argitaratzen duen «Zeruko Argia» kooperatibak bertso-paper lehiaketa bat antolatzen du, bertsolaritza idatzia sendotzen laguntzeko asmoz. Hona hemen anonimatua gorde nahi duten bertsozale kuadrila baten bultzadaz eratutako sariketa honen ezaugarri eta baldintzak:

1— Irabazlearen saria 50.000 pezetatkoa izanen da, eman beharrezkoa eta banaezina. Saria ARGIA EGU-

NEAN emango zaio irabazleari.

- 2— Bertsoen neurria libre da, eta gehienez hamabi bertso izanen ditu bertso-paper bakoitzak.
- 3— Parte hartzaile bakoitzak nahi haina bertso-paper bidali dezake.
- 4— Gaia libre da.
- 5— Bertso-paperak bidaltzeko azken eguna, irailaren 30a izango da, eta honela bidaliko dira: sobre batean bertso-paperak ezizen batez sinatua eta beste sobre txikiago eta itxi batean, azalean ezizena dela egilearen

izen-deitura, helbide eta telefonoa ahal bada.

6— Epi mahaia ARGIAk izendatuko du, eta bere erabakia eztabaida ezina izanen da.

7— Helbide honetara igorri behar dira bertso paperak:

ARGIA—Bertso lehiaketa.

Virgen del Karmen z/g.

DONOSTIA 12.

8— Lehiaketara aurkezten diren bertso-paperen artean, ARGIAk berak derizkionak argitaratuko ditu bere «Bertsoak» orrialdean.

Bi Komunitateen arteko gerra

PSOE-K GURE AURKA ERABILI NAHI DUEN AZKEN ARMA

GURE herriko giroa azken urte hauetan ikaragarri gogortu da, eta zoritxarrez, egoera aldatzera doalaren sintoma txikiena ere, ez da inondik ageri. Madrilek karta nagusiak jokatu ditu, eta hasteko Euskal Herriko zati bat erreformaren bidea onartzea bultzatu du. Ez da kasualitate bat izan, PNV eta EE erreforma bidetik sartzea, bere prezio politikoa eduki du Madrilekoentzat.

Lehen urrats hau, bigarren fase bat behar bezala bideratzeko aukera da, hau da, ezker abertzalea baztertzeko eta gogor erasotzeko, beharrezkotzat zuen, Euskal Herrian bere jokua bertako sektore garrantzitsu batek onartzea. Espainiako - eskuindarrei min ematen dien erabaki batzu, sektore eskuindarra mobilizatu dute, eta hauek baretzeko beharrezkoa duen oreka sortzeko, ZEN bezalako plan bat, ezker abertzaleari begira martxan jarri du.

Bestalde, Madrileko indar politikoak, beraien onespén soziala behar dute gure herrian, beraien jokabide politikoaren zentzutasuna, eta onespén soziala garantizatzeko eta justifikatzeko. Internazionaliki gure herria, Espainia dela ere ikusi arazteko. Behar hau lortzeko, etorkinetaz baliatu da.

EZ dute hala ez ezker abertzalea lurperatzea lortu, eta beste arrazoién artean, boto mailan eta mila malabarismo direla medio, etorkinen botoa (etorkin guztiena ere ez dute lortu) lortu badute ere, boto super pasibo bat da. Herrietan etorkinak mobilizatzeko asmoz «Casa del Pueblo»ak sortzen ari dira, baina beraien buru batek esan zuen bezala, ez dute etorkinengan ezker abertzalea-

ARLANTZ

ren kontrako dinamika aktibo bat sortu. Bi arrazoi nagusirengatik: bata, ezker abertzaleak, etorkinen arazoa beti kontutan izan duelako, eta hauekiko jarrera positibo baten bitartez, integratzeko bideak eskeini dizkielako (gaurko krisiak uzten duen integratzeko bidea eskasa bada ere), eta bestetik, PSOEek beraiekiko eduki duen jokabidearengatik, boto orduan promesak egin eta gero ez bete, eta gainera gus-tora bizi diren herri baten sektore batekin beraiek enfrentatzera bultzatu nahi izan dituelako.

Zentzu horretan, eta gaur arte behintzat, PSOEek sortu nahi izan duen komunitateen arteko gerra, ez da martxan jarri, eta indar politiko bezala, eguneroko praktikarako desastre bat bilakatu da PSOE, erabil dezakeen politika, indar errepresiboén zapalketarena bilakatu delarik.

Gaur egun, edozein estatuk bere indarrak beste herri batetara bidaltzen dituen bezala, indar horien inguruan sortzen den hutsunea dute gure herrian Madrileko indarrek. Orokorki etorkinek beraiek ez dute beraien aldeko jarrera positiborik, kasorik onenean onespén pasibo bat besterik ez da.

EZ du lortu PSOEek etorkinak gure kontra jartzea, eta karta horren bigarren aurpegia martxan jarri nahi du: etorkinak ez badira ezker abertzalearen kontra jartzen, eta beraiekiko ez badaramate

dinamika positibo eta aktibo bat, ezker abertzalea, etorkinen kontra jarri nahiko dute eta horrela, etorkinak bereganatzea lortuko dute, eta hauen gaur arteko boto pasiboa, dinamika aktibo eta indar politiko erreala bat bihurtuko dute. Hau egitekotan, ezker abertzalea zatitu, desegin, ezker abertzalearen kontrako erasoak justifikatu eta abar....

Hau izan daiteke, ezker abertzaleak azken urte hauetan egin dezakeen astakeriarik haundiena, eta komunitateen arteko gerra sortuez gero, dena galduko dugula gogoan izan behar dugu. Horrek ez du esan nahi, etorkinak gureganatzeko, gure printzipio guztiak baztertu behar ditugunik, eta hauen artean euskararen erabilpena. Maila honetan oreka bat lortu behar dugu derrigorrez.

BI gauza argi eta garbi desberdindu behar ditugu, gauza bat da, PSOE, eta bere dinamika, indar errepresiboak, ZEN, Casa del Pueblo.... Eta beste gauza bat da etorkina. Etorkinengan ez dugu PSOE edo bere politika zikina ikusi behar. Etorkinengan, hona lan bila etorri den pertsona ikusi behar dugu, eta askotan kultura haundirik gabekoa, eta beraz, PSOERI jokoa egin diezaiokeena. Baina tontoa ez, eta PSOEn errealtatearen aurrean, ezker abertzalean guztiz integratzen ez bada ere, PSOEek behar duen jarrera dinamiko-aktiboa hartuko ez duena, guk horretara bultzatzen ez badugu behintzat.

Horregatik, herrietan egin daitezkeen manifestaldietan, asanbleetan, edo bilkuretan, bi gauza hauek ondo bereiztea, eta ikusten ez dutenei erakustea, lehen mailako garrantzia du.

Horixe da Auzmendi. Bitxia. Berezia.

Donostiako estiloa.

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner

donostia

271050 eta 270447

30 segunduren buruan zeure eragiketak eginik daude.

"Tarjeta 24 CAP" txartelaz
gure Kutxazain Automatikoak
erabiliaz dirua atera, dirua sar,
taloi edo txeke, zure
kontuaren laburpena
eska, talonari berri
bat eska eta hori
dena
herrenkan
jarrita itxoin
beharrik gabe,

denbora asko aurreztuz.
30 segunduz behetik, eta batere
konplikaziorik gabe, Gure
Kutxazain Automatikoak
egunaren 24 ordutan
zerbitzeko

baitauzkazu, nola
funtzionatzen
duen pausoz
pauso azaltzen
dizute.

Kutxazain Automatikoa

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA